

Пензионерске теме и дилеме

КОЛИКО ЈЕ МОЋАН ПРАВНИ ЛЕК

Предстојеће потписивање документа за народну иницијативу представља озбиљан испит за војнопензионерску популацију. Наиме, од резултата посла који треба да се обави, зависиће породични стандард, али и углед Удружења. Снагу и организованост УВПС показаше управо обиман рад што предстоји. Тој обавези треба сасвим озбиљно и веома организовано приступити.

Готово осам година трајао је судски спор војних пензионера са државом који није у потпуности изнедрио очекивану правду. Наиме, уместо 11,06 одсто, за колико су усклађене пензије тзв. цивилних пензионера, припадници војног ешелона који су окончали радни век, добили су само 6,85 одсто. Остатак, дакле 4,21 одсто, ни РФ ПИО ни домаће правосудје нису признали, јер је редовно повећање за 2007. годину, за које је формална одлука донета 2008. године, подведено је под ванредно.

И поред тога што у одлуци тадашњег министра одбране јасно стоји да се усклађивање од 4,21 одсто односи на 2007. годину и чињенице да је то учињено по аутоматизму, јер су активним припадницима Војске претходно за исти проценат увећане плате, односно вредност бода, судовима није било довољно да донесу пресуде којим би у правима били изједначени војни и цивилни пензионери. У актуелно време, пошто су исцрпљене све могућности у домаћем правосудју, остало је да се правда потражи пред Међународним судом за људска права у Стразбуру.

После свега што се догодило, намеће се логично питање да ли је заиста било неопходно да официри и подофицири који су деценијама били у служби државе, да би остварили законом утврђена права, то морају да чине посредством суда. Удружење војних пензионера указивало је благовремено државним органима да се одлагањем само нагомилавају трошкови и умножава незадовољство оних којима се паре дугују. У претходном судском спору, за закинути део пензија од 2004. до 2007. године, на сваки динар дуга, исплаћена су у просеку још два на име судских трошкова и прописаних камата. Све то морали су да плате порески обвезници. Нажалост и у актуелном процесу неоправдано су створени огромни трошкови. Системом поравнања држава је успела део трошкова да смањи, али су они заиста и даље велики.

Иза упорног одбијања неразумних чиновника да се војним пензионерима признају права која им припадају није стајала држава. Али држава им толерише тешке грешке, јер да тако није, већ би их позвала на одговорност. Тиме им се шаље порука да и даље могу да греше на штету оних који плаћају порез а да за то не одговарају. Заиста чудна нека ситуација.

На дан када је наше удружење обележило 23 године постојања и рада, одржана је седница Главног одбора Скупштине УВПС. Централна тачка и главна одлука била је она да ће се путем народне иницијативе под хитно захтевати да се укине Закон о привременом уређењу начина исплате пензија. Тај закон погодио је око 96 одсто корисника војне пензије.

Главни одбор је одлуку донео једногласно, чиме је усилишио захтеве војних пензионера из свих средина.

Тај закон само се у наслову одређује као привремен, а у параграфима нигде ни слова докле ће та привременост да траје. А ево траје већ две године и нико ближе не дефинише до када је орочен. Кад већ помињемо наслов закона, сročен је тако да казује нешто друго, јер начин указује како се исплата врши – да ли у целисти или више пута током једног месеца, да ли се средства преносе на текуће рачуне или се исплата врши у готовини... И да не набрајамо више.

Нема грађанина ове земље који не схвата да се држава нашла у незахвалној ситуацији јер су у буџету расходи знатније надмашивали приходе, па је у дугорочној пројекцији претио колапс финансијског система. Разуме се да је држава била на неки начин приморана да ограничи расходе, али то није учинила, према оценама многих, праведно. Смањила је плате чиновницима за 10 одсто линеарно, а пензионерима до чак 25 одсто, не рачунајући основцу у износу од 25.000 динара. Тиме су пензионери стављени у неједнак правни положај. Узето је највише онима који имају имају најмање.

У овом часу највише брину поруке из Фискалног савета да запосленима у државном сектору, дакле онима који имају највише, треба до краја 2017. године вратити плате на ранији ниво, а да пензионерима треба продужити исплату смањених пензија. Докле би се исплаћивала крња пензија, није ништа речено.

Несхватљиво је да у ове две године, од како се исплаћују умањене пензије ништа није рађено на установљењу социјалних картица. Наиме, нису све породице у истом материјалном положају. И те како је велики број породица у којима се синови и кћери што су остали без посла, а и њихова деца, издржавају од „великих“ пензија родитеља. Занимљиво је да се о том феномену нико од званичника није изјаснио.

Тамо где деца раде, имају таква примања да без помоћи родитеља који одвајају од уста не би могли да опстану. Људи трећег доба оптерећени су и давањима за лекове.

Као да се заборавља да су пензионери током деценија рада уплаћивали средства у пензиони фонд. Била је то позамашна свота. Да ли су средства из Фонда пензијско-инвалидског осигурања трошена увек у складу са прописима? Пензије су стечено право и имају покриће управо у издвојеном новцу за те намене.

Да ли је држави једини излаз било смањење пензија, тешко је рећи. У рукама оних који су кројили буџет било је и те како могућности да се дебаланс регулише на другачији начин. Зашто, на пример, и по-

ред сталног заклињања да ће се довести ред у јавна предузећа, то још није учињено. А Међународни монетарни фонд, као врста супервизора, сваки пут у разговору са надлежним државним органима управо инсистира на томе да се коначно среди стање у јавним предузећима.

Предстојеће потписивање документа за народну иницијативу представља озбиљан испит за војнопензионерску популацију. Наиме, од резултата посла који треба да се обави, зависиће породични стандард, али и углед Удружења. Снагу и организованост УВПС показаше управо обиман рад што предстоји, што указује да му озбиљно треба приступити. Посебан проблем представљаће чињеница да потписивање иницијативе треба да се обави у року од седам дана. То се може постићи изузетном организованом послом. Одлазак од стана до стана војних пензионера значи да треба имати бројне тимове који ће у тих седам дана смерно одлазити на терен. С тим у вези намеће се и питање планирања посета у територијалном и временском смислу, нарочито када су у питању болесни и тешко покретни војни пензионери.

Удружењу се већ помно разрађују сви детаљи везани за стицање услова важних за подношење народне иницијативе. Између осталог разматрају се и пунктови који слове као стециште војних пензионера, попут војномедицинских установа, просторија Удружења, места састајања наших колега и тако даље.

Од умешности и оперативности општинских и градских организација УВПС понајвише зависи како ће протећи дани предвиђени за потписивање народне иницијативе.

И сами војни пензионери треба да се заинтересују где ће се налазити пунктови за потписивање, па би било добро да оду до тих места и искажу своју вољу. Рачуна се и на подршку чланова породица јер се у приличном броју они управо издржавају од пензија супружника или родитеља.

Пензионери стрпљиво чекају да се Уставни суд Србије изјасни по поднетој другој уставној иницијативи у којој су наведена два разлога за укидање закона о смањењу пензија. Реч је о привремености примене закона која није дефинисана и о томе да је формулацијом параграфа учињено то немогуће водити управни спор. Народна иницијатива треба снажно да поспешти посланике Народне Скупштине Републике Србије да што пре укину веома непопуларан закон.

Месеци пред нама показаше колико је делотворан правни лек.

Звонимир ПЕШИЋ

На Кајмакчалану обележена стогодишњица велике победе српске војске у Првом светском рату

ПОПРИШТЕ СЛАВЕ И СТРАДАЊА

На светом месту, одакле пуца поглед на Грчку и Македонију, поново се вијориле српске заставе, узнете на челу колона које су се сатима, од раног јутра, успињале стрмим планинским стазама.

Овим ходочасницима се, код недавно обновљене капеле посвећене Светом Илији, придружила и државна делегација коју је предводио председник Томислав Николић.

Председник Томислав Николић одаје пошту дивјунацима испред костурнице палих бораца

Почаст палим јунацима одали су многи високи државни и војни званичници Србије

(Фото Тања Валић/Танјуг)

Док планинским врхом Кајмакчалан одјекују тонови песме „Тамо далеко“, пред спомен-костурницом, у којој почивају српски војници, постројен је почасни строј Гарде ВС. Прилазе делегације, грађани, потомци, поштоваоци, полажу венце и минут тишине посвећују успомени на јунаке који су овде, пре стотину година, прокрчили пут ка ослобођењу отаџбине. На Капији слободе, како се у српском памћењу Кајмакчалан зове већ читав век, хиљаде њих положили су животе. Добијена битка за највиши врх планине Ниџе била је увод у каснији пробој Солунског фронта.

На том светом месту, одакле пуца поглед на Грчку и Македонију, поново се вијориле српске заставе, узнете на челу колона које су се сатима, од раног јутра, успињале стрмим планинским стазама. Овим ходочасни-

цима се, код недавно обновљене капеле посвећене Светом Илији, придружила и државна делегација коју је предводио председник Томислав Николић.

„Овде је само планина висока и само су њихове сени велике. Сви остали живи захваљујући њима смо мали“, уписао је Николић у спомен-књигу, после служења парастоса пред капелом.

Полагањем венца на спомен-костурницу почаст војницима погинулим на Кајмакчалану одао је и председник Републике Српске Милорад Додик, а у књизи сећања у капели Светог Илије записао је:

„Слобода је кључна реч српског народа. Слава свим српским јунацима који су дали животе за слободу Србије и Републике Српске.“

У говору, који је одржао након церемоније

одавања поште и полагања венаца, председник Николић је истакао:

– Ево већ сто година за нас је Кајмакчалан симбол краја страдања и почетка коначне победе. Ова кола на планини Ниџе, некадашња државна граница Краљевине Србије, Врата Србије или Капија слободе, поприште славе и страдања, није успела да спречи српску војску да, посебно мотивисана, незадрживо крене у пробој и да учини оно што је непријатељ сматрао немогућим, да ослободи своју отаџбину. Од тада, данас и за сва времена на овој Капији слободе, управни у јуначкој погони, стоје на вечитој стражи српски војници које никада нисмо заборавили у својим молитвама. Пет хиљада наших предака и срце Арчибалда Рајса које је швајцарски лекар завештао речима: „Ја сам волео српску земљу и драга ми је поми- сао да ће моје срце почивати и нестати на најпоноснијем врху српских земаља, близу другова које сам гледао како умиру“ – цитирао је Николић великог и искреног пријатеља српског народа.

Председник је затим говорио о самом току битке која је, после 24 дана крвавих борби, окончана победом, као и о чврстости с којом је српска команда бранила и одбранила став да наша војска као посебна целина добије на Солунском фронту свој одсек операција а не да њене јединице буду припојене другим армијама, на чему су месецима инсистирали савезници.

Своје обраћање председник Николић је завршио речима:

„Прошло је столеће. Србија се данас уздиже, напредује. Не напуштајући слободарске идеје које су у гени нашем бићу, које су нас и на овом месту водиле до победе, изграђујемо добре односе са свим земаљама и искрено смо посвећени очувању и изградњи мира свуда у свету. Победама се поносимо, жртве принете на олтар слободе не заборављамо, а садашњост и будућност видимо у пријатељству и сарадњи и са оним државама против којих смо војевали – никад не освајајући туђе, увек бранећи своје.“

Са искреном поруком да је слобода наша трајна тежња, овде, на њеној капији, стојимо захвални у име стотину генерација у Србији чије постојање су наши преци изборили својим животом. Стојимо дубоко поклоњени пред сенима див-јунака.

Венац су на спомен-костурницу положили су и представници Удружења поштовалаца традиције „Стазама славних предака“.

– Наши чланови већ годинама превађују путеве којима је прошла српска војска у Првом светском рату, а лане смо прошли и кроз Албанију, трасом повлачења српске војске – рекао нам је Милан Лапчевић који је предводио делегацију удружења.

Иначе, временске прилике биле су савезници свих који су кренули ка Кајмакчалану – дан је био сунчан и топао, мада у ово доба године на врху планине Ниџе уме да буде веома хладно, уз јак ветар.

После завршетка комеморативне свечаности, многи су искористили прилику да обиђу околину спомен-комплекс, где се и данас могу наћи делови гелера, муниције и војне опреме, а видљива су и удубљења, трагови ровова из којих је бугарска војска бранила ову стратешки пресудно важну ко- ту.

Никола Белић
Извор: Политика

Обележена 23-годишњица оснивања
Удружења војних пензионера Србије

У СЛУЖБИ ИСТИНЕ И ПРАВДЕ

Удружење је у протеклом периоду настајало да буде незаобилазни чинилац и репрезентативни представник а и заштитник права, части и достојанства војнопензионерске популације. Од оснивања до данас, Удружење је реализацијом статусних циљева и задатака допринело решавању веома значајних питања и проблема из области социјалног осигурања војних осигураника.

Свечана Сала Дома ВС била је испуњена до последњег места

У свечаној сали Дома Војске Србије, испуњеној до последњег места, у Београду је 16. септембра одржана Свечана академија којом је обележено 23 године од оснивања Удружења војних пензионера Србије. Између многих званица свечаности су присуствовали бригадни генерал Стојан Коњиковац, начелник Управе за људске ресурсе ГШ ВС, пуковник Небојша Николић, секретар МО, Драгиша Дабетић, директор Фонда за СОВО, пуковник Слађан Ристић, начелник Управе за традицију, стандард и ветеране, пуковник др Драган Динчић, заменик начелника ВМА, пуковник др Бранко Илић, представник Управе за војно здравство МО, Иван Мишић, директор Сектора у Републичком фонду за ПИО, генерал-потпуковник у пензији Златоје Терзић, председник ИО Клуба генерала и адмирала Србије, генерал-мајор у пензији Милорад Кутлешић, председник УВП у Републици Српској, пуковник у пензији Павле Бандовић, председник УВП у Црној Гори, пуковник др Братољуб Брљача, управник ВМЦ Нови Сад и пуковник Стевица Карапанџин и директор Медија центра „Одбрана“.

На почетку Свечане академије присутнима се обратио председник Удружења војних пензионера Србије Љубомир Драгањац. С обзиром на то да је председник изнео чињенице о Удружење јуче, данас и сутра, излагање доносимо у целости:

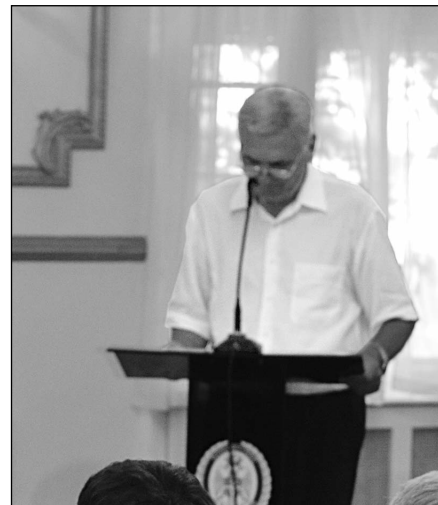
„Скромно и достојанствено обележавамо двадесеттргодишњицу оснивања, по-

стојања и рада Удружења војних пензионера Србије. Веома смо захвални оснивачима који су визионарски осмислили и организовали Удружење ради остваривања и унапређења статусних интереса и права војних пензионера и чланова њихових породица.

Борба за враћање закинутих права

Удружење је у протеклом периоду настајало да буде незаобилазни чинилац и репрезентативни представник а и заштитник права, части и достојанства војнопензионерске популације. Од оснивања до данас, Удружење је реализацијом статусних циљева и задатака допринело решавању веома значајних питања и проблема из области социјалног осигурања војних осигураника.

Покренули смо иницијативу да се за стамбено обезбеђење војних пензионера прогнаних из других република СФРЈ и за социјално-хуманитарну помоћ војних пензионера обезбеде посебна новчана средства у износу 2,5% за набавку станова и 0,5% за социјалну и хуманитарну помоћ од износа доприноса за пензијско-инвалидско осигурање. Иницијативу је Министарство одбране прихватило и од тих средстава набављено је и подељено око 450 станова, путем бесповратног кредита решено стамбено питање за око 1.350 војних пензионера у динарској противвредности од 20.000 € и додељена једнократна нов-

О томе шта је све Удружење учинило за војнопензионерску популацију и шта планира као наредне кораке говорио је председник УВПС Љубомир Драгањац

чана помоћ за више од 13.000 корисника војне пензије у износу од 400 милиона динара. Удружење је предложило измену прописа за доделу ових станова, како би се корисницима омогућио откуп. Министарство одбране и Фонд за СОВО предлог су прихватили и доношењем нових решења за коришћење тих станова на неодређено време омогућен је њихов откуп.

Све ово је успешно функционисало до доношења Закона о издвајању пензијског и инвалидског осигурања из јединственог система социјалног осигурања војних осигураника и стављање у надлежност Републичког фонда за ПИО. Последице таквог решења су укидање једнократне новчане помоћи, додела бесповратних стамбених кредита битно смањена и потпуно је престала набавка станова.

Уредбом о изменама и допунама Уредбе о платама и другим новчаним примањима у Војсци Југославије почев од 1. 8. 2004. године прописани су нови елементи војног додатка, као дела плате професионалних војника. Фонд за СОВО, због недостатка новчаних средстава, није исплаћивао припадајуће пензије у усклађеном износу у периоду од 1. 8. 2004. г. до 30. 11. 2007. г. за све пензионере који су пензионисани до 1. 8. 2004. године, па је настао дуг у износу од око 4,5 милијарди динара.

Програм Свечане академије веома успешно водила је Јована Пешић

О њој ће се тек чути: Катарина Божић

Као на бечком новогодишњем концерту Павле Медаковић дириговао је и оркестром и аплаузима публике

Уставни суд на страни правде

Више од три године Удружење је упорно и стрпљиво предузимало низ активности да се учињена неправда исправи. То је учињено доношењем одлуке министра одбране да од 1. 12. 2007. године почне испата усклађених пензија, али проблем дуга није био решен. Удружење је правилно проценило да надлежни државни органи не раде на проналажењу решења за исплату дуга, па је војним пензионерима предложено да то право остваре судским путем, што је више од 35.000 корисника тако и учинило. Међутим, око 12.000 КВП није покренуло судске поступке за наплату дуга, па је у међувремену наступила апсолутна застарелост и дуг постао ненаплатив. Удружење је од Министарства одбране, Републичког фонда за ПИО и Фонда за СОВО непрекидно захтевало да се пронађе решење како би и они добили свој новац. Решење је пронађено и наплата дуга се остварује по датим упутствима. Веома смо захвални Републичком фонду за ПИО и Фонду за СОВО што су из моралних разлога овако поступили.

Почетком 2008. године, када смо се интензивно бавили наплатом дуга за период 2004 – 2007. г. дошло је до измене Закона о Војсци по питању усклађивања војних пензија, тако да се оне не усклађују са крећањем плата професионалних војних лица, већ на начин како то регулише Закон о ПИО у Републици Србији. У јануару 2008. године доноси се решење о ванредном повећању пензија за 11,06% од 1. 1. 2008. године.

Удружење је од надлежних министарства тражило да се ванредно усклађивање пензија за 11,06% примени и на војне пензионере, што је категорично одбијено са образложењем да се то повећање односи на 2007. годину и да ми тада нисмо били у том систему. Удружење ово образложење није прихватило и предложило је чланству да води управни поступак а да се са парницима застане, јер су судови тада

Публика је с пажњом пратила програм Свечане академије

одбијали све тужбе уз наплату високих судских трошкова. У вођењу управних поступака дошло се до Уставног суда који је крајем 2011. године донео одлуку да нам припада право на ванредно повећање од 11,06% од 1. 1. 2008. године. Након ове одлуке, Удружење је припремило обрасце за подношење тужби за наплату дуга и вођење управног и парничног спора за повећање пензије за 11,06%. Тај поступак још и данас траје, а већина војних пензионера окончала га је судским путем и вансудским поравнањем са Фондом за ПИО. Судски спорови који су вођени по питању врности бода и застарелости, окончани су одбацивањем уставних жалби од стране Уставног суда Србије.

Брига о материјално угроженим породицама

Међутим, још увек велики број војних пензионера ово питање није решио, јер судски поступци нису завршени, а прекиди су неисплативи због високих судских и адвокатских трошкова. Удружење је успело да се рок за вансудско поравнање за период који није обухваћен судским пресудама два пута продужи и оно важи до краја 2016. године.

Удружење је крајем 2011. године Влади и Народној Скупштини Републике Србије под-

нело петицију којом се тражи доношење Закона о социјалном осигурању војних осигураника и одложи примена одредби Закона о изменама и допунама Закона о ПИО, који се односи на војне осигуранике. Петицију је потписао 31.161 корисник, али је надлежни нису узели у разматрање, јер је у међувремену дошло до промене власти.

Социјална и хуманитарна помоћ Удружења усмерена је на једнократну новчану помоћ члановима чија је породица у тешком материјалном стању, за набавку лекова, помагала, медицинску рехабилитацију и стоматолошку помоћ. Годишње од чланарине за ову помоћ издваја се 40%, односно око десет милиона динара, а помоћ годишње добије око 300 корисника. Сви војни пензионери који су имали штете од катастрофалних поплава што су задешили Србију и од земљотреса у Крајеву, добили су од Удружења значајну помоћ. Корисници војне пензије који су имали елементарне непогоде, несрећни случај, тешку болест или их се у породици догодила смрт, редовно су остваривали право на помоћ. Мислим, да смо једино Удружење које је преживелом детету Милану, трагично страдале породице Поњингер уручили помоћ од 100.000 динара.

Органи Удружења корисницима дневно пружају помоћ у решавању конкретних

Глумац Зоран Ћосић у пратњи Нине Ћосић казивао је одломке из књиге Бранислава Нушића

Зорана Павић се публици представила у морнарској униформи а Александар Алексић је публику одушевио разноврсним репертоаром композиција

Свечаност је отпочела интонирањем државне химне

проблема из области здравствене заштите и стамбеног обезбеђења.

Веома смо задовољни оствареном сарадњом са сродним Удружењима Р. Румуније, Бугарске, Македонија, Црне Горе и Републике Српске. Један број наших организација успоставио је регионалну сарадњу са Удружењима у Р. Мађарској, Румунији и Бугарској. Сарадња са удружењима из братских република Српске и Црне Горе је изузетна и обавезујућа.

Покреће се народна иницијатива

У нареденом периоду Удружење ће посебну пажњу и активност усмерити на решавање следећих проблема:

Примена закона о привременом начину исплата пензија за већину војних пензионера је постала неподношљива, тим више што нико од надлежних неће да саопшти докле ће та привременост да траје. Поред две поднете уставне иницијативе за оцену уставности овог Закона, на данашњој седници ГЛОД одлучили смо да организујемо потписивање народне иницијативе за укидање тог закона и брисање члана 80б Закона о ПИО Р.Србије. Потписивање иницијативе организоваћемо у свим нашим општинским и градским организацијама. Иницијативу треба да потпише најмање 30.000 особа. Пожељно је да потписници буду и пунолетни чланови породица и други грађани.

Удружење и даље сматра да је усклађивање пензија и исплата разлике за период

од 1. 1. 2008. г. до 1. 11. 2015. г. делимично решено, због тога што ванредно повећање од 11,06% није примењено на вредност бода од 9,40, колико је износи 1. 1. 2008. године, већ на 9,02, колико је био 31. 12. 2007. године. Оваквим поступком редовно повећање од 4,21% укључено је у ванредно повећање и због тога су једино војни пензионери остали без другог редовног повећања пензија које су остали добили у октобру 2007.године. За коначно решење овог питања потребно је да лица којима је Уставни суд одбацио уставну жалбу да упуте представку Европском суду за људска права. Очекујемо да ће прва представка бити упућена у наредном месецу.

Законом о Војсци Србије од 1. 1. 2008. године и Правилником о платама у Војсци Србије створене су велике разлике у износива пензије за професионалне припаднике истог чина и положаја пензионисаних у периоду од 2008. до 2011. година. Због тога је неопходно покренути иницијативу за измену прописа којим би се омогућило изједначавање пензија.

Постоји апсолутна потреба да се ПИО војних осигураника врати у јединствени систем социјалног осигурања и поново стави у надлежност Фонда за СОВО и на томе ћемо интензивно радити.

Инсистираћемо на доношењу Закона о здравственој заштити у што краћем року и да се плаћање боловања за професионална лица до тридесет дана не врши из доприноса већ из буџета МО.

Покренућемо иницијативу да Народна Скупштина буџетом за 2017. годину одре-

ди средства за стамбено обезбеђење припадника Војске, Министарства одбране и војних пензионера.

У протеклом периоду решена су бројна питања која се тичу војних пензионера и то је остварено преко институција државе. Очекујемо да ће и за постојеће проблеме институције система показати разумевање и да остављају наших права неће морати више да решавамо у судовима и путем протеста.

Још једном хвала што сте дошли и желим да ово време проведете у добром расположењу.

У веома богатом културно-уметничком програму који је водила Јована Пешић, наступили су Уметнички ансамбл Министарства одбране „Станислав Бинички“ под диригентском палицом Павла Медаковића, вокални солисти Катарина Божић, Зорана Павић, Нина Ћосић и Александар Алексић и глумац Народног позоришта у Београду Зоран Ћосић.

Када је Уметнички ансамбл свирао корачнице, публика је спонтано у такту аплаудирала, па је диригент, окренувши се према публици, дириговао аплаузима и оркестром. Било је то својеврсно подражавање традиционалног новогодишњег бечког концерта.

Сценарио за Свечану академију написао је Звонимир Пешић, а организатор програма био је мајор Никола Живковић из Уметничког ансамбла МО „Станислав Бинички“.

**З. Пешић
М. Чуљгић**

13. седница Главног одбора Скупштине УВПС

ПОКРЕЋЕ СЕ НАРОДНА ИНИЦИЈАТИВА ЗА ВРАЋАЊЕ ПЕНЗИЈА

Једногласно је донета одлука да се начелно крајем октобра у свим општинским и градским организацијама организује седмодневно потписивање народне иницијативе о укидању закона којим су смањене пензије

У Хорској Сали Дома ВС у Београду 16. септембра одржана је 13. седница Главног одбора Скупштине УВПС, на којој је разматрано више питања из надлежности тог тела. Између осталог донета је одлука о подношењу народне иницијативе за доношење закона о поништењу Закона о привременом уређивању начина исплате пензија, разматрана је ситуација везана за подношење захтева за ревизију пензија, донета одлука о признањима УВПС за ову годину и утврђен ребаланс буџета.

На почетку седнице минутом ћутања ода та је пошта недавно преминулом члану Главног одбора и председнику Општинске организације УВП у Врању.

После усвајања Дневног реда и Записника са прошле седнице Главног одбора, уводну реч поводом разматрања предлога да се покрене народна иницијатива за доношење закона о укидању Закона о привременом уређивању начина исплате пензија и Закона о брисању члана 806 Закона о пензијском и инвалидском осигурању, којим је анулирано редовно усклађивање свих пен-

зија узео је председник УВПС Љубомир Драгањац:

Обиман и одговоран посао

„Познато вам је да нисмо седели скрштених руку од када је овај закон донет. Упутили смо иницијативу за оцену уставности коју је Уставни суд одбацио. Уследила је нова иницијатива за укидање тог закона. Он је само привремен у наслову и нигде није дефинисано докле траје. То је једини закон против кога не може да се води управни спор. У међувремену смо се распитивали шта би добили ако би се обратили Европском суду за људска права. Обавезали смо се да ћемо пратити развој догађаја и учинити све да се тај закон стави ван снаге.

Сматрамо да можемо да обезбедимо услове за пондошење те иницијативе. Значи морамо да обезбедимо 30.000 потписа. Строги су услови подношења и потписивања иницијативе. Треба да се спроведе у свим општинским и градским организацијама, једновремено и мора да се завр-

ши за само седам дана. О планираним активностима, према закону, треба да се обавести МУП.

Иницијативу могу да је потпишу пунолетни чланови породица и други грађани. Пре неколико година, када је Удружење поднело петицију, обезбедили смо скоро 31.000 гласова. Тада су петицију потписивали само корисници војних пензија. Сада су нам могућности шире.

Треба да да изаберемо Иницијативни одбор за припрему народне иницијативе и да овластимо Извршни одбор да припреми комплетну документацију и да води поступак потписивања, навео је Драгањац.

У наставку седнице ближа објашњења дао је члан Извршног одбора ГО УВПС Остоја Поповић:

Много посла за мало времена

„Неопходно је да донесемо потребан број гласова да би се укинуо Закон о при-

ПРИХОДИ И ТРОШКОВИ ДО ДЕТАЉА

После неколико напада који су дошли из маргиналних и минорних удружења војних пензионера, у којима се тврдило да се новчана средства од чланарина ненаменски троше, потпредседник Извршног одбора ГО УВПС Слободан Пејовић на седници је представио приходе и расходе Удружења, све до оних најситнијих, за месец август ове године. Тако су се чланови Главног одбора непосредно уверили у неистинитост онога што се упорно пласира из других табора.

КО СУ ДОБИТНИЦИ ОВОГОДИШЊИХ ПРИЗНАЊА УВПС

На основу члана 16. тачка 19. и члана 53. Статута УВПС и члана 2., 33. и 34. Правилника о додели признања УВПС, Главни одбор Скупштине УВПС на 13. седници одржаној 16. септембра 2016. године доноси

ОДЛУКУ о додели признања

Повеља Удружења војних пензионера Србије, додељује се: Градској организацији УВПС Ниш; Градској организацији Нови Сад; Милинку Николићу, члану Гр.Орг. Ниш; Зорану Јашовићу потпредседнику Гр. Орг. Ниш; Стаменку Николићу, члану Оп.Орг. Врачар; Ненаду Кошанину, члану Оп.Орг. УВПС Вождовац; Милану Гаврићу, члану Оп.Орг. Земун; Радославу Панчићу, члану Оп.Орг. Земун; Спаси Јањићу, председнику НзОд Младеновац; Слободану Вујићу, председнику МОД „Газела“, Нови Београд; Александру Антонићу, заменику председника МОД „Савски кеј“, Нови Београд; Павлу Лучићу, председнику савеза пензионера Нови Београд; Миомиру Јоксимовићу, заменику председника МОД „Дунавски Кеј“, Нови Београд; Миливоју Лазетићу члану МОД „Беж.блокови-2“, Нови Београд; Радомиру Павловићу члану МОД „Газела-1“, Нови Београд; пук. Угљеши др Јовичићу, заст.началника Управе за војно здравство; проф. Зорану др Шегрту, пучовнику, нач. Сектора за лечење ВМА.

Повеља се додељује за изванредан вешегодишњи допринос развоју, унапређењу и афирмацији Удружења војних пензионера Србије.

Плакета Удружења војних пензионера Србије, додељује се: Кринки Лекић, директору Ф.ПИО – филијала Чачак; Звонку Дмитрићу члану гр.орг. Чачак; Слободану Бошковићу, члану гр. орг. Ниш; Стојану Марковићу, председнику Подружнице Клуба генерала Ниш; Војиславу Зајићу, постхумно, члану оп. орг. УВПС Пирот; Живораду Ћирићу, члану оп. орг. Пирот; Милораду Вукашиновићу, потпредседнику

оп. орг. Пожега; Бранковану Бечењагу, члану оп. орг. Пожега; Зорану Јанковићу, председнику оп. орг. Чукарица; Бошку Мишљеновићу, члану оп. орг. Чукарица; Станиши Бакићу, члану оп.орг. Чукарица; Драгану Петровићу, председнику оп. орг. Пирот; А.н.с.м.г.г. „Alexandru Ioan Cuza“, filijala „Decebal“ Mehedinti; Драгомиру Бујићу, члану оп. орг. Зајечар; Абдурахману Рашидовском, члану оп. орг. Бела Црква; Мији Дундићу, члану оп. орг. Пожаревац, Зори Миладиновић, члану оп. орг. Крагујевац; Миломиру Мијатовићу, члану оп. орг. Кикинда; Иштвану Сабу члану оп.орг. Кикинда; Дому Војске Србије Краљево; Младену Прибојцу, члану Надзорног одбора гр. орг. Краљево; Жарку Ковачевићу, председнику МО Нови Пазар Краљево; Војиславу Радошу члану гр. одбора Нови Сад; Радомиру Саватовићу, члан оп.орг. Земун; Круму Спасовском, члану оп.орг. Земун; Радовану Обрадовићу, члану оп.орг. Земун; Јовану Бранковићу, члану оп.орг. Земун; Ђорђу Јовановском, члану гр.орг. Сремска Митровица; Владану Глишићу, председнику градске општине Младеновац; Слободану Радивојевићу, секретару оп. орг. Младеновац; Ђури Папићу, потпредседнику оп. орг. Параћин; Родољубу Савићу, председнику Из Од оп. орг. Параћин, Томиславу Јанковићу, председнику ИзОд оп. орг. Нови Београд; Браниславу Николићу, члану ПОД „Беж.блокови-1“ оп. орг. Нови Београд; Владимиру Благојевићу, члану МОД „Савски кеј“ оп. орг. Нови Београд; Јовану Маричићу, председнику МОД „Ушће“ оп. орг. Нови Београд, Ранку Ракићу, члану МОД „Ушће-1“ оп. орг. Нови Београд; Јелици Жижич, члану МОД „Ушће“ оп. орг. Нови Београд; Ивану Умеку, члану МОД „Младост“ оп. орг. Нови Београд; Ђорђу Оровићу, члану МОД „Газела-1“ оп. орг. Нови Београд; Славољубу Петровићу члану гр. орг. Врање; Владимиру Бранди секретару ГрОд Врања и Милену Чуљићу, ликовно-графичком уреднику листа „Војни ветеран“.

Плакета се додељује за постигнуте резултате остварене у реализацији програмских циљева удружења војних пензионера Србије и успешну сарадњу са Удружењем ВПС.

Захвалница Удружења војних пензионера Србије, додељује се:

Минут ћутања за преминулог друга

временом начину обрачуна и исплате пензије и вратио члан 80. Закона о ПИО, којим је било регулисано редовно усклађивање пензија. Сада се пензије усклађују само на основу препоруке Владе.

Народна иницијатива се покреће на основу Закона о референдуму и Народној скупштини којим се уређује начин непосредног одлучивања. Покрећемо народну иницијативу коју треба да потпише 30.000 пунолетних чланова са правом гласа у року од седам дана.

Технички поступак је следећи: на нивоу органа који покреће народну иницијативу формира се иницијални одбор који руководи одборима по дубини, по општинама. Ти одбори треба да пријаве полицијским станицама да ће се тих дана вршити прикупљање потписа, уколико се то чини на јавном месту. Одбор треба да има одобрење приликом прикупљања потписа на лицу места.

Листа треба да садржи одређене рубрике: за које се потребе прикупљају потписи, име и презиме, потпис, адреса, општина.

ЈМБГ, рег бр. личне карте, датум и место прикупљања потписа. Када се прикупљање заврши, одбор даје изјаву и потписује то. Потписници само једном могу да потпишу. Ако исту иницијативу покреће други орган, не може неко да то потписом подржи на два места. Ако се то догодило, уважава се потпис на листи оног органа који је први предао народну иницијативу Скупштини", рекао је Остојић.

На састанку је предочен предлог Синдиката пензионера Србије да их УВПС подржи својим потписима, али су чланови Главног одбора навели да организација која броји 27.000 чланова (УВПС) може то да уради самостално, с тим што би добро било да по 30.000 потписа обезбеде и Синдикат пензионера и друге групације грађана.

Формиран одбор за спровођење иницијативе

Учесници у расправи су изнели уверење да ће у организацијама из којих долазе заступљено обезбедити већи број гласова него што имају чланова. Предложили су да се обезбеди и комуникација са једним бројем посланика који би могли да учину на решавање тог горућег проблема.

Предлог о организовању народне иницијативе усвојен је једногласно. У Одбор су изабрани Љубомир Драгањац, Симеон Туманов, Зоран Вучковић, Остоја Поповић и Павле Лучић. Присутни су обавештени да се у правној процедури везаној за народну иницијативу ангажовао потпредседник

Скупштине Светомир Обренчевић. Извршни одбор ће припремити комплетну документацију. Прелиминарно је договорено да се активности у вези са народном иницијативом организују у другој половини октобра.

Предлог одлуке о признањима поводом Дана удружења такође је прихваћен једногласно.

У вези са захтевом једног броја чланова за ревизију пензија како би се остварило увећање пензије за 20 одсто, консултовани су стручњаци од знања и струке. Утврђено је да се то право односи само на војне пензионере који су пензионисани после 31. децембра 2011. године. Закон не може да се примени ретроактивно, о чему је УВПС обавестило чланове путем сајта и „Војног ветерана". Разуме се свако има право да води управни и судски поступак, уколико сматра да има право на увећање пензије. На седници је више учесника споменуло да би сваки војни пензионер волео да му се месечне принадежности увећају за 20 одсто, нема појединца који се не би борио за остварење тог права, само да има основа, али се испоставља да је то неореално.

Међу војним пензионерима нада је подгрејана онда када је Управни суд донео пресуду о поништењу једне одлуке РФ ПИО, али ни једном речи у пресуди не стоји да тај пензионер има право на ревизију и увећање пензије за 20 одсто. Наиме, пресуда је поништила првостепено решење само из процедуралних разлога и ништа више од тога.

На предлог општинске организације Врање, уместо преминулог Милорада Марковића, за члана Главног одбора Скупштине УВПС изабран је Воја Младеновић.

На седници је усвојен ребаланс буџета Удружења за ову годину, а усвојене су и две информације.

3. Пешић

Младену Јанковићу, члану гр.орг. Чачак; Мешовитом хору „Учитељска лира" Ниш; Стевану Панакљевском, члану оп. орг. Пирот; Драгану Дабетићу, члану оп.орг. Зајечар; Активу жена Бела Црква; Вери Туцаков, члану оп.орг. Бела Црква; Маријану Фиксеру, члану оп.орг. Бела Црква; Алекси Момироском, потпредседнику гр. орг. Пожаревац; Драгану Цекићу, секретару гр. орг. Пожаревац; Групи фонда СОВО, Крагујевац; Милени Радосављевић активисти и члану гр.орг. Крагујевац; Шири Гарчевићу, члану гр. орг. Крагујевац; Љубиши Милосављевићу, члану гр.орг. Крагујевац; Богосаву Јевтовићу, члану гр. орг. Крагујевац

Вуку Лекићу, члану оп.орг.Киkindа; Нади Форкари, члану оп.орг. Киkindа; Аутопревозу Киkindа; Телеком србија, РЦ Киkindа; Српским ратним ветеранима, Киkindа; ЦМО Киkindа; Граду Киkindа; Фонду ПИО, филијала Киkindа; Ђурађу Милиновићу, члану Гр.Одбора Краљево; Групици Спасојевићу члан Гр. Одбора Краљево; Славиши Миленковићу, председнику МОД Врњачка Бања, Краљево; Манету Кошутућу, члану гр.орг. Нови Сад; Драгићу Титусу, члану гр. орг. Крушевац; Цветку Суши, члану оп.орг. Земун; Радивоју Мандићу, члану гр.орг. Сремска Митровица; Ивици Кубику, председнику Месног одбора Шид; Сремска Митровица, Јовици Поповићу, члану оп. орг. Ђуприја; Душици Цветковић, члану ОпОд – секретар оп.орг. Ђуприја; Саша Вићентијевићу, члану Општинског већа општине Младеновац; Станиши Николићу, члан оп. орг. Ђуприја; Радивоју Тодорову, члану МОД „Беж.коса" оп. орг. Нови Београд; Нади Остојић, члану МОД „Беж.коса" оп. орг. Нови Београд; Јованки Диковић, члану МОД „Ушће-1" оп. орг. Нови Београд; Катици Шешерица, члану МОД „ушће-1" оп. орг. Нови Београд; Мари Лакић, члану МОД „Ушће-1" оп. орг. Нови Београд; Мили Бјелош, члану МОД „Б.блокови-1" оп. орг. Нови Београд; Миодрагу Брајовићу, члану МОД „Ушће-1" оп. орг. Нови Београд; Јелици Вујакићу, члану мод „савски кеј" оп. орг. Нови Београд; Јуси Кадифу, члану МОД „Беж.блокови-2" оп. орг. Нови Београд; Станку Паићу, члану МОД „Беж.блокови-2" оп.орг. Нови Београд; Драгану Мишићу, члану ГрОд гр.орг. Врање; Јовици Димитријевићу, члану ГрОд гр.орг. Врање

Захвалиница се додељује за запажене резултате у омасовљењу чланства у организацијама Удружења војних пензионера Србије, непосредној бризи о старим, болесним, изнемоглим и социјално угроженим члановима, у области здравствене заштите, информисања и реализацији других програмских задатака Удружења војних пензионера Србије.

Књига, се додељује:

Ђури Медаковићу, председнику Надз. одбора гр.орг. Краљево; Светиславу Миленковићу, члану оп. орг. Чукарица; Драгославу Шпици, члан гр.орг. Краљево; Слободану Ђекићу, члану гр. орг. Крушевац; Горану Мишковићу, члан гр. орг. Крушевац; Ибри Маџици, члану гр. Орг. Нови Сад; Драгану Стошићу, члану оп. орг. Ђуприја;

Књиге се додељују за запажену активност и постигнуте резултате у реализацији програмских садржаја Удружења војних пензионера Србије.

Новчана награда се додељује: Ђури Јовановићу, председнику Гр. Орг. Чачак у износу 20.000 динара; Војиславу Симоновићу, члану оп. орг. Чукарица у износу од 8.000 динара; Вукашину Родићу, потпредседник гр. орг. Краљево у износу од 10.000 динара.

Признања из ове Одлуке уручити добитницима на начин прописаним чланом 10., 18., 24. и 32. Правилника о додели признања УВПС и то на скуповима које организовати поводом Дана УВПС или дана формирања МО, Оп-ГрОд УВПС, односно на другим пригодним манифестацијама.

Податке о добитницима признања унети у Евиденцију додељених признања УВПС прописану чланом 38. Правилника о додели признања УВПС.

ПРЕДСЕДНИК
Љубомир Драгањац

Нови напади на УВПС из истих побуда и извора

НЕИСТИНЕ СЕ ЛАКО ПРЕПОЗНАЈУ

Број чланова једног удружења најбоље говори о томе колико је оно привлачно за истомишљенике у одређеној области, у којој мери омогућава да се чланови поистовете са њим, колико је ефикасно у остваривању утврђених циљева и у којој мери испуњава очекивања и тежње својих чланова.

Ових дана неки душебрижници војних пензионера поново су, на два сајта, без повода напали руководство Удружења војних пензионера и председника УВПС. То су учинили пласирањем неистина, стварањем конструкција без чињеничног основа, подметнутим а искривљеним подацима, манипулацијом полумистинама и свиме ониме што постоји у арсеналу праксе, где десет пута изговорена или написана лаж постаје истина.

Много је неистина, ноторних лажи, несудислих ставова и закључака које су, да ли спонтано или дириговано, исписали људи који су чланови или на функцијама у другим минорним удружењима војних пензионера. Под плаштом наводне бригае за војне пензионере, они испуњају отровне стреле према Удружењу, заговарајући пуч или преврат. Дозволићемо и могућност да су поступили и по оној народној „Да комшији цркне крва“!

С тим у вези у нас није уобичајено да се домаћин меша у породицу свога комшије, пријатеља или познаника. Није ред да неко изван породице уређује унутрашње односе у тој основној друштвеној ћелији. То правило се заиста може применити и на однос два или више удружења, или на људе који се мешају у унутрашње ствари друге институције.

На крилима пуча до циља, али...

У конкретном случају реч о двојици људи који припадају маленим таборима два минорна удружења која, вероватно, претендују да закулисним радњама преузму око 27.000 чланова, колико броји Удружење војних пензионера Србије, или бар део чланова. Циљ им је да по сваку цену разбију јединство организације, репрезентативног удружења које у остваривању закинутих права војних пензионера и свим другим пословима деловања даје печат и тон укупним приликама везаним за ту популацију. Они настоје да заваде наше чланство и да на крилима пуча растури институцију која је развијана и учвршћивана више од две деценије.

Не разумемо у потпуности заиста зашто се баве нашом организацијом. Па ваљда би деловањем у складу са програмским документима и циљевима удружења којима припадају, ако заиста имају добре идеје и спроводе онакав програм какав одговара корисницима војне пензије, могли да привуку наше колеге да им се придруже. Где су те свежје идеје, да ли у блаћењу без покрића репрезентативне организације војних пензионера? Где се дедоше, „епохални“ резултати које постиже, зашто су они лично и удружења која репрезентују и даље на маргинама друштвеног живота? Много је питања која би могла да се у овом часу поставе.

Да ли су им само лидерске амбиције идеја водиле или постоје још неки разлози. Неостварени животни планови и те како могу да покрену бујицу покушаја да се приграби нека врста власти, макар она била у оквиру кори-

сника војне пензије.

Не желимо да се упуштамо у галиматјас саткан од података који су написала двојица људи одређеног морала, јер би то значило да прихватамо бачену рукавицу у ринг. Чланство најбоље препознаје вредности нашег удружења и уме да цени шта је све руководство УВПС до сада учинило за војнопензионерску популацију.

Истина је да различита удружења исте друштвене групе постоје управо зарад различитих интереса, циљева и путева да се оствари оно чему се тежи. Неко удружење то чини успешно, а неко мање успешно или тапка у месту. Заиста не желимо да се бавимо другима, то јест другим удружењима, као што до сада то никада нисмо ни чинили.

Одлучни у борби за права војних пензионера

Број чланова једног удружења најбоље говори о томе колико је оно привлачно за истомишљенике у одређеној области, у којој мери омогућава да се чланови поистовете са њим, колико је ефикасно у остваривању утврђених циљева и у којој мери испуњава очекивања и тежње својих чланова.

Финансијско пословање Удружења организовано је и спроводи се на основу Закона о рачуноводству и ревизији, Статута и Правилника о рачуноводству УВПС. Сви органи Удружења спроводе финансијско пословање по наведеним прописима и оно је потпуно јавно уз редовно вршење анализа у органима Удружења.

О досадашњем финансијском пословању позитивно су се изјашњавали статутом предвиђени и изабрани стручни органи задужени за контролу. Пословање Удружења контролисали су надлежни државни органи, а у два наврата то је учинила и надлежна инспекција. Сви налази говоре да је УВПС пословало онако како су закони, подзаконска акта и други прописи и одлуке определили. Чланови Главног одбора и Скупштине УВПС редовно добијају све информације о финансијском пословању и имају обавезу да о томе информисају и чланове УВПС.

Удружење војних пензионера пребродило је до сада све нападе оних који су хтели да наруше јединство и, зарад себичног остварења нечијих личних или колективних амбиција и интереса, свим силама покушавали да уведу ретроградне процесе. И овога пута ће остати чврсто на бранику одбране права корисника војне пензије, радећи све време у интересу најширег чланства, саопштавајући корисницима војне пензије увек истину и само истину. Минорне и маргиналне групе, сасвим сигурно, неће моћи да наруше јединство грађено пуне 23 године. Удружење ни у чему неће одступити нити чинити било какве уступке било коме када је реч о упорној борби за остварење закинутих права војних пензионера.

Истину нико не може да победи!

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у августу 2016. године

БРИГА О КОЛЕГАМА

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Извршни одбор је на седници одржаној 12. септембра 2016. године, размотрио захтеве достављене у августу 2016. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи према следећем:

А) Материјално стање
На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника:

ОпОр Краљево РМ: 33.000,00 - почлану 8.415,01 динара,

ОпОр Прокупље ПН: 36.000,00 - по члану 6.719,44 динара,

ОпОр Пожега БМ: 29.000,00 - по члану 11.505,89 динара,

ОпОр Чачак НМ: 29.000,00 - по члану 11.032,00 динара,

ОпОр Прокупље МИ: 33.000,00 - по члану 6.829,74 динара,

ОпОр Крагујевац
НА: 36.000,00 - по члану 11.337,34 динара,

ОпОр Лозница ГБ: 33.000,00 - по члану 4.002,00 динара,

ОпОр Сомбор ВМ: 33.000,00 - по члану 9.190,17 динара,

ОпОр Зајечар МЗ: 33.000,00 - по члану 11.179,86 динара.

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника,

ОпОр Нови Београд

КБ: 20.000,00 - почлану 16.684,39 динара,

ОпОр Прокупље

СБ: 15.000,00 - по члану 20.023,11 динара,

ОпОр Панчево ТБ: 29.000,00 - по члану 21.043,64 динара,

ОпОр Земун ГД: 10.000,00 - по члану 17.184,50 динара,

ОпОр Прокупље ЈД: 15.000,00 - по члану 20.172,80 динара.

Ц) на основу члана 4. став 2. Правилника

ОпОр Палилула

КМ: 29.000,00 - по члану 8.415,01 динара,

Новчана средства ће бити пренета на текуће рачуне до 15. септембра 2016. године.

Извршни одбор

Осврт с поводом

ЦИЉАНО ПЛАСИРАНА ИСКРИВЉЕНА СЛИКА

Мало, помало, напади на руководство Удружења војних пензионера Србије. И то од кога, од колега, неколицине војних пензионера. Ко ће коме, него свој своме. Српска посла, рећиће неки, то нам је у менталитету, записано у генетском коду. Проклетство Радовањске секире, рећиће други задирући дубље у српско-владарску историју.

Тек што је, уз засигурно тешку преговарачку и правну муку с државним апаратом којој смо сви сведоци, разрешено питање закинутих војнопензионерских припадљености (пензија) појављују се, изнова, поједини незадовољни војнопензионерски душебрижници. Свако би да качи генераласке еполете - после битке.

Па, добро. Незадовољства увек има, и биће га. И то није баш тако лоше. И то је некакав корен, некакво исходиште борбе, напретка, бољитка. Само право место за испољавање незадовољства јесу јавни састанци, конференције „очи у очи“. Ко је рекао да је јавна, конструктивна критика рада, поступака и резултата недопустива? Нико, барем колико знам, а пратим и учествујем. Критизерство је, ипак, нешто друго. Претплаћених незадовољника, минорних букација, „револуционара“, вазда је било, и биће. Ништа чудно, ништа ново, ни забрањивајуће.

Ако нам у друштву не цвета привреда, нека бар цветају удружења и - председници. Канда да жеља за влашћу, положајем, преузимањем какве владарске палице и титуле (ма каква, од чега, и за чега била) и привилегија нема граница. Ама, зашто да имамо тамо некако јединствено Удружење војних пензионера, када их може бити барем тридесетак хиљада, питају се вероватно (дотични) појединци. Сваком војном пензионеру његово лично удружење и, барем, председнички положај! Авај.

Уместо да прикупе, можда заборављену војничку храброст, и са својим ставовима јавно, очи у очи, иступе пред чланством своје организације, па куд пукло, да пукло, прибегавају (и то је легално, да ли и поштено?) интернетско-оговарачко-подривачкој политици. Е колеге, у најмању руку, није коректно. Оставите нас неуке, непросвећене, уских видика, да своја права, као и деценијама до сада, остварујемо у оквиру доказаног Удружења (УВПС). Кома се не свиђа, широко му поље, само без подметања, молићу фино. Недостојно је војнику (па макар и бившем).

Почесто, на жалост баш и због оваквих појединаца из нашег табора, имам утисак како је шира јавност у праву када, конзумирајући искривљену слику (циљано и лажно пласирану), па и овакве интернет презентације, с негодовањем гледа на положај војних пензионера и њихову борбу, у оквиру легалног и признатог Удружења војних пензионера Србије, за достојан живот и, што не рећи, углед у друштву примерен знању и звању.

Само да напоменем, зарад прозваних и могућих акција и реакција. Тренутно не гајим никакве изборне амбиције ка руководеће-удружено-друштвеним функцијама. Обичан сам члан бројне војнопензионерске фамилије, и попут свих и задовољан, и незадовољан, али свесно (без притисака) опредељен за даље, доказано једино могуће и оправдавајуће, заједничко сагласје у деловању ка истом циљу.

Ипак, истини за вољу, председник сам Скупштине станара на улазу зграде, те и те, у улици, тој и тој. Председничке прегорела сијалица у ходнику, замолио бих вас, лепо, ако може да се замени исправном. Председничке затворио бих терасу, па ако може сагласност, ево литра прошлогодишње лозоваце, да се почастите. И тако, мало, мало. Годи, како да не годи. Недавно са сином излазим из зграде. Око улаза комшијска дечурлија у игри. Када нас спазише, некако с видним страхопоштовањем, утихнуше. Знатичељног дечјег погледа, упртог у сина, готово прошапташе - То је председников син.

Годи, није да не годи.

Будимир М. ПОПАДИЋ

Обележавање Дана резервних војних старешина

ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ

У хорској сали Дома ВС у Београду 15. септембра обележен је Дан резервних војних старешина на оригиналан начин. Наиме, том приликом промовисана је књига Драгана Јеличића, потпуковника у пензији „Србија памти - Крф и Плава гробница вечити симболи храбрости и страдања једног народа.“

О књизи су говорили проф. др Милојко Николић, председник Организације резервних војних старешина Србије, мр Бошко Цветковић, Богољуб Чукић, Драгослав Ивановић и аутор.

У пратећем делу програма у народним ношњама наступили су чланови Хора пензионера Земунa.

3. п.

Заједнички снимак у Кареји

Чланови Клуба генерала и адмирала Србије на Светој Гори

НА ИЗВОРИМА ДУХОВНОСТИ

У организацији поклоничке агенције СПЦ „Добročинство“, од 16. до 18. септембра шест чланова Клуба генерала и адмирала Србије боравило је на Светој Гори, односно у манастиру Хиландар. Чланове Клуба у српској светињи примио је и поздравио отац Доситеј, који је у младости био активни официр ПВО и задржао се са њима у занимљивом разговору. Том приликом председник Скупштине Клуба генерал-пуковник др Видоје Пантелић уручио је братству манастира комплет књига у издању Клуба генерала и адмирала Србије.

Информисање у Крушевцу

ИМАЈУ ЧИМЕ ДА СЕ ПОХВАЛЕ

Председник УВПС Љубомир Драгањац, посетио је 15. јула Градски одбор УВП у Крушевцу. На пријавници касарне „Цар Лазар“ председника Драгањаца дочекали су председник Градског одбора УВП Крушевац Душан Самарџић и члан Главног одбора УВПС Александар Симоновски. Ово је уједно била и прва посета председника Драгањаца од пресељења Удружења УВП Крушевац у просторије касарне „Цар Лазар“.

У канцеларији Удружења, председника Драгањаца дочекао је скоро цео састав Градског одбора.

Након поздравне речи, председник Душан Самарџић обавестио је председника Драгањаца о тежишним питањима којима се бави градска организација: обилазак старих и болесних; пружање помоћи КВП у комплетирању и достављању захтева за солидарну хуману помоћ; учешће у обележавању Дана државности, Дана победе, Видовдана, Дана сећања на агресију на СРЈ, Дана пробоја Солунског фронта, полагање венаца на споменике; учешће у обележавању Дана јединица и служби у Гарнизону и у раду других сродних удружења и организација; обележавање Осмог марта; подела пакетића деци палих бораца и самохраних мајки узраста до десет година; организација излета, традиционалног турнира у шаху и стоном тенису поводом Дана победе; дружењу чланова Градског одбора ГрОд и КВП и о другим питањима од виталног значаја за Удружење.

Председник Самарџић је нагласио да овакви резултати не би били постигнути без изузетне сарадње и помоћи Команде Гарнизона Крушевац, Центра АБХО, 246. б. АБХО, Гарнизонске амбуланте, Четврте гупе Фонда за СОВО и др.

Посебно је потенцирао сталну бригу и помоћ коју је ГрОд имао од стране председника Драгањаца и председника ИзОд УВПС Зорана Вучковића. Ова помоћ је и данас стално присутна, пре свега у истрајавању да се заштите стечена права КВП и војних осигураника, непосредно учествовање у информисању, као и подршка у решавању текућих проблема.

Од проблема који тиште КВП је веома тешка ситуација у здравственој заштити, спорно решавање стамбених питања и непоштовање закона и укидање стечених права КВП.

Након упознавања са постигнутим резултатима, председник УВПС Љубомир Драгањац је присутне чланове Градског одбора информисао шта предузима Удружење на плану побољшања статусних и других права из области пензионер, инвалидског, здравственог и социјалног осигурања, као и стамбеног обезбеђења КВП.

Председник Драгањац обавестио је присутне чланове ГрОд и КВП о томе шта све Удружење предузима како би се укинио закон којим су смањене пензије, а предложио је и чињенице везане за остваривање права на преосталих 4,21% закинутих од 2008. године. Нагласио је да је Удружење 25. априла ове године упутило нову иницијативу Уставном суду Србије ради оценое уставности и сагласности са општеприхваћеним

правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима Закона о привременом уређивању начина исплате пензија.

Такође је нагласио да Удружење предузима мере да се ускладе пензије и реши поравнање разлика у пензијама између чинова.

И поред извесног напретка, здравствена заштита КВП није на потребном нивоу. Институције у МО не прате промене законске регулативе, па су војним осигураницима у односу на цивилне ускраћена многа права. Услед недовољно исказане бриге, према војним осигураницима, посебно према КВП и пропуста у организацији војне здравствене заштите неопходно је, нагласио је Драгањац, да се правовремено предузму и реше следећи проблеми: кадровска непопуњеност упражњених радних места; привремено пензионисање врхунских медицинских стручњака; устаљена пракса да се годишњи буџет за лекове и медицински потрошни материјал сваке године умањује, а средства из доприноса за здравствену заштиту ненаменски троше; хронично лоша снабдевеност лековима и недостатак материјала за оперативне захвате; дуго чекање на заказивање прегледа, посебно за функционалне прегледе и клиничка испитивања; све присутнија пракса да на ВМА цивили имају предност над КВП.

Што се стамбеног обезбеђења КВП тиче, оно не само да стагнира него нема назнака да ће се укоро радикалније поправити. Поред недостатка финансијских средстава за набавку станова, присутни су и неки административни проблеми, који ову ситуацију још више усложњавају: тражење допуне документације при свакој подели станова и неуважавање нашег предлога да се преиспита критеријум за доношење одлуке о подели станова по групама, којом се фаворизују поједине групе, а запостављају КВП, који на стан чекају више година. На ранг листама тренутно се налази 19.991 лице од чега 8.843 корисника војне пензије, који немају решено коначно стамбено питање, док је 3.167 војних пензионера без икаквог стана. Решавање стамбеног питања по основу бесповратног кредита у износу од 20.000 евра, до сада је на овај начин решено укупно 1.624 КВП. На исплату се због ограничених новчаних средстава чека у просеку две и по године, па се месечно исплаћује само од 8-10 особа.

Председник је одговарао на сва питања присутних, а информисао је и о другим областима којима се УВП бави.

мр Александар Симоновски

Утексту под насловом „У матици живота“, посвећеном 150. броју „Војног ветерана“ (број 150-151, јули-август 2016, стр.4), моја маленкост, као редовни читалац листа, а извесно време и као његов главни и одговорни уредник, сматра да треба указати и на неке додатне чињенице, које ће сасвим сигурно употпунити слику о месту и улози овог гласила у представљању институције Удружења војних пензионера Србије (раније – Југославије).

Наиме, први број овог гласила под данашњим именом „Војни ветеран“ штампан је августа месеца 1997. године, са потписом Радомира Дамјановића, председника Издавачког савета и Драгице Радојчић, главног и одговорног уредника (са њом је о томе закључен споразум бр. 129-1. од 1. 7. 1997. године), која је, обраћајући се читаоцима, уз остало, истакла: „Пред вама је први број нашег листа, основан због хтења да се ваша реч више и даље чује него до сада... Ваши захтеви, предлози и сугестије, молбе и жалбе слабо су допирали до средстава информисања, али и до оних најодговорнијих који су били дужни да их чују... Трудимо се да обухватимо све важније проблеме... (не)редовност исплата пензија, неадекватне здравствене услуге, стамбена проблематика..., итд, стајало је, између осталог, у уводнику.

Први број штампан августа 1999. године

Од августа 1997. до краја 1999. године, гласило је излазило двомесечно, са укупно одштампаних 15 бројева. Два броја „Војног ветерана“ (11. и 12/ 1999) објављена су током агресије НАТО-а на СРЈ, са назнаком „Ратно издање“, заслужују посебну пажњу, с обзиром на то да су штампана у ратно време, у условима када су дејство агресорског здушно подржавале и шиптарске терористичке структуре са Косова и Метохије.

Из садржаја броја 11/1999. видљиво је да су доминирали текстови о проглашењу ратног стања, о људским жртвама и материјалним разарањима и безграничној спремности војних пензионера да све своје потенцијале ставе на располагање систему одбране државе. Лист сведочи да је на дан почетка агресије, уместо раније заказане редовне, одбрана ванредна седница Извршног одбора УВПЈ, са које је, уз остало, упућена апсолутна подршка државном и војном руководству на свим нивоима. Координационим, градским и општинским одборима УВПЈ наложено је да одмах ступе у контакт са надлежним војним командама и органима локалне самоуправе. Тадашњи председник УВПС генерал Вукоман Јоксимовић изнео је да се велики број војних пензионера без ратног распореда већ пријављује у својству добровољаца, а да је начелнику Генералштаба ВЈ упућен извештај да му се комплетно руководство УВПС ставља на располагање. Донети су текстови и о војним пилотима и објављен интервју са потпуковником Небојшом Николићем, пилотом, обореним у ваздушној борби са авијацијом НАТО-а.

Поводом текста о 150. броју
гласила Удружења

„ВОЈНИ ВЕТЕРАН“ И ПОД БОМБАМА „НАТО-а“

На страницама овог листа верно су бележена сведочења о циљевима, тежишним задацима, садржајима и облицима деловања Удружења у миру и у ратним условима, о истакнутим носиоцима тежишних активности, о сложеним проблемима и тешкоћама и изналагању решења за њихово превазилажење, осликавајући тако и континуитет деловања УВПС и на свој начин указујући на тежишне правце деловања у будућности.

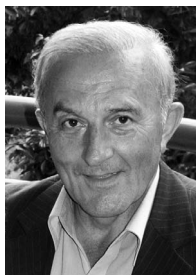
О злочинима НАТО-а и шиптарских терориста

У сарадњи са ратном редакцијом војног гласила „Војска“ размењене су и објављене потресне фотографије о људским жртвама и разарању цивилних и војних објеката под насловом „Злочин, безумље, бешчашће“. Објављени су и текстови о минималним хигијенско-техничким захтевима у склоништима, о утицају ратних дејстава на понашање људи у ратним јединицама у борби и у „цивилном строју“, о томе да је тадашњи секретар УВПЈ Петар Зулевић ступио у ратну јединицу где се пријавио, како је говорио, као „најстарији добровољац“...

У следећем броју ратног издања (12/1999) објављени су, поред осталих, текстови о Кумановском споразуму и прекиду агресије. Настављено је са објављивањем текстова о испољеном херојству јединица ВЈ и појединаца, као и о додељеним ратним признањима. Објављено је да је Министарство за одбрану Савезне Републике Југославије Удружењу доделило захвалницу „за изузетан допринос јачању одбрамбене способности Савезне Републике Југославије“, настављено је са приказом фотографија у рубрици „Злочин, безумље, бешчашће“. У рубрици „In memoriam“ саопштено је да је генерал-пуковник Љубиша Величковић, пилот, помоћник начелника Штаба Врховне команде за РВ и ПВО, погинуо на првој борбеној линији.

У преосталих 13 „мирнодопских“ бројева садржаји су бирали према актуелности и значају за војне пензионере, са насловима као што су „100 станова за војне пензионере“, правци даљег унапређења војног здравства, савети за индивидуалну заштиту и унапређење здравља, текст о формирању првог Југословенског актива жена војних пензионера, препоруке за коришћење повољних понуда за одмор, објављиване су информације и сугестије да се војни пензионери пријављују за бесплатне акције, у складу са донетом законом о својинској трансформацији, представљени су портрети појединих војних пензионера афирмисаних у области науке, културе, хобија, уведена је рубрика „Мој деда и ја...!“ итд, итд.

У броју 14 (септембар/октобар 1999) најављена је расправа о судбини „Војног ветерана“, да би у следећем броју било објављено како је то одложено. Међутим, убрзо након тога (22. 12. 1999. године) донета

Пише
Мр Мирољуб
Милошевић

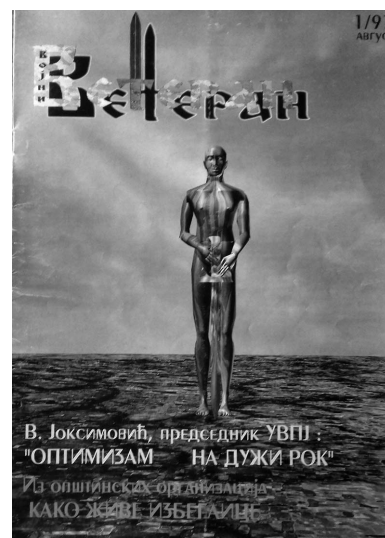
је Одлука Извршног одбора УВПЈ да Извршни одбор УВПС преузима све послове у вези с „Војним ветераном“. То преузимање, како се показало, трајало је око четири године.

„Глад“ за информацијама убрзава одлуку

Након тога, сигурно ће се сетити старији читаоци „Војног ветерана“, информисање је најпре реализовано путем подлистка „Глас ветерана“ у листу Војске Југославије „Војска“ (први подлистак објављен у броју „Војске“ од 27. 04./5. 5. 2000), затим интерним издањима „Глас ветерана“ УВПЈ, „Информатор војних пензионера“ Градског одбора УВПС Београд, писаним информацијама Извршног одбора дистрибуираним линијом органа УВПС, „живом реч“ и др. Међутим, „глад“ за информацијама примереним потребама војних пензионера, какве су објављиване у „угашеном“ гласилу, вероватно је пресудно утицала да се убрза одлука руководства Удружења о настављању штампања гласила у раније утемељеној форми, тако да је „нови“ први број „Војног ветерана“ изашао јануара 2004. године.

Листањем првих 15 бројева (1997-1999) намеће се текст са скоро потпуно подударним насловом: у 150. броју наслов текста гласи „У матици живота“, а у броју 12/1999. наслов текста је био - „У матици збивања“. Садржај под овим насловом из 1999. године бавио се анализом садржаја првих 10 бројева, по критеријуму броја страница текста, која је показала да је највећи број странаца био посвећен текстовима општег значаја и раду водећих органа УВПЈ - 12,25%, затим активности општинских и месних организација УВПС - 11,23%, историја и традиције - 9,16%, војнополитички коментари - 7,98%, медицина и здравље - 6,72% итд.

Аутор овога текста, у свему сагласан са

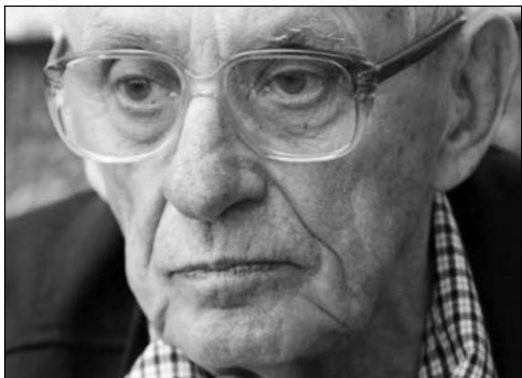

Факсимили корица
„Војног ветерана“ број 1/97.

Факсимили корица „Војног ветерана“
број 11/99 – ратно издање.

оценама и ставовима изнетим у 150-ом броју „Војног ветерана“, овим прилогом жели да укаже на то да ипак постоји континуитет издавања гласила војних пензионера, од 1997. године до данас, које је у свему делило судбину Удружења. Без двоумљења се може закључити да су на страницама овог гласила од самог почетка верно бележена сведочења о циљевима, тежишним задацима, садржајима и облицима деловања Удружења у миру и у ратним условима, о истакнутим носиоцима тежишних активности, о сложеним проблемима и тешкоћама и изналагању могућих решења, о грађењу и унапређивању односа са јавношћу и друго, осликавајући тако и континуитет деловања Удружења војних пензионера Србије и на свој начин указујући на могуће тежишне правце деловања у будућности.

Јосип Бољковац

Министар полиције
у Туђмановој влади Јосип Бољковац:

ПРВИ СМО НАПАЛИ СРБЕ ДА БИ СЕ ИСПРОВОЦИРАО РАТ

У Славонији су '91. нападнути Срби и Југославија, а не Хрватска! Шушак, Главаш и Вукојевић напали су Србе у Борову Селу да би испровоцирали рат

Први Туђманов министар полиције Јосип Бољковац у ексклузивном интервјуу за франкфуртске „Вести“ је први пут признао да је Хрватска 1991. плански напала Србе у Хрватској и намерно изазвала рат. Бољковац тврди и да су се Туђман и Милошевић све време рата договарали и заједно доносили одлуке!

Бољковац је најпре рекао да су хрватски медији цензурисали извештаје са његовог сведочења на суђењу бившем градоначелнику Осијека Бранимиру Главашу, оптуженом за језиве злочине над тамошњим Србима:

– Главаш ме је за време сведочења оптужио да сам га гонио због рушења моста на реци Драви у Осијеку. Он је рекао да је мост срушио да би се град заштитио од тенкова ЈНА, а ја сам рекао да је ЈНА тог момента била регуларна војска једне међународно признате државе, а Хрватска, која тада још није била призната, део Југославије. Потом сам образлагао ко је тада почео са оружаним сукобима у том делу Славоније...

Па, добро, ко је почео рат?

– Тада, 1991. године, први су нападнути Срби, нападнута је Југославија, а не Хрватска! Гојко Шушак, Бранимир Главаш и Вице Вукојевић противтенковским оружјем, „армбрустима“ су напали Борово Село да би испровоцирали рат. Из истог разлога срушен је и мост у Осијеку.

Ваш став о карактеру рата разликује се од става хрватских званичника?

– То је био грађански рат који је настао као последица договора између Милошевића и Туђмана о подели Босне и Херцеговине и размени становништва помоћу етничког чишћења. Туђман је Милошевићу препустио Босанску Посавину, а Милошевић њему помогао да се реши Срба у Крајини. Имам материјалне доказе да је бивши генерал ЈНА и касније генерал хрватске војске Миливој Петковић организовао повлачење Хрвата из Босанске Посавине.

Имате ли опипљив доказ о Милошевићевом и Туђмановом договору?

– Навешћу само два за која мислим да су прилично упечатљива. Кад је у Осијеку убијен шеф полиције Јосип Рајхл Кир, одмах сам донео одлуку о хапшењу убице и оних који су то убиство организовали, али сам истог трена смењен. Фрањо Туђман је ту моју смену овако објаснио: „Јожа, Слобо такође мисли да ти више не би смео да

будеш на челу МУП-а“. Мене је заправо Туђман сменио у договору с Милошевићем! Ево вам и другог доказа. Када сам у јуну 1991, нешто пре него што је убијен Кир, био на разговорима у Бачкој Паланци са тадашњим српским министром унутрашњих послова Радмилом Богдановићем и Михаљем Кертесом, Богдановић ми је рекао: „Шефови су се договорили“. Уосталом, па шта је код Милошевића цели рат радио најближи Туђманов сарадник Хрвоје Шаринић? Био је код њега најмање 40 пута!

Каква је улога Владимира Шекса у убиствима осјечких Срба?

– Ја не знам да ли је ту било некакве његове непосредне улоге кад је реч о ликвидацији српских цивила. Али, јако добро знам да је он тада био главни у Осијеку. Он је био надређени Главашу. Зато га сада на суду као сведок и брани.

Шта је од тога знао Туђман?

– Све! Из стенограма се може видети да он, кад је било речи о мојој смени, није ни поменуо убиство Кира. Његов циљ је био рат по сваку цену. Рат није био нужност, већ намера. По том његовом концепту требало је да Срби нестану из Хрватске, а Кир је убијен по наредби из самог врха хрватске државе.

Значи, по Туђмановој наредби?

– Сами закључите!

На суду сте рекли да су вас крајем 1990. и почетком 1991. припадници КОС-а, обавештајне службе бивше ЈНА, хтели да ликвидирају у Загребу. Откуд вам тај податак?

– Од моје тадашње обавештајне службе. Па, боже мој, радили су и они свој посао. Ипак, ја сам био хрватски министар, а Југославија се распадала. Али, не само они, и припадници усташке емиграције који су се вратили у Хрватску хтели су да ме убију.

Због чега?

– Због тога што сам био против рата и што у време док сам био министар унутрашњих послова ниједан Србин није отпуштен из тадашње хрватске полиције.

Какво је ваше мишљење о Туђману?

– Овог пута ћу на то питање одговорити једним примером. Јавише мени моји полицијци да је испред Туђманове куће на Тушканцу нестао споменик Владимиру Назору. Назовем ја Туђмана и питам га: „Фрањо, видиш ли испред своје куће Назоров споменик“. Он оде до прозора и, уместо да

ми јасно одговори на то моје питање, поче да се, онако притајено, кикоће: „Хихихихи“. Али, чим су ту информацију о нестанку споменика објавили неки светски медији, Назор је враћен где је и био...

„Туђмановци“ 1991. били су спремни за бег, кофере је спаковао и Стипе Месић! Једном приликом сте изјавили да је Туђман био кукавица?

– Да, био је, и он и сва та булумента око њега. И то ћу објаснити једним примером. Кад су се, још у време док се није пуцало, а напетост све више расла, нишки специјалци спустили на загребачки аеродром „Плес“, послао сам тамо свог човека да ми договори састанак са командантом те јединице. Проширила се вест да ће специјалци ЈНА након „Плеса“ заузети и ТВ Загреб и „Градску топлану“. У договору са државним врхом отишао сам на тај састанак и са њега се вратио једино уверен да је аеродром стварно заузет. Моји саговорници нису хтели ништа да ми кажу о својим плановима. Али, и то је изгледало било доволно да међу онима који су ме тамо послали дође до велике пометње.

О чему се радило?

– То је, иначе, било у време када је заробљен и спуштен на тај аеродром авион пун оружја, у којем је био хрватски емигрант Јосип Кикаш. Кад сам потом отишао на Беџићеве стубе, где је тада било седиште ХДЗ-а, имао сам шта да видим... Окупило се око 300 чланова фамилија хрватских политичара. Свуда наоколо кофери, торбе, ранци, саксије са цвећем... Видим, спрема се бежанија! Чим сам изашао из аутомобила, са удаљености од отприлике 50 метара обратио ми се продорним гласом Стипе Месић: „Јооожааааа, јесу ли се спустили специјалци“. „Јеееесуууу“, одговорим му ја. Кад маса крену, прави стампедо! Падају жене и деца преко торби, глинене саксије пуцају, а земља из њих и цвеће свуда прште, дрвене саксије са фикусима котрљају се низ Беџићеве стубе. Једва некако заустависмо те избезумљене људе. Добро да жртва није било...

Генерал Васиљевић: И Бољковац је крив за рат

Бивши шеф КОС-а, генерал Аца Васиљевић, тврди да Бољковац „меша чињенице са измишљотинама“.

– Бољковац је на власти био лојалан и послушан, увек је желео да се додвори, а

сада покушава да оправда оно што је чинио. Општепознато је да су се Милошевић и Туђман сусретали, али је нетачно да су имали контакте какве Бољковац наводи... Туђман је давно изјавио „да нисмо хтели рат, не би га ни било“, а Бољковац је још у МА-СПОК-у 70-их година био заговорник идеје о независној Хрватској, и то по сваку цену, а 90-их је био учесник рата, окружен екстремистима, људима који су дошли из терористичког дела усташке организације попут Гојка Шушка. Био је уплетен у увоз оружја. Његов заменик Жељко Тамјановић био је на граничном прелазу с Мађарском да би се несметано увезло 18.000 цеви, муниције и пратеће опреме... Масовно је издавао службене легитимације и под његовим вођством МУП је претворен у војску, каснији Збор народне гарде. Нетачно је да су падобранци били на загребачком аеродрому. Била је то против-терористичка јединица, која се сада зове „Кобре“, а Бољковац их никада није видео – каже Васиљевић.

Богдановић: Није истина!

Бивши српски министар полиције Радмило Богдановић тврди да „нема никакве истине“ у наводима Бољковца да је рат у Хрватској последица договора Милошевића и Туђмана.

– Није истина ни да су нишки специјалци, односно падобранци, припадници 63. падобранске јединице, били на аеродрому „Плесо“ у Загребу. И није истина да смо нас двојица разговарали у јуну 1991. у Бачкој Паланци. Једини сусрет који смо нас двојица имали био је у Вуковару априла 1991, пре него што је почео рат. Он је тада само тражио наше гаранције да нећемо дозволити да Јовићеви и Шешељеви четници упадну у Славонију... – био је кратак Богдановић.

Јовановић: Делимична истина

Живадин Јовановић, некадашњи потпредседник СПС-а и последњи министар иностраних послова СРЈ у време власти Слободана Милошевића, каже да је добро да у Хрватској има макар неко ко говори „делимичну истину“.

– Апсолутно је тачно да је тај рат био грађански и да нема никаквих основа да се говори о агресији над Хрватском. Бољковца не познајем, али није први пут да бивши чланови владе постају накнадно мудри. Али, закаснела мудрост је особина политичара с дефектом, иако може бити корисна за историчаре. Ипак, нема основа за тврдњу да је грађански рат изазван договором два човека. Таквим детаљима скрива се суштина да је стратегија Хрватске било отцепљење, сепаратизам, и да је та стратегија уживала подршку Немачке, Аустрије, Мађарске и Ватикана – прича Јовановић.

Извор: Pressonline

Пише:
Мирослав
Лазански

Дипломатске теме и дилеме

ШАПАТ ИСПОД ЛИПЕ

Западне дипломате стоје онако збуњени и у чуду се питају шта ово би?

Фотка емитована из Бањалуке можда ће ући у анале савремене дипломатије као симбол промене досадашњег униполарног света: група западних дипломата стоји испод једне липе испред зграде Председништва Републике Српске.

Тек што је завршен састанак са председником Милорадом Додиком, који је одбио све предлоге западних дипломата да откаже најављени референдум о Дану Републике Српске. И сада западне дипломате стоје испод липе онако збуњени и у чуду се питају шта ово би?

Истовремено у централама западних обавештајних служби аналитичари грозничаво размишљају шта да се ради. Да се пошаље Шеста флота у Јадран не вреди, заузета је око Руса у Сирији и руских маневара у Црном мору.

Док би се прикупила авијација НАТО за неко евентуално бомбардовање референдум би већ био одржан. Уосталом, кога бомбардовати? Гласачке кутије? И како опет бомбардовати Србе када су преживели шест ратова у последњих 100 година?

„Какви су заправо ти Срби у Босни“, питао је ових дана у централу Ренд корпорације виши аналитичар Нил Гардинер свог колегу из ЦИА задуженог за Балкан.

„Анархисти у миру, солидарни у рату, вековима пркосе целом свету, високи и снажни, тврдоглави и лукави, отпорни и одлични ратници, али после борбе пију до бесвести и немилосрдно се туку око плена.“

„Чекај, па то су запажања једног анонимног византијског хроничара са почетка осмог века.“

„Тачно, али ништа се код њих није променило ни после 12 векова, то је последњи европски народ за кога је душа, са свим оним што она може да садржи, још у центру свега.“

„Колега, ако се ова тврдња узме за полазисте то може бити повод за велике неспоразуме. Узмите само Светог Саву, сина првог српског краља и свештеника који је још у 13. веку овако описао своју земљу Србију: 'Србија није на Истоку и није на Западу и премда вероватно осећа источни утицај, делује много окренутије према ономе што се догађа у другом делу света.'“

„Пустимо Светог Саву, у међувремену, после тог 13. века, ми смо их бомбардовали и засули осиромашеним уранијумом, па им ни следећих 13 векова неће бити довољно да се реше радиоактивности. Зар није Артур Шопенхауер лепо рекао: 'Опростити и заборавити значи стечена драгоценост искуства бацити кроз прозор.'“

„Гледајте, ЦИА је направила портрет Срба и Србије. Србија никад није била земља Истока, каква год да смо желимо да дамо овој дефиницији, готово никада потпуно словенска, никада потпуно православна, потпуно изван Теодосијеве линије, никада визан-

тијска, никада потпуно потчињена Турцима, без обзира на пет векова њихове доминације, никада потпуно развијена, али никада ни потпуно отуђена идејама прогреса, никада потпуно комунистичка, никада укључена у војне блокове.“

„Па то је једна врста опортунизма?“

„Делимично, али то је пре свега једна вокација која Србе, готово увек по цену невероватног крвопролића, изнова подстиче да не буду део геополитике, већ да покушају да је одређују, са свим ограничењима на које наилази једна мала и поносна земља када покуша да се супротстави нама, односно НАТО-у. Знате колега, када боље размислим, не знам да ли и ви у 'Ренду' имате сличне закључке, судбина Срба увек је била оваква: да групно стигну до маргина европске културе, не говорим о сјајним појединцима, и да дотакну њене најбоље тренутке, да својим интелектуалцима дају велики, или изолован значај и да затим сваки пут изнова потону у своје порекло и словенску традицију и мистику жртвовања. Ако нешто са сигурношћу могу да кажем о Србима и Србији, то је да је у извесним тренуцима своје историје Србија уживала, а много чешће и трпела суштинску екстратеријалност.“

„Шта хоћете тиме рећи?“

„Постоји један концепт без кога се српски идентитет не може разумети, ми смо то доста темељно проучавали у ЦИА. Српски идентитет је веома стар и очуван с многим својим првобитним конотацијама. То је систем вредности који је до јуче, на пример, одбацивао концепт 'стратегије', изједначавајући га са схватањем 'лажи', или сами идеју да се може правити политичка каријера. Наравно, све до појаве Милошевића. У српском идентитету појмови као што су истина и правда, колико год били подложни погрешном тумачењу, остају у центру система живота. То је потпуно страно нама на Западу, јер нама доминира све већа 'анестезија'. Између Запада и Срба постоји један зид сачињен од осећања, зид саграђен на супротности између мањкавости са једне и претераности осећања са друге стране. За Србе су наша хладноћа и прорачунатост грехови већи и од убиства, под условом да је убиство почињено у праведном рату. У српском друштву 'расподела осећања' је изгледа хомогена, без обзира на културне и сталешке разлике, а територија је за Србију не само својина већ идентитет, живот. Пре 66 година немачки научник Герхард Гајсман је српски менталитет описао као прелазан, дубоко патријархалан и на неки начин разапет између словенске реалности и европске равнодушности, док је у исто време Виктор Тавск, хрватски лекар у Београду описао Србе као 'последњу и најдубљу нацију душе'.“

Ови што су шапутали испод липе не схватају да српски идентитет још има снагу коју је Запад заборавио...

Акција хапшења у Вировитици

ЗАОКРЕТ ПРЕД ЗАСЕДОМ

Позивам „Кобру“ радио-станицом и отуда стиже никада лепша порука - „Кобра на пријему“. Кобра никада не спава, увек је спремна за скок. Пред зору ја и Влада смо сачекали два „пуха“ са поручником Зјајом и његовим момцима и они су одмах заузели своја места.

ПИШЕ:
**Александар
ВАСИЉЕВИЋ**
Генерал-потпуковник
у пензији

- Добро, шта предлагаш?
- Па, ето, да се у 23 сата нађемо на старом месту, где смо последњи пут били.
- А, не тамо, да се видимо у 22.30 код старог млина у Антуновцу? Не, не можемо касније, знаш, имамо овдје неких обавеза.
- Добро, стари, договорено. Морам и ја журити, једва сам се издвојио да ти ово кажем. Видимо се!

Добро маскирани специјалци

Према ранијем договору са Владом, ако би се нешто мењало због њиховог инсистирања, сугерисано му је да буде еластичан и да треба да прихвати њихове захтеве, али нека одлаже време састанка за што касније, како би екипа за хапшење могла да добије довољно времена да се премести на нову локацију. Но с обзиром да је Хабијанац био изричит и очигледно нервозан, Влада је добро поступио што није инсистирао на свом предлогу него је прихватио оно што му је Хабијанац рекао.

Када сам од Владе добио ове податке, док сам размишљао где је Антуновац и можемо ли пребацили наше људе на то место, поред нас, путем, протутњаше неколико полицијских аутомобила. Одмах смо упозорили нашу заседу у шуми код Рибњака да хитно склопе Владу аутомобиле са места где је било планирано да се одржи састанак. Наређено им је да се што пре добро маскирају јер се може очекивати да ће полиција вероватно извршити претрес терена око места првобитно заказаног састанка. И то се управо и догодило. Трохине редарственици све су темељито претресали, негде чак и газили по грању испод којег су били наши полицајци, али ништа нису нашли. Нема никакве сумње, Дечак и Хабијанац су били додатно опрезни према Влади и његовом изненадном заказивању састанка.

Но, пошто редарственици претресом терена нису нашли ништа сумњиво и вратили се поново у Вировитицу, очекивали смо да ће се Хабијанац и Ђуро Дечак ипак јавити на договореном састанку у селу Антуновац. Зато сам се са Бошком пребацио до раскрснице пута за то село, где ме је

већ чекао поручник Зјајо са својим „пухом“ и неколико специјалаца. Кратко смо осмотрили терен а онда смо се „пухом“ увукли у један необрани кукуруз, одакле смо имали одличан преглед ка раскрсници путева где је требало Хабијанац и Дечак да скрену у Антуновац. Када они уђу у село и тамо не нађу Владу, вратиће се назад јер другог пута није било. Није ништа друго преостало него да се тада на њих двојицу изведе кратка препадна акција, макар они на састанак дошли и са обезбеђењем. Притајени, ћутећи чекамо и размишљамо хоће ли Хабијанац и Дечак, после провера које су извршили, кренути из своје јазбине у згради општине према нама.

Акција је морала да се одложи

Нешто пре 22.30 мајор Штрбац јавља да су Дечак и Хабијанац кренули Дечаковим „мерцедесом“ из општине. Ја то одмах сигнализирал Влади, а он мало касније поступа по договору и позива Хабијанчев кабинет:

- Хало, хитно ми треба господин Тона.
- Господин Тона је тренутно одсутан – јави се нечији глас.
- Али, молим вас, имам хитну поруку за њега!
- Господине, моменат, моменат, ево вам господина Дечака.

Као да нас је ошинуо гром из ведрога неба, јер малопре је мајор Штрбац јавио да су, управо Дечаковим „мерцедесом“ њих двојица изашли из општине! И још да су прво лаганом вожњом око општине проверавали нису ли, можда, праћени а када су се уверили да нису, под пуним гасом су пожурили ка Антуновцу.

Иако изненађен, Влада почиње тихим гласом:

- Чуј, Ђука, немам времена, морам кратко, али ти неш ме разумети. Око мене је нешто, око мене нешто озбиљно „смрди“. Хтео сам вам само то кратко јавити, да све одложимо и да ви до даљег нигде не излазите док вам се ја поново не јавим. А када ћу моћи, видећемо, док ја ово овде око мене не расчистим и не будем сигуран шта је у питању.

- Хвала ти стари, ништа не брини. И нама је нешто било сумњиво, па је зато Тона кренуо са једним нашим човеком да мало погледа околу. Још једном ти хвала и чувај се! Бор!

Наређен повратак специјалаца на полигон Гаково

Док се још опорављамо од онога што смо сазнали, поред нас, ка Антуновцу, лаганом вожњом пролази Дечаков „мерцедес“ са Хабијанцом и његовим пратиоцем.

Дошло је време за хапшење Антона Хабијанца и Ђуре Дечака, што је требало обавити ефикасно.

У најкраћем, план је био следећи. Противтерористички вод из Гардијске бригаде, шумским путевима ће неопажено доћи у рејон Вировитичких рибњака, на пристојној удаљености ће маскирати своја возила да неком шумару не би привукла пажњу, а са људством поставити заседу на месту где су се већ Дечак и Хабијанац састајали са Владом. Пред зградом општине биће на тајном осматрању мајор Бранко Штрбац који треба да извести када Хабијанац и Дечак изађу из општине и крену ка месту састанка на који ће их позвати Влада. Влада ће то учинити телефоном из касарне када ће им кратко саопштити да се хитно морају видети због врло важне информације коју има и коју не може пренети телефоном. Време састанка - да се нађу на рибњацима у 23.00 часа, на месту где су се већ састајали. Сигнал препознавања ће бити, као и раније, кратки блиц фаровима.

Ја ћу са Бошком бити на радио-вези и мене ће мајор Штрбац известити када Дечак и Хабијанац изађу из општине. Е, онда ћу ја то сигнализирати Влади, а он ће мало после тога поново телефоном назвати Хабијанца у општини. Нормално, јавиће се секретарица и рећи да је он негде изашао. Онда ће јој Влада успаничено рећи да не треба нигде да иду, јер му нешто „смрди“, због чега је он и остао у касарни.

Хтели смо на овај начин, када ухапсимо Дечака и Хабијанца, да код њих оставимо утисак да их је Влада хтео упозорити да не излазе из општине, што би касније могла потврдити и њихова секретарица. Тако би их и даље држали у дилеми око стварне Владине улоге. Око 21.00 часова сви смо на својим местима. У шуми, код Вировитичких рибњака, заседа противтерористичког вода поручника Зјаје Муриса. Добро маскирана поред Владиног аутомобила којим ће се остављати утисак да је он дошао раније на место састанка и да их стрпљиво чека.

Све је добро планирано

Једва сам убедио Владу да је његова улога незаменљива у касарни, поред телефона, а да је небитно ко ће бити у колима. И мајор Штрбац је на свом месту код општине, а ја и Бошко смо на излазу из Вировитице, иза неког дрвљаника, одакле заклоњени осматрамо пут како би нашој заседи код рибњака најављени долазак оних које треба ухапсити. Након што их ухапсе они ће војним возилима са њима кроз шуму што пре на полигон Гаково, а онда хеликоптерима за Загреб. Напуштени аутомобили Владе и Дечака, сутрадан ће остављати утисак да их је неко киднаповао, што ће за неко време остављати дилему шта се са њима стварно догодило.

Око 22.00 часа дао сам сигнал да акција може да почне. На Владин телефонски позив јавио се Хабијанац.

- Хало, знаш ко је?
- Да, кажи, шта има новог?
- Чуј, стари, не могу дуго, морам кратко. Овде ми нешто „смрди“, морамо се неодложно видети.

- Шта је у питању, знаш да смо у гужви?
- Ма, знам, али не могу ти рећи телефоном, ствар је хитна и са тобом и са Ђуком морам се што пре видети. Не могу ти даље објашњавати, разумеш...

Поглед на Вировитицу

Ђуро Дечак

После неколико минута, лаганом вожњом вратили су се назад а онда су кратко застали на раскрсници, погледали лево – десно и пуним гасом отперјаше ка Вировитици.

Ми остајемо мирни, јер ако ухватимо само Хабијанца, Дечак ће нам сигурно остати недоступан. Нисам уопште у дилеми – или ћемо имати обајицу или ни једног. „Мерцедес“, чини ми се само што је отишао, онако како је и дошао, кад ево опет Трохиног полицијског „Ландровера“. Прво су претресали терен око млина у Антуновцу а почеше онда и овде, око раскрснице. Али, нас у кукурузу никако да угледају, јер су фарови од њиховог аутомобила увек ишли изнад наших глава. После краћег кружења напред-назад, одоше према Вировитици.

Ми чекамо и даље у кукурузу, процењујући да после овакве ситуације не би било добро да нас одмах региструју њихови пунктови на путу и у граду. Кад, одједном, ето ти опет „Ландровера“ који се сада зауставио на раскрсници а из њега изађоше полицајци с пушкама и почеше да осветљавају и претресају терен. Коначно су угледали трагове возила у поломљеном кукурузу па су са својим возилом кренули ка нама. Изненада сам укључио сва светла, аларм и полицијску ротацију а онда преко разгласа викнуо: „Назад, Војна полиција овде!“ Ово је деловало и они, очигледно изненађени и преплашени, кренуше тако брзо уназад да се скоро истумбаше преко канала, пре него што изађоше на

пут и одјурише ка Вировитици.

Онда смо се и ми, као покисли, вратили у Вировитицу. Остали смо празних шака, све што смо тако лепо испланирали, није уродило плодом. А мени је Сима лепо пренео шта нам је поручио генерал Кадијевић – били они ухапшени или не, филм сутра увече иде у јавност! Наздравље, цео наш труд због мени неразумљиве брзине, остаће без очекиваног финала. Ту се више ништа није могло урадити, јер наш упад у општину, препуну редарственика, не би могао проћи без оружаног сукоба са ко зна коликим и кавим последицама. Зато сам поручнику Зјаји наредио да својим људима кратко објасни насталу ситуацију, похвали их за професионално ангажовање а затим да се, онако како су неопажено и дошли, шумским путевима врате на полигон Гаково.

Опуштање уз славонске кобасице

Бошко ће се врати у Загреб и послати депешу у Управу о томе како је све протекло. Сутра креће филм и све ће бити обелодањено, тако да и Влада може отићи да се коначно споји са својом породицом у Београду или где су је већ сместили.

Све је регулисано, само још да код полиције замаскирамо шта смо тражили у кукурузу у близини несудењог места састанка са Дечаким и Хабијанцем. Кажем мајору Штрбцу да назове Троху, заповедника полицијске станице у Вировитици и да га оштро упозори да своје људе не шаље ни близу војних објеката јер се они појачано обезбеђују. Ето, малопре, само што није дошло до сукоба његових са Војном полицијом која је била у заседи, на дубинском обезбеђењу оближњих војних складишта.

Ја утучен и нерасположен, размишљајам како се у Београду доносе изненадне одлуке око пуштања филма у јавност, а да се и не проверава какве су могућности и колико је времена потребно да се ухапсе Дечак и Хабијанца. Као да су нам њих двојица у џепу, па их само извадимо када то некемо затреба.

Но, Влада, као и увек оптимиста и расположен. Убедио ме је да остатак ноћи не спавамо у касарни него да одемо код њега у стан, да се истуширамо као људи и навалимо на његове домаће кобасице које је

раније направио. А биће добро да ипак одемо до стана и упалимо светло, да се види да у њему има некога, јер супругу са децом смо тајно извукли раније, како се њиховим изненадним нестанком не би скренула пажња да се нешто припрема. Каже Влада, да ми, шефе, лепо одемо код мене кући, па да поједемо добре праве славонске кобасице, да их после не би појео неко други, каква нам времена све долазе.

Негде око 1.30 часова, 25. јануара, праве домаће, димљене кобасице су већ цврчале у тигању. Ми мало и попили, па наглабамо где ли је сада Хабијанчева супруга Јадранка и није ли, можда, опет у Питомачи и ко зна са киме, док њен Антон у општини брани младу демократију у Хрватској. Кажем, хајде да је назовемо, па шта ако је и прошла поноћ, ако не спавамо ни ми ни њен Антон, зашто би онда да она спава.

Ненадани обрт ситуације

Ја окренуо број, телефон зазвонио, а онда мушки глас: „просим!“ Нема сумње, Хабијанца је у кући! После свега шта се догађало, колико мало пре, он изашао из општине и дошао кући! Остадоше нам вруће и кобасице и расхлађено вино, да што пре стигнемо пред зграду у којој је становао Дечак, јер би било неразумно и њега проверавати телефоном и спустити му слушалицу.

Када смо дојурили до зграде а оно тамо, на паркингу, његов „мерцедес“. Још му топла хауба. Пролеће ми као стрела кроз главу – колико ли ће он и Хабијанца остати код куће, имају ли и где им је сада обезбеђење. Њих два у својим становима, а ја се сажалио па сву полицију послао на спавање. Е, али ако је то добра војска, а ја мислим да стварно јесте, онда дежурни никада не спава.

Позивам „Кобру“ радио-станицом и отуда стиже никада лепша порука – „Кобра на пријему“. Кобра никада не спава, увек је спремна за скок. Пред зору ја и Влада смо сачекали два „пуха“ са поручником Зјајом и његовим момцима и они су одмах заузели своја места. Још пре почетка акције договорили смо се да сви стално будемо у теренским униформама ЈНА а возила са војним таблицама, да се касније не би нипулисало да су хапшења извршили некакви терористи.

Освануло је баш хладно јануарско јутро, температура је 24 степена испод нуле. После непреспаване ноћи, пуне неочекиваних обрта, Вировитица изгледа још хладније и суморније. Град је опседнут полицијским пунктовима на свим раскрсницама и око општинских институција, на којима су полицајци са шлемовима и пушкама. Нема оне уобичајене живости на улицама када људи хитају на посао, све делује као да је неки нерадни дан.

Већ сатима стојим на једном месту са мајором Штрпцем, одакле на смену, наизменично, кроз прозор између две зграде, осматрамо улаз у Хабијанчеву кућу која се налази у другој улици. Сада, када га имамо, не смемо дозволити да нам се измигољи из клопке у којој се налази. Поручник Зјајо је са својим момцима у „пуху“, у непосредној близини Хабијанчеве куће, али је на заклоњеном месту одакле не може видети њену капију, због чега је Штрбац и ја осматрамо.

Уз 160-годишњицу рођења Николе Тесле (2)

ОДЛАЗАК У ЊУЈОРК

Предавања која се сматрају „класиком електротехнике“ • Тесла поправља машине за једносмерну струју • Иако се у Едисоновом предузећу није задржао ни годину дана, стекао је глас изванредно способног инжењера, што му је омогућило да оформи властито електрично друштво • Израда мотора за једнофазне, двофазне и вишефазне наизменичне струје и разрада математичке теорије на којој се заснива Теслин систем полифазних струја

Пише: **Влада РИСТИЋ**

Висока техничка школа је, наиме, некако у то време добила из Париза једну посебну електричну нараву – Грамову машину – која је могла да се користи као динамомашина (генератор) и као мотор (електромотор). Када је радила погоњена неком механичком силом – Грахова машина је производила електричну струју, а ако је радила под утицајем струје, производила је – механички рад. Машина је била подешена на једносмерну струју. Тесла је био задивљен радом те машине, али је одмах запазио велико варничење на њеном комутатору. Био је то, према Теслином мишљењу, велики недостатак Грамове машине.

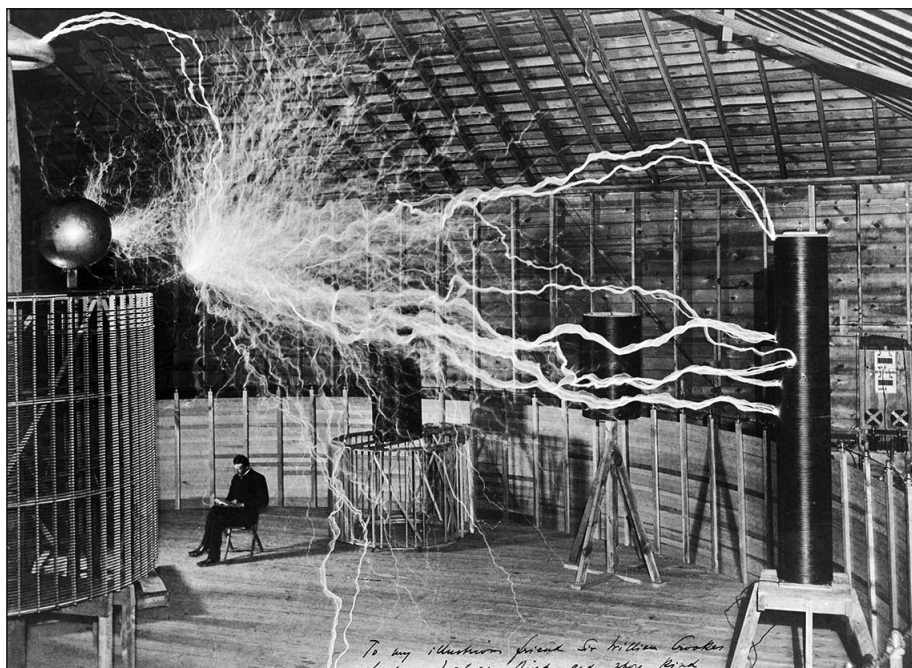
„Недостатак је у самој природи ове машине“ - одговорио је професор Пешл Тесли. „Може се умањити, али све док употребљавамо комутатор, њега ће увек бити у извесној мери. Све док електрична струја тече у једном смеру и док један магнет има два пола од којих сваки супротно дејствује, мораћемо употребљавати комутатор да бисмо, у прави час, изменили смер струје у обртној арматури (ротору)“.

„То је очевидно“ – одговорио је млади Тесла. „Машина зависи од струје коју употребљава. Ја предлагам да се употребом наизменичне струје сасвим ослободимо комутатора“ (Џон О’ Нил: „Ненадмашни геније“, 1956).

Мисао која је просто блеснула у Теслиној глави упућивала га је на закључак да је могуће искључити комутатор. Тим проблемом су били заокупљени и многи научници пре Тесле, који је знао „да његова замисао садржи тачан и практичан одговор, па је у машини ‘видео’ и динамомашину и мотор како раде без комутатора, и то раде врло добро“. Био је толико уверен да може да реши проблем што је мучио многе инжењере да једноставно није могао да прећути на часу а да не упути критику на рачун изумитеља Грахове машине.

Перпетуумобиле - немогућа идеја

Професор Пешл није одмах одбацио мишљење Николе Тесле, нити га је назвао „луком маштом“, али је ипак предавање на том часу завршио речима: „Господин Тесла ће постићи велика дела, али ово заиста неће никада остварити. То би значило исто што и

Никола Тесла је по свему што је учинио за човечанство – геније: у лабораторији за експерименте

једну сталну привлачну силу, као што је тежа, претворити у обртну силу. То значи – перпетуумобиле, а то је немогућа идеја“.

По завршетку Високе техничке школе у Грацу, Никола Тесла не одлази у Праг како би на прашком Универзитету наставио студије технике, већ се прихватио добро плаћеног посла у једном мариборском техничком заводу, што се касније показало као добра одлука, јер је зарадио толико пара колико му је било довољно да извесно време безбрижно студира у Прагу, те да дубље задре у математику и физику. Наставио је огледе везане за „пркосну идеју“ о наизменичној струји, којом је био готово стално заокупљен. Дубоко је веровао да ће наћи решење за које је професор мислио да не постоји. У ствари, професор Пешл није могао да схвати свог генијалног ђака који је већ тада био на трагу свог највећег открића - обртног магнетног поља и полифазних наизменичних струја.

Уштеђевина „намакнута“ док је боравио и радио у Марибору истопила се за само годину дана студија у Че-

шкој, тако да се Тесла поново нашао у финансијским тешкоћама. Зато се почетком 1881. обраћа писмом ујаку Паји Мандићу, трећем брату његове мајке који је у то време живео у Будимпешти. Ујак, генералштабни мајор аустријске војске, ожењен ћерком српског велепоседника, имао је доброг пријатеља Мађара Теодора Пушкаша, негдашњег инжењеријског официра који је напустио војску и посветио се бизнису у једном иностраном предузећу, а које је имало дозволу да у главно граду Мађарске изгради прву телефонску централу. Обећао је свом пријатељу Паји да ће му запослити нећака чим централа буде довршена.

Први управник централе

Познанство Николе Тесле са Пушкашем било му је од велике користи. Пушкаш је Теслу увео у многе „пословне заврзламе“, које га касније нису мимоишле, али му то, ипак, није ни мало сметало да настави да трага за обртним магнетним пољем и моторима чији ће се рад заснивати на тој јави. А што се његовог пријатеља Пу-

шкаша тиче, Тесла је врло брзо са знао да је то био човек са великим искуством стеченим у бизнису широм свету. Пушкаш је, наиме, напустио војску, отишао у Америку, у којој је провео неколико година, истакавши се као стручњак у сасвим новој техничкој области - телефонији. Њему се приписује оригинална замисао увођења телефонских централа. Захваљујући њему „Вестерн Унион“, тада најмоћније телефонско друштво, направило је телефонску централу 1878. - само две године после генијалног Беловог проналазачког телефона.

Никола Тесла, који је најпре радио у Државном централном телефонском заводу у Будимпешти, врло брзо је скренуо пажњу на себе, па му је главни инспектор завода поверио први инжењерски посао везан за прорачуне и нацрте нових телефонских инсталација, што је уједно значило и знатно повећање плате. Теслине способности запале су за око и Пушкашу, који га је као инжењера убрзо запослио у свом предузећу чији је основни задатак била изградња нове будимпештанске телефонске централе, а у којој је Тесла постављен за првог управника. Ту су тек до пуног израза дошле Теслине проналазачке способности и до његовог првог (али непатентираног) проналазачког једне врсте трансформатора за микрофонску струју.

Пошто је телефонска централа којом је Тесла управљао продата другом предузећу, Пушкаш, као организатор

целог посла, више није видео разлога да остане у Будимпешти, па је прешао у Париз, понудивши Тесли да и он пође са њим. Тесла је без двоумљења прихватио предлог, јер је знао да ће у Паризу имати више могућности да се бави проналазачством. Присетио се да је у том граду и Грам успешно привео крају свој проналазак - динамомашину, чија је употреба означила нови развој електротехнике. Пушкаш је помогао Тесли да се запосли у Едисоновом континенталном друштву у Паризу које је било огранак Едисоновог електричног друштва у Њујорку, чији је задатак био да диљем Европе подиже електричне централе једносмерне струје - по Едисоновом систему и са динамомашинама Грамова типа, које је Едисон знатно усавршио.

Пошто му није пошло за руком - чак ни уз помоћ градоначелника Стразбура, који му је био веома наклоњен - да некога од индустријалаца у Француској заинтересује за двофазну наизменичну струју, Тесли није преостало ништа друго до да прихвати савет једног Едисоновог пријатеља, Бачелора, у којег је имао највише поверења, и да крене пут Америке, носећи писмо у коме Бачелор пише Едисону: „Познајем два човека; један од њих сте Ви, а други је овај млади човек“.

Тако је Никола Тесла, врло брзо запослен у Едисоновом електричном предузећу, почео да одржава и поправља машине за једносмерну струју. Ту му се указала прилика и да се истак-

не: Едисон га је, наиме, једнога дана послао да оспособи уредјај за електрично осветљење на броду „Орегон“, у то време најбржој и најмодернијој путничкој лађи. Инсталација на обе бродске динамомашине отказала је у најнезгодније време - готово пред само испловљавање из луке, што је на велике муке ставило не само власника брода, него и Едисона, који је већ био „окићен ореолом великог проналазача“.

Неразумљив амерички хумор

Уз помоћ посаде Тесла је уклонио квар тек око четири сата ујутро. А квар је био настао зато што су због кратког споја прегорели неки намотаји у ротору машине. Тесли је после тога углед знатно порастао, тако да му је Едисон рекао: „Имао сам много вредних помоћника, али Ви сте најбољи!“

Било је, дакако, доста разлога да га Едисон похвали, јер је уочио Теслину велику упорност у рад, стручност, знање и умеће. Тим пре што је Тесла - док је радио у Едисоновом предузећу - пронашао много начина за усавршавање динамомашина и повећање њиховог учинка, што Едисоновом оку никако није могло да промакне. „Даћу Вам 50.000 долара“ - рекао му је Едисон - „ако учините да се и добит мог предузећа повећа“.

Подстакнут том понудом, Тесла се свесрдно прихватио посла, тако рећи, одмах, направивши план за поправку

ОПАСНЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ СВЕТИЛЈКЕ

Осамдесетих година претпрошлог века парна машина је била покретач не само локомотиве, већ у највећој мери и индустрије. Електричне машине - генератори и мотори - тек су тих година почели знатније да се користе. Електрична струја је тада служила углавном за осветљење. За улично осветљење су коришћене лучне лампе, а у домаћинствима су употребљаване сијалице са угањеним угљеним влакнима. Домет могућег преноса електричне енергије био је за сијалице веома скроман због пада напона у бакарном воду, па је сваки квадратни километар града морао имати у центру генератор, односно своју „централу“. Струја се, наиме, разводила под напоном који није могао бити већи од 100 волти зато што се сијалице, везане паралелно, нису могле правити за веће напоне, а и због тога што се сматрало да је развођење са напоном већим од 100 волти опасан за кориснике. А домет преноса електричне енергије за напајање лучних сијалица био је нешто већи, јер су биле везане на ред (серијски) и нису биле на дохват руку неквалификованог особља. Само у Њујорку је у то време било око 200 централа - свака са котлом, парном машином и динамом.

ПИОНИР МОДЕРНЕ ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈЕ

Тесла је један од пионира модерне електрификације наше планете. Он је допринео да се живот на земљи промени, да се енергија не мора користи-

ти непосредно поред места производње, већ и на врло великој удаљености од тог места. Данас електрична енергија тече кроз густу мрежу електропровода и подземних каблова распрострањеној по целом глобусу, а више милијарди индукционих мотора, задивљујуће једноставне и поуздане конструкције, покрећу индустријске погоне и разноврсне уредјаје у нашим кућама и становима.

ВИЗИОНАРСКО СХВАТАЊЕ ИЗУМА

Својим патентима пријављеним у јесен 1887, а признатим и објављеним 1. маја 1888. године, Тесла је веома јасно изложио изум вишефазног индукционог мотора и први добио сва права на тај изум. Он је, за разлику од својих савременика, први и експериментално доказао да се индукциони мотор може направити са високим степеном корисног дејства. Визионарски је схватио значај свог проналазачког развоја цивилизације.

Тесла није само изумио мотор, већ је непогрешиво предвидео значај тог мотора у систему за производњу, преношење и употребу електричне енергије помоћу вишефазних наизменичних струја - систем који више од једног века омогућава модеран живот на нашој планети.

26 разних динамомашина. Суштина целог посла, поједностављено речено, била је у замени електромагнета са дугачким језгром, који су се тада употребљавали, електромагнетима са краћим језгром, а самим машинама је придодео по неколико аутоматских контролника, које је касније патентирао. Динамомашине су биле иновиране и испробане. Испало је све онако како је Тесла замислио, а када је затражио да му се исплати обећана сума, Едисон је само кратко прозборио: „Тесла, Ви не разумете амерички хумор”.

Звезда је морала да засија

Било је то у пролеће 1885. године. За Теслу је то било још једно разочарање у сусрету са капиталистом. Узео је своју недељну плату и отказао посао. Код Едисона се није задржао ни годину дана. Међутим, за то време је стекао глас изванредно даровитог стручњака, што је брзо уочила једна група предузимљивих људи, предложивши му да заједнички оформе друштво под његовим (Теслиним) именом, на шта је Тесла пристао. У томе је, сем осталог, видео и прилику да доврши свој систем наизменичних струја, са чим је упознао будуће акционаре, али су му они рекли да њих не за-

нимају наизменичне струје.

После тога је настало најтеже доба у Теслином животу. Није имао никакв извор прихода. Тек у зиму 1887. године упознаје А. К. Брауна, из Америчког телеграфског друштва, који је, заједно са једним својим пријатељем, прихватио вредности наизменичних струја. Обојица су почела да финансирају Теслино електрично друштво, тако да је априла исте године Тесла отворио лабораторију на Петој авенији у Њујорку, недалеко од радионице Едисоновог друштва. И ко би рекао: Едисон је потпуно одбацио Теслину теорију наизменичних струја, а сада му је, ето, Тесла постао први комшија, који је имао властиту лабораторију где је практички почео да разрађује своју (супарничку) теорију. На том малом простору ће се, како се касније видело, повести борба електроиндустрије у погледу примене једносмерне или наизменичне струје. Већ овећан славом у Америци, а и у Европи, Едисон је био велики присталица једносмерне струје. Његове електричне централе су биле монтиране у неколико великих градова. Тесла је, међутим, био непознат, са врло скромном новчаном подршком. Једносмерна струја је, истина, у техничком погледу била једноставнија за примену, док је наизменична сложенија, али се упра-

во у њеној сложености скрива огромна могућност практичне употребе.

Никола Тесла је био свестан да прихватање или неприхватање система наизменичних струја није ствар само научног и техничког сазнања, него да то у великој мери зависи од предрасуда, страха од иновација, ускраћивања зарада оних који су уложили у системе једносмерне струје, а и од саме људске природе и великих „инертних налага” у њиховим размишљањима. „Ипак, његова звезда је једном морала да засија и да обасја непрегледно небо електротехнике” (Џон О’ Нил).

Чим је основао своје електрично друштво на Петој авенији, Тесла је у својој лабораторији почео да израђује разне типове динамомашина за производњу електричне енергије. Што је веома занимљиво, није му било потребно да прави прорачуне и цртеже. Све му је било у памети; чак и најситнији детаљи појединих електричних направа помоћу којих је доказивао принципе свог вишефазног система наизменичних струја у пракси испадали су онако како их је славни проналазач замислио. Један једини апарат, онај што га је направио у Стразбуру - први модел индукционог мотора - био му је сасвим довољан као доказ о тачности свих осталих његових прорачуна.

**У следећем броју:
МИЛИОНИ ЗА ПАТЕНТЕ**

РЕВОЛУЦИЈА У ЕЛЕКТРОТЕХНИЦИ

Врло упечатљиву оцену Теслиног остварења на подручју електротехнике изнео је 1921. године један од првих конструктора и теоретичара индукционих мотора, амерички професор Џ. Н. Беренд. „Довољно ће бити ако кажем само ово: када бисмо из наше индустрије искључили резултате Теслиног истраживачког рада, сви точкови те индустрије престали би да се окрећу, трамваји и возови би стали, градови би били у мраку, а фабрике мртве и доконе. Његов рад је од далекосежног значаја... Теслино име обележава епоху напретка науке о електрицитету. Из његових истраживања произишла је - револуција у електротехници...”

НЕПРИХВАЋЕНА ПОНУДА

Направивши мотор за двофазну наизменичну струју Тесла није добио само потпуно нов тип електричног система, него је и практично показао да његов негдашњи професор Пешл, са Високе техничке школе у Грацу, није био у праву када је рекао да Никола Тесла узалуд троши време на размишљање о нечему што „никада неће моћи да оствари”. Али, шта сад? Ко ме да понуди свој проналазак када управа Едисоновог друштва у коме је радио није хтела ни да чује за његове теорије о наизменичној струји, јер би им пропала огромна улагања у централе што су производиле једносмерну струју. Зато се Тесла обратио господину Бозену, председнику општине

Стразбур, који је био наклоњен младом проналазачу и који је веровао да се, применом мотора за производњу наизменичне струје, отварају велике могућности. Позвао је виђеније Стразбуржане на састанак на коме је приказан рад Теслиног мотора, али нико није исказао занимање за његов производ.

После тог састанка Тесла није могао да сакрије разочарање и утученост. Никако, наиме, није могао да схвати како људи могу потпуно да одбаце највећи проналазак у науци о електрицитету, који је у комерцијалном погледу имао неограничене могућности.

ПРВИ МОДЕЛ ИНДУКЦИОНОГ КАЛЕМА

Тесла је, у време док је био запослен у Едисоновом континенталном друштву у Паризу, често одлазио у друге градове Француске. Извесно време је провео у Стразбуру, у тадашњој немачкој покрајини Алзас, где је било неких проблема око одржавања електричне централе инсталисане на новој железничкој станици. На тај задатак је упућен, сем осталог, због тога што је говорио немачки, али и због прилично великог искуства које је стекао у одржавању Едисонових централа, које су производиле једносмерну струју. Немачка влада није хтела да прими инсталације, па је француско предузеће било пред озбиљним проблемом.

Захваљујући Николи Тесли, његовој стручности и умешности, проблем је решен. Боравак у Стразбуру Тесла је, међутим, искористио и да направи

прототип првог мотора за двофазну наизменичну струју, при чему је посебно занимљиво то да су у машинској радионици израђени сви делови без претходних цртежа. Тесла их је имао само у глави. А те слике су му се чиниле живље него да су биле на цртежу прикаченом за некаку планшету. Сваки прорачун му је био тачан. Није морао да проверава да ли поједини делови одговарају један другоме. Једноставно, није било разлике између мотора који је направио и онога којег је пре тога имао у глави.

ТЕСЛИНА ТУРБИНА

Тесла је почетком прошлог века у области машинства почео да истражује нове турбине без лопатица, чију је замисао носио, тако рећи, из детињства. Била је то још једна оригинална, запањујуће једноставна апаратура која је много обећавала. У неколико година Тесла је разрадио више модела турбина и пумпи, разних елемената, као што је хидрауличка диода, развио неке оригиналне уређаје за мерење брзине токова флуида и слично.

Теслино истраживање на подручју безлопатичних турбомашина („турбомашина трења”) говори о достигнућима у области турбомашина тога времена. Тесла је поднео пријаву у којој је заштитио главни део својих идеја, као и експерименталне резултате до којих је дошао приликом истраживања везаних за рад машина те врсте. Пријава поднесена под називом „Пропулзија флуида” прихваћена је од стране Америчког патентног завода 6. маја 1913. године.

О тероризму албанских џихадиста

КОСОВО
ЈЕ ОДАВНО
МОЛЕНБЕК

Проглашењем Моленбека, Брисела и Белгије за најјаче упориште џихадиста у Европи, јавност је обманута у вези са циљевима, обимом и карактером терористичке претње џихадиста Европи. Случајно или не, прикривена је истина о главној сигурној кући радикалних исламиста у јужном предворју Европе, коју чине привремено насилно отети део Републике Србије (Косово и Метохија под међународном управом) и Босна и Херцеговина, заправо Федерација БиХ.

После терористичких напада џихадиста у Паризу 13. новембра прошле године у којима су убијене 132 особе, током потраге за извршиоцима злочина у јавности је постао познат Моленбек, предграђе Брисела, насељено углавном муслиманским становништвом. Разлог томе је чињеница да су главни организатор напада у Паризу, вођа терористичке групе Абделхамид Абауд и тројица терориста одрасли су Моленбеку. То насеље је поново доспео у жижу јавности 22. марта ове године, када је у самоубилачким терористичким нападима на аеродрому Завентем и на станици метроа у Бриселу убијена 31 особа, а њих више од 270 рањено. Медији су извештавали да је Рака главно упориште тзв. Исламске државе (ИД) у Сирији, а Моленбек у Европи, поткрепљујући навод чињеницама да је Белгија европска земља са највећим бројем џихадиста у Сирији по глави становника, расадник европског џихадизма и да није нормално да се четврта генерација Арапа рођених у Белгији бори за ИД (више од 400 Белгијанаца џихадиста је у терористичким саставима ИД).

Проглашењем Моленбека, Брисела и Белгије за најјаче упориште џихадиста у Европи, јавност је обманута у вези са циљевима, обимом и карактером терористичке претње џихадиста Европи. Случајно или не, прикривена је истина о главној сигурној кући радикалних исламиста у јужном предворју Европе, коју чине привремено насилно отети део Републике Србије (Косово и Метохија под међународном управом) и Босна и Херцеговина, заправо Федерација БиХ. Додуше, британски медији су у извесној мери демантовали поменуто обману у другој половини новембра 2015. године навођењем следећих чињеница: Босна и Херцеговина је четврта у свету (испреди ње су Јордан, Тунис и Саудијска Арабија) по броју становника који су се придружили џихадистичкој ИД (само у 2015. години 92 држављана БиХ придружило се тој терористичкој организацији), а на петом месту је, како су навели, Косово са 83 џихадиста који су се придружили ИД.

Земље арапског залива
шире веџабизам на Косову

Британски медији су саопштили само део истине о рекспектабилном броју дома-

ПИШЕ: проф.
др Милан
МИЈАЛКОВСКИ

ћих и транзитних џихадиста на Балкану, који су, од 1990. године до данас, под неразумним јавним патронатом појединих западних центара моћи. У том смислу посебну подршку имају албански џихадисти на Косову и Метохији (КиМ), који су у фебруару 2008. године једностраним проглашењем независности те српске територије на најгрубљи начин прекршили Резолуцију 1244 СБ ОУН. Упркос томе, ту лажну државу Косово признао је преовлађујући број држава западне демократије које систематски улажу велике напоре да је одрже у животу. Такво неразумно повлађивање џихадистима на Балкану, нарочито у насилно створеној лажној држави Косово, несумњиво је утицало на успостављање тзв. ИД на Блиском Истоку 29. јуна 2014. године. Имајући пак у виду чињеницу да џихадисти громогласно саопштавају своју намеру о успостављању калифата на Балкану, што између осталог потврђују тиме што је неколико стотина њихових припадника у терористичкој тзв. ИД, сумњичаво је зашто се игноришу те релевантне чињенице и Моленбек проглашава за најјаче европско упориште џихадиста.

Свеж покушај обмањивања (провокација) јавности у вези са џихадистима у насилно створеној лажној држави Косово је регистрован у другој половини маја и првој половини јуна ове године. Најпре је француски лист *Поан*, позивањем на њујоршки дневник *Њујорк тајмс*, објавио да

Саудијци претварају Косово у Моленбек на Балкану, а потом је британски историчар и професор на Харварду Нил Фергусон, (за београдску *Политику*, 15. јуна), изјавио: „Изненадио бих се када Косово не би постало нови Моленбек“.

У сажетом смислу, *Њујорк тајмс* је трагајући за узроцима о томе како је Косово постало плодно тле за исламисте, навео да Саудијска Арабија и друге земље арапског залива шире веџабизам на Косову кроз градњу нових џамија, утеривањем страха и регрутовање младих за борбу у Сирији на страни џихадиста. Пошто је подсетио да је 1999. године Београд после агресије НАТО-а изгубио контролу на Косову и да су Албанци Американце дочекали као ослободиоце, потом је новац и утицај Саудијске Арабије умногоме променио муслиманску заједницу на Косову. С тим у вези наводи се да Косово данас има више од 800 џамија, од којих је 240 саграђено после рата. У протекле две године полиција је идентификовала 314 грађана Косова, укључујући два бомбаша-самоубице, 44 жена и 28 деце (нестала, а сумња се да су их џихадисти отели и прикључили њиховим групама), да је полиција оптужила 67 људи, ухапсила 14 имама и угасила 19 организација које шире радикални ислам на Косову и да је то „велики преокрет за Косово од 1,8 милиона људи које се не тако давно сматрало проамеричким муслиманским друштвом у свету“. Њујоршки дневник је закључио текстом питањем: Зашто косовске власти – и надзорне снаге САД и УН – нису раније деловале како би зауставиле ширење екстремизма?.

Највећа кобна грешка
Европе

Професор Фергусон је оценио да је „интервенција на Косову била успешна“ (агресија НАТО-а на СРЈ) и истакао да је грешка направљена касније („стратешка погрешка од стране Запада“), када је призната независност Косова. Коментаришући чланак у *Њујорк тајмсу*, констатовао је да се Косово претвара у нови Моленбек, односно нагласио је следеће: „Био бих веома изненађен ако се Косово ускоро не претвори у Моленбек, јер створили смо нестабилну и опасну државу.“

За похвалу је то што професор Фергусон указује на стратешку грешку Запада у вези са Косовом. Међутим, зачуђује то што му није присутно сазнање да су исламистички капациитети Косова већ одавно неупоредиво већи од Моленбекових.

Насилно отивање Косова, због геополитичких интереса САД, на штету Србије, а у корист Албанаца, највећа је и кобна грешка Европе, која је допринела формирању исламске државе у Европи. Уместо захтева који нам упућују да заборавимо прошлост и одрекнемо се 13 одсто наше територије (Косово и Метохија), упутније је да имају на уму чињеницу да ће постојећи салафистички пројекат *Калифат Косовостан* у наредном периоду предствљати изражену терористичку претњу Балкану и Европи, да ће многе земље које су признале лажну државу Косово, преиспитати своју одлуку о томе. У том контексту, наводимо само неке чињенице.

У периоду насилног разбијања социјалистичке Југославије (1990-1992) препозната је погубност по нашу и европску безбедност, запрепашћујуће савезништво из-

међу исламиста и појединих западних хришћанских центара моћи. Како је време одмицало, аргументовано смо упозоравали међународну заједницу на јачање и терористичко-побуњеничко испољавање албанских цихадиста на Косову и Метохији, који су своје оружане насиље „правдали“ као одговор на „терор“ српских власти над албанским цивилима. Нажалост, систематски је игнорисано наше упозорење о евидентном присуству, утицају и плановима терористичке Ал Каиде у региону. Зато се питамо да ли су искрене садашње, прилично закаснеле констатације и упозорења од појединих западних ауторитета о тој опасности. Остаје се углавном на констатацијама, уместо да се чине озбиљни напори на елиминисању исламистичке опасности. С тим у вези довољно је хронолошки навести неке релевантне чињенице из последњих година дана.

Бујар Авдија, Албанац са Косова, у самоубилачком терористичком нападу 5. маја 2015. године у Ираку, убио је 36 људи. Пре њега то исто учинио је Бљерим Хета из Урошевца, који је у самоубилачком нападу у Багдаду усмртио 50 особа. Попут ове двојице, процене су указивале да се у том тренутку у тзв. ИД налази око 200 Албанаца са Косова, регрутованих за обуку бомбаша-самоубица.

Особе повезане са организацијама које су међународно признате као терористичке (Исламска држава и Нусра фронт), употребљавају интернет и друштвене мреже како би регрутовале младе са Косова, рекао је за Радио Слободна Европа (5.6.2015), директор за анти-тероризам у полицији Косова Фатос Маколи.

Отишли у име Алаха, да ратују

Полиција Косова је 11. 7. 2015. на путу Приштина – Ѓвилане, код језера Бадова, из којег се Приштина снабдева водом, ухапсила пет особа осумњичених за терористичке активности (намеравали су да затрују пијаћу воду). Тим поводом, професор из Приштине Нехмедин Спахију оценио је да су терористи успели у својој намери јер су изазвали панику и упозорио да је само питање времена када ће доћи до терористичких аката људи који су се борили на страни радикалних исламиста у Ираку и Сирији. Косовска полиција је, пак, саопштила да је више од 300 Албанаца учествовало у ратним операцијама тзв. ИД, а до тог тренутка је више од 50 погинуло, ратујући на страни Нусра фронта и ИД.

Око 20 породица са Косова од почетка године отишло је у Сирију и Ирак, да би се прикључиле терористичкој организацији *Исламска држава*. Од породице Хасани из Клине, у кући је остала само баба с најмлађим сином, а једини њен одговор за одлазак десет чланова породице Хасани био је: „Отишли су у име Алаха да ратују“, навео је приштински лист „Зери“ (19. 7. 2015).

Поводом кампање о пријему Косова у УНЕСКО, министар спољних послова Ивица Дачић, је између осталог, (21. 8. 2015) изјавио: „На Косову и Метохији Албанци су уништили 174 верских објеката, 33 културно-историјских споменика, покрали више од 10.000 икона, црквено-уметничких и богослужбених предмета, уништили су или

Косово је одавно легло цихадиста

оштетити 5.261 надгробних споменика на 256 српских православних гобаља, а на више од 50 њих не постоји ниједан цео споменик.

Поводом напада група Албанаца ножевима на 23-годишњег српског младића у селу Клокот и отпорима формирању Зејднице српских општина на КиМ, директор канцеларије за КиМ Марко Ђурић је (6. 9. 2015) изјавио је да су албанске екстремистичке странке прогласиле лов на Србе.

„Уништавање српског хришћанског и културног наслеђа никада није подробно истражено, нити је ико за ове злочине изведен пред лице правде. На многим уништеним објектима могу се видети пароле тзв. ОВК и претње Србима, а у новије време и графити у славу организације ИД, чији су методи рушења културних и верских објеката, нажалост, одавно на делу на порстору Косова и Метохије“, констатовао је премијер Републике Србије у писму послатом чланицама УНЕСКО, почетком октобра 2015. године.

„Пријем Косова у УНЕСКО била би самоуништавајућа одлука ове организације“, уз навођење да би то било апсурдно као када би неко предложио да тзв. Исламска држава постане чланица УНЕСКО, рекао је (4.10.2015) министар спољних послова Србије Ивица Дачић.

У ИД 900 бораца са Косова

„Цихадистичка острашћеност међу становништвом албанског говорног подручја све више изазива забринутост европских и америчких противтерористичких служби, а мреже албанских цихадиста регрутују следбенике међу албанском дијаспором у Европи. Косово у Европи, пропорционално броју становника, има највиши број бораца који ратују у Сирији, док цихадисти албанског порекла заузимају високе положаје међу исламистичким милицијама... Саудијске, кувајтске и установе других заливских земаља створиле су мрежу џамија и центара за верске студије, чији је прави циљ био ширење милитантне интерпретације ислама међу локалним ал-

банским становништвом... Производ свега овога је мобилизација цихадиста који одлазе у Сирију, при чему бораца албанског порекла тамо има око 1.000. Са Косова је око 900 бораца, показују подаци италијанских обавештајних служби и Кфора“ пренео је 3.1.2016. године торински лист *Стампа*.

Четворочлана наоружана група исламиста (Албанци) ухапшена је (у вечерњим сатима 31.1.2015) испред главне капије манастира Високи Дечани, а у Косовом Пољу ухапшена су два косовска Албанца, у чијем је возилу пронађено и заплењено 12,4 килограма експлозива и две аутоматске пушке.

„Онима који су формирали исламску државу као модел је послужило признање Косова као независне државе“, оценио је председник Републике Србије Томислав Николић у интервјуу етиопском листу „*Капитол*“ (31. 1. 2016) у Адис Абеби.

Графит „ИСИС долази“ исписан на зиду Цркве Светог Николе у Приштини, приметили су 16. 3. 2016. године војници италијанског Кфора, а полиција Косова је тог дана у две одвојене акције ухапсила двојицу мушкараца под сумњом да су помагала у регрутовању и финансирању Албанаца за тзв. Исламску државу у Сирији и Ираку.

Професор др Стивен Мејер, некадашњи заменик шефа ЦИА за Балкан је за београдске „Новости“ (12. 6. 2016) између осталог, изјавио: „Ја не могу да говорим у име Беле куће, али општи је закључак да они подржавају босанске муслимане... Жеља је људи на Западу да креирају мултиетничку демократску државу, али то се није догодило... Мислим да су велике шансе да ће се границе мењати. Мењаће се границе на Косову, такође и у БиХ и у Македонији... На Косову се не искључује још већи утицај радикалних исламиста...“.

Евидентно је да Косово одавно надилази Моленбек, смишљено створено и тетовано упуриште радикалног ислама на Балкану, које ће имати огромне штетне безбедносне последице по стабилност Европе.

КОЛИКЕ СУ ВОЈНЕ ПЕНЗИЈЕ

Желим да скренем пажњу на једну ствар за коју мислим да је свакоме позната, али да није довољно експонирана. У јавности, међу народом а и у државним институцијама, врло је уврежено мишљење и убеђење како су велике војне пензије. Такав став сам лично добио и у једном званичном акту од ПИО фонда у Новом Саду.

Нико није поставио питање каква је образовна структура војног кадра. Требало би то једном јавно рећи да је у старешинском саставу најнижа средња стручна спрема, да већину састава чине официри који имају најмање високу стручну спрему (седми степен), те нас је потребно поредити са таквом категоријом цивилних пензионера. На пример, да би потпуковник био унапређен у чин пуковника, поред много других услова непходан услов је осми степен стручне спреме.

Упоредите цивилну пензију адекватне категорије лица, па онда са коментаром у јавност (телевизија, штампа, па и скупштинска говорница...). Овако смо због лажног представљања у народу врло омражени. Зашто неко није рекао колике су пензије нпр. лица пензионисаних у „Телекому“, ЕПСУ или било ком јавном предузећу са истом стручном спремом. Мислим да смо до сада довољно потпуно неоправдано окаљани и понижени у народу и да би томе коначно требало стати на крај, наравно објављивањем истине и само истине. Учините то не због мене, не због наших колега, већ због имиџа државе као институције, чији је Војска врло значајан атрибут. Било би добро да то неко каже и за скупштинском говорницом и да се тој анатеми коначно стане на крај.

Веленко Милановић

Лансирање нетачних података

ЧОЛОВИЋ НИЈЕ ВОЈНИ ПЕНЗИОНЕР

Прошла је цела седмица у којој су сви медији, свих врста обилато и са, стекао сам утисак, усхићењем понављали лаж да је Чедо Чоловић „мајор ЈНА и наводни војни пензионер“. Ту формулацију је

највише користио РТС.

Обраћам вам се са предлогом да УВПС службено демантује медије, ако треба и посредством Родољуба Шабиха, да именовани није војни пензионер ни војни осигураник. Из војске РСК нико из резервног састава није војни пензионер Војске Србије и УВПС је морало реаговати, јер је већина чланова била у ЈНА.

Хвала и другарски вас поздрављам,

Петар Љубичић

Поводом писма
Бранка Гулана

ВРАТИТЕ НАМ ПЕНЗИЈЕ

Доста нам је више тих врло компликованих различитих тумачења неких наших, очито закинутих, права у вези са дуговањем, која никада неће бити измирена, јер их очигледно нико и не обећава (?!), па и ако обећава, онда су то само пуста обећања.

Међутим, искрено поздрављам текст у последњем броју листа, друга (зашто рећи - господина) Бранка Гулана, јер он је рекао све! Државо наша, немој се крити иза „немања“, јер - има, има се за много шта што није суштина и смисао суровог живљења пензионера, да не набрајам зашто је све било и биће милиона евра, а ето нема се - да се коначно каже, кад ће и хоће ли бити враћени износи пензија који су били прије „узимања“, па да икакво повећање на изнине прије тога фамозног смањења... Но, да се ја не мучим у својој овој, мојој и нашој неочекиваној и незаслуженој мучнини, да станем, да вас поздравим и пожелим и другачије уређивање Листа. Опростите!

Митар Пејић

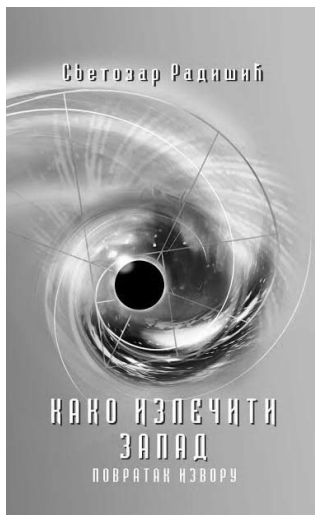
24. КЛАСА ВА КОВ НА ОКУПУ

Поводом 45 година од завршетка школовања заказује се сусрет припадника 24. класе ВА КоВ. Окупљање у Нишу 21. октобра са почетком у 11 часова у Дому ВС. Пријаве и шире информације: Стојан Марковић, телефон: 063/412-263, Слободан Петковић: 064/2062-987 и Милутин Филиповић: 064/1512-861.
ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

Приказ књиге

КАКО ИЗЛЕЧИТИ ЗАПАД

Будући да је Светозар Радишић примарно истраживач свести и моћи мисли, разумљиво је што је нагласио да је излаз у повратку исконским вредностима и промени начина размишљања свих људи.

Први утисак после читања књиге „Како излечити Запад“ аутора Светозара Радишића је да је другачија од свих претходних. Њен назив је јасна асоцијација на нешто што је савременом свету насушно потребно, захтева хитну „терапију“, и интердисциплинарно ангажовање науке и свих људских потенцијала.

У односу на досадашњи веома богат ауторов научни опус, овом књигом је себи задао веома тежак задатак, тешко решив, јер за излечење „пацијената“, основна претпоставка је његов пристанак и сарадња. Међутим, светска друштвена пракса и још увек основни ток научних мисли је и даље притиснут и покривен „мрежом“ са Ист Ривера, Темзе и других седишта Елите, па тешко оболели пацијент свим силама настоји да себе представља за „доктора“, а остатак света за „пацијента“, који не прихвата без поговора њихову „медицину“.

Ова књига као да је чекала своје време, ово време. Аутор нас кроз основну тему књиге води на аналитичан и савремен начин. У данашњим условима то је веома тешко, јер је свет препун парадокса, илузија и заблуда. При томе аутор никако не узима себи улогу тужиоца и све време је доследан у настојању да прикаже да су и остале три стране света заражене истим вирусом. Једноставно, Запад је најбољи пример за свет у коме је материјално претпостављено духовном, егизам људскости, сила правди, неслобода хзманизму човека као мисаоног бића. Овакав начин живота пренео се са Запада насве стране и наша планета је оболела и огрезла у мржњу, похлепу, лаж.

Будући да сматра да све подсећа на „библијску причу“, аутор подсећа на бројне написе и књиге о „крају времена“, „крају филозофије“, „крају историје“, „крају религије“... Ту се звршава његов песимизам.

У овој књизи наћи ћете прве податке о космичким променама насталим после 21. децембра 2012. године. За аутора они су потврда тезе да много тога, а посебно суштина живота на земљи не зависи само од људи. Он спомиње космичке циклусе и промене у начину размишљања који зависе од промене резонансе људских мисли, планете Земље, јоносфере и ко зна чега још. Будући да је Светозар Радишић примарно истраживач свести и моћи мисли, разумљиво је што је нагласио да је излаз у повратку исконским вредностима и промени начина размишљања свих људи.

Књига нам и имплиците и експлиците нуди мноштво аргумената који читаоцу а и савременој мисли омогућавају да се извуку праве поуке како би се човечанство извукло из свих недаћа проистеклих из досадашње историје силе и моћи коју је Запад, вођен тзв. Елитом, наметнуо свету.

Многи читаоци ће први пут бити у прилици да сазнају нешто више о релацији између „црног“ и „белог“ папе, о Елити чије су идеје засноване на староегипатским, језуитско-вавилонским концептима и њиховом „праву“ да управљају историјом и смером људских мисли.

Својим садржајем и целином обухватања проблема, књига Како излечити Запад заслужује нове читаоце, а савременој научној мисли нуди нови целивит концепт решавања савремених проблема на добробит човека.

Драган Пантић

Пре четири деценије 25. класа
БЕА окончала школовање

НЕРАСКИДИВО ДРУГАРСТВО

Припадници 25. класе Војне економске академије недавно су обележили четири деценије од завршетка школовања. Сусрет класића, у складу са традицијом, организован је у Београду, где је некада и постојала академија, у којој се школовао кадар за интендантску и финансијску службу тадашње војске.

Почетак целодневне свечаности организован је у кантини Војне економске академије, где су негдашњи питомци, после спортских поподневних активности, проводили део слободног времена. Тамо су (у кантини) започете приче проистекле из сећања на те дане. Те далеке 1972. године свршени средњошколци њих седамдесетак пристигли су из готово свих крајева Југославије. Били су прва генерација која је уселила у тек сagraђену зграду Војне економске академије на Бањици. Присетили су се отпакивања нових душека, ћебади, постељина... Причало се о првим часовима наставе: стројној обуци, квалитетним часовима професора са Економског факултета, али и такође квалитетним часовима професора у униформи попут пуковника Вудра Радмилија, проф. др Боровоја Врачарића, проф. др Вука Обрадовића, Пере Стојића, проф. др Жарка Крупежа, испитима, првим корацима на скијама начињеним на Јахорини...

И анегдоте се сетише. Наиме, једне ноћи командир (капетани Јанковић и Ковачевић) дадоше узбуну питомцима. Са оружјем у руци кренуше кроз ноћ да изврше задатак у врлетима Јахорине, покривеној снегом. Цича зима. Увежбавано је оно што су питомци научили из тактике. Између осталог у колони, која је имала претходницу и заштитницу, шапато су преношена наређења. У једном часу послата је порука на коју је требало одговорити, па како одговора није било, издато је наређење: „врати везу“. Али неко у колони је погрешно чуо, па је порука преиначена у „врати Резе“. Многи су са чуђењем пренели искривљену поруку, а када је она стигла до Милана Резе, он је зачуђено питао командира са каквим задатком треба да се врати на одредиште. Тада је све разјашњено. Резе је ипак остао у колони...

Присетили су се класићи и првог разговорања у Жичи код Краљева, копања ровова, јуриша и страже. Биле су то топле приче препуне договор-

штине. Уследила су и сећања на дане хоспитовања и свих наставних контаката са трупом и будућим занимањем официра интендантске службе. Наравно маркантно место су заузеле договорштине из трупе и сећање на класиће којих више нема.

У амфитеатру Војне економске академије обављена је прозивка присутних, а класићима се обратио Стеван Савчић, који је обављао дужност начелника Интендантске управе Министарства одбране, али стицајем околности, мада је испуњавао све услове, није унапређен у чин генерала. Штета.

—Од септембра 1972. године градили смо искрене и чврсте везе које су се развиле у у искрено пријатељства. Били смо 25. јубиларна класа Војне економске академије, што нас је на неки начин чинило одговорним према нашим наставницима, нашим дужностима и према себи самим. По завршетку Академије распоређени смо на дужности у јединице и установе, које смо успешно извршавали од ЈНА до Војске Србије, увек спремни да на најбољи начин одговоримо корисницима наших услуга, рекао је Савчић и наставио:

—Наше колеге, интенданци, који су радили на другим дужностима у осталим службама остварили су значајне резултате, што показују високи чинови и одговорне дужности које су обављали у тим службама. Колеге које су напустиле професионалну службу постали су успешни привред-

ници и просветни радници, стичући врхунска звања магистра, доктора наука и професора универзитета.

Поред тога што смо били успешни у школи, чинили смо окосницу тимова у фудбалу, кошарци, каратеу и стрељаштву. Постигнути су видни успеси у свим спортовима.

У име Војне академије слављенике је поздравио капетан корвете Александар Антић, који је обавестио присутне о томе како данас изгледа Војна академија и који све кадар школује. Пуковник др Милојко Јаносевић, из Катедре логистике ВА присутнима је предочио паралелу школовања интендантског кадра пре четири деценије и ону из данашњих дана. Пуковник Станко Милић, из Управе за општу логистику ВА говорио је о садашњој организацији интендантске службе на нивоу Министарства одбране и Генералштаба Војске Србије, посебно апострофирајући задатке које извршавају припадници те значајне службе.

Припадници 25. класе посетили су новоотворену атлетску дворану која се налази у кругу Војне академије а на располагању је цивилним и униформисаним спортистима.

Дружење је настављено у хотелу „Бристол“, али без музике, како би класићи могли да се причају и договоре о наредним корацима. Између осталог прихваћен је преглед да се оптопаче са писањем књиге у коју би од заборавило сачувано све оно што се односи на јубиларну генерацију војних интенданата.

3. П.

Другарство се потврђује дружењем

СЕЋАШ ЛИ СЕ...

Општински одбор УВП Раковице, уз разноврсне активности, повремено приређује и дружења војних пензионера. Најпре се заинтересовани договоре шта ће од ђаконија да набаве, потом израчунају колико ће то отприлике да кошта по особи и у финалу разгласе информацију међу припадницима војне пензије.

По истеку заказаног рока, утврђује се број оних који желе да се друже, па се након тога набављају потребни прехранбени артикли, односно пића за конзумацију. Већина њих који су се пријавили за дружење добију и конкретан задатак.

Дружење се најчешће одвија у просторијама Удружења. Тада разговори најчешће отпочињу речима — сећаш ли се, друже. Прилика је то да они који су деценијама били у служби државе, обављајући тешке задатке, евоцирају успомене на минуле дане, присете се својих колега и многих догађаја који су прохујали.

Тако је било и недавно, када је на „програму“ била врућа јагњетина. Овога пута, просторијом су одјекивале и старе градске песме.

Лепо вам било колеге!

3. П.

Поводом 52-годишњице завршетка школовања 9. класе СПШ

КАД СЕ ДОБРО СПОЈИ СА КОРИСНИМ

Организација и програм сусрета могли би да буду изазован пример и другим генерацијама за дружење и евоцирање успомена

Питомци 9. класе Санитетске подофицирске школе (СПШ), тродневним дружењем у београдском хотелу „Србија“, од 9. до 11. септембра. 2016. године, обележили су 52-годишњицу завршетка школовања и тиме испунили обећање са скупа одржаног у Марибору, септембра 2014. године, поводом јубиларне 50-годишњице завршетка школовања. Скуп су присуствовали 32 некадашња класића, из свих бивших југословенских република, од Словеније до Македоније.

Према замисли одбора за организацију скупа, у чијем раду је активно учествовао и некадашњи командир 9. класе СПШ, а сада пуковник у пензији мр Велибор Љујић, тежиште активности испољено је на „поновном“ упознавању историје Београда и његових значајних културно-историјских обележја. Преостало време одређено је за дружење и утршак по сопственом нахођењу.

Београд са воде

Упознавање и разгледање изабраних културно-историјских садржаја започето је возњом аутобусом са отвореним кровом на правцу Коњарник – центар града – Нови Београд, да би доласком на пристан у близини хотела „Југославија“, група прешла у туристички брод и наставила разгледање Београда са воде, на линији Земун-Ратно острво-Ушће-Мост на Ади-Ади Циганлија и назад, уз кратко упознавање са значајнијим објектима на обалама Дунава и Саве. За то време послужено је пиће и кетеринг доручак. Након искрцавања у пристану, ова неуморна екипа наставила је даље истим аутобусом ка следећем одређишту – Калемегдану и Београдској тврђави.

Стигло се и до Војног музеја, где је ову унапред најављену групу дочекао дежурни кустос и уз речи добродошлице упознао присутне са

„личном картом“ Музеја, а затим понудио разгледање сталне изложбене поставке.

После тога, на платоу код споменика „Победник“, присутнима је члан одбора укратко изнео најзначајније историјске податке комплекса Калемегдан и Београдска тврђава, са кратким приказом данашњег

Пред полазак на разгледање Београда (испред хотела „Србија“)

стања и правцима даље доградње.

На самом почетку свечане вечере, којој су поред мр Велибора Љујића, командира класе, као гости присуствовали и некадашњи командир вода др Јосип Троха, пуковник у пензији из Љубљане, Марко Неговановић, генерал-попуковник у пензији и Звонимир Пешић, пуковник у пензији из Удружења војних пензионера Србије и др Драгиша Вучић, управник Школске амбуланте у Марибору, најпре је извршена „прозивка“, уз појединачно помињање свих преминулих класића (укупно 91), којима је затим минутом ћутања одата пошта.

У пригодној речи присутних гостију истакнут је значајан допринос бивших питомаца 9. класе (укупно 91) у извршавању задатака здравственог обезбеђења и других зада-

така на функционалним дужностима током професионалне војне службе, укључујући ту и борбене задатке у саставу јединица ЈНА, лоцираних на простору сеционистичких република тадашње југословенске државе, у периоду 1991-1995. године и током НАТО агресије 1999. године. Истакнуто је и то да је из састава 9. класе СПШ кроз редовно школовање и студирање уз рад израсло више лекара специјалиста и стоматолога врхунске стручности, магистара наука, официра највиших чинова и друго, који су се доказали и на дужностима ван структура санитетске службе. За све ово време није забележено кршење кодекса чести професионалног војника и одредбе међународног ратног права, или огрешење о темељне нацио-

налне и људске вредности. Постигнут општи успех ове класе - други у историји школе, био је и један од разлога за уздизање и даље напредовање тадашњих командира и наставника Школе. У поздравној речи генерала Неговановића истакнути су, уз остало, основни задаци Удружења војних пензионера, са посебним освртом на активности у вези с остваривањем закинутих права војних пензионера и даље правце деловања Удружења.

Уз богат и с укусом одабран и сервиран мени и винску карту по избору и беспрекорном послужењу особља ресторана хотела „Србија“, служено је и пиће добијено на поклон од породичне фирме једног од присутних класића, који је, обраћајући се присутнима, изнео да се велики део те производње извози у

Русију и да се њихово пиће служи и у Кабинету председника Путина и премијера Медведева. У току вечере присутнима је подељена плакета „9. класа СПШ – Марибор 1964-2016.“, а некако у исто време пристигло је и писмо класића из Метлике (Словенија), који је уз поздраве и најлепше жеље изразио жаљење што је због здравствених разлога морао да изостане са овог скупа.

За потпуни угођај побринуо се и одабрани музички секстет који је извођењем бираних нумера народне и староградске музике, по властитом избору и по жељама присутних, учинио то да нико није ни приметио да се ово дружење продужило до дубоко у ноћ.

Разговорима никад краја

Релаксирани и добро расположени класићи проређене косе и са вишак килограма и медицинских дијагноза, али са неугаслим младалачким жаром у срцу, користили су сваку прилику да евоцирају сећања на згоде и незгоде из периода школовања, првих љубавних састанака у излетиштима око Марибора, првих година рада у јединицама и установама ЈНА... Са истим жаром говорило се и о породичним приликама, деци, сада већ зрелим људима лекарима специјалистима, инжењерима, професорима, економистима, правницима, успешним бизнисменима, врхунским мајсторима... О унцима стасалим средњошколцима и студентима... Нису изостала ни казивања о учешћу у збрињавању повређених и оболелих припадника ЈНА и ВЈ током ратних дејстава 1991-1995. године и НАТО агресије 1999. године, о изгубљеним животима најмилијих у том периоду и насталој имовини у неким од бивших југословенских република, о статусу „војних бескућника“ неких од присутних...

Разговорима никад краја, док се час растанка неумитно примиче. Следе поздрављања, уз најбоље жеље на личном и породичном плану и чврста уверавања да ће се сви одазвати и за обележавање 55. јубиларне годишњице завршетка СПШ (2019) уз једногласно исказан став да садашњи одбор за организацију тог јубилеја остане непромењен.

Мр Мирољуб Милошевић

Пензионери Градске организације УВПС Ниш посетили део источне Србије

ЧАРИ РОМУЛИЈАНЕ

Пензионери Градске организације УВПС Ниш неуморни су у организовању излета за своје чланове. Овога пута на мети је била источна

Србија, односно део знаменитости тог краја. У организацији излета помогле су војни пензионери из Зајечара

Кренуло се од знаменитости града на Тимоку, да би следећа дестинација била Гамзиградска бања, која са својом лепотом пружа изванредне услове за одмор и освежење.

Учесници излета не могу да се отму утиску о прелепој Ромулијани. Таква историјска налазишта су право национално и светско богатство.

З. Јашовић

Хоби војног пензионера

У ЗРНУ ГРОЖЋА
ЦЕО МЕНДЕЉЕЈЕВ
СИСТЕМ

На првом Сабору виноградара и винара Левча, одржаном 2015. године, Ђорђе Марковић освојио прво место за бело вино, а друго за црно. Ове године проглашен је за шампиона у производњи црних вина, а друго место му је додељено за производњу белих вина.

Можете попити сто литара белог вина или сто литара пива, али лек је садржан у црном вину. Зато га и препоручују лекари, подвлачи Марковић.

Питамо га какву бербу очекује ове године и има ли неку тајну у производњи?

—Ова година је сасвим солидна. Прошла је дала врхунски производ од четири тоне грожђа. Свако у производњи има свој начин рада, своју тајну. Најважније је све урадити на време и да све буде чисто. Не сме, на пример, ни дан да се закасни када треба лозу прскати. У противном завадаће болест.

Више од 10 година Ђорђе ради на стварању услова за производњу квалитетних вина. Било је то време интензивног рада и улагања. Међу чокотима је подигао и виноградарску кућицу димензија три пута три метра, колико да се склони од невремена и да може да преноћи. Тек сада, после деценије, труд и улагања му се логано враћају.

О квалитету Марковићевих производа говоре признања. У последње две године одржава се Сабор виноградара и винара Левча. У 13 села делује више од 50 веома успешних произвођача вина. На Сабору врхунски енолози оцењују вина из левачког краја. На првом Сабору одржаном

УСПЕШНА КАРИЈЕРА

Ђорђе Марковић је Војну економску академију завршио 1971. године у Београду као припадник 20. класе. Службовао је у Ужицу и Београду. Имао је веома успешну официрску каријеру. У чин поручника унапређен је ванредно. Полагао је за мајорски испит, али је успешно окончао и Командно-штабну академију. Обављао је дужности у Војномедицинској академији, Војнорачуноводственом центру, а у пензију је преведен са формацијског места заменика начелника Пете управе у Генералштабу ВСЦГ 2004. године.

2015. године Ђорђе је освојио прво место за бело вино, а друго за црно. Ове године проглашен је за шампиона у производњи црних вина, а друго место му је додељено за производњу белих вина.

—Бавим се аматерском производњом за личне потребе и за своје пријатеље. Нешто се прода, да се подмире трошкови. Два пута месечно обавезно одем у родни крај. Вино тражи негу у погледу температуре, али је потребно и претакати га. Чува се у посудама од росфраја и специјалним бурадима за вино. Поседујем тзв архивско вино које је веома тражено.

Држим га у Рековцу, у породичном домаћинству, вели Ђорђе.

У винограду овог произвођача засађене су следеће сорте лозе: каберне фран, франковка, италијански ризлинг, хамбург, мускат, смедеревка и прокупац. У последње време, како нам је испричао, у нас се форсирају и промовишу домаће сорте.

На растанку смо питали Ђорђа Марковића има ли шта да поручи својим колегама. Као из топа рекао је:

—Један академик је препоручио да се здравља ради свакодневно пије један и по децилитар црног вина.

Живели! У вину је истина, додајемо ми.

3. Пешић

Припадници 18. класе ВВА
поново на окупу

ПРВА И НЕПОНОВЉИВА

Пре педесет година, 31. августа 1966. године, на аеродрому Земуник код Задра, у чин потпоручника авијације—пилота, рода везе и метео-службе, Указом број 42, промовисана је 18. класа ВВА.

У свечаном строју постројеном на стајанци испред летелица на којима су дотадашњи питомци обављали летачку обуку, од 86 потпоручника који су завршили ВВА, стекли летачки знак и звање потпоручника авијације — пилота, добило је њих 73, док је 12 потпоручника промовисано у официре везе, а један у официра метеоролошке службе — синоптичара.

Можемо се похвалити да смо имали класића на највишој дужности у РВ и ПВО, команданта генерал-пуковника Љубишу Величковића. Неки од нас су били на високим дужностима у ГШ ЈНА, КРВ и ПВО, Ко РВ и ПВО; односно команданти ескадрила, пукова, бригада... Двадесет двојица од 73 пилота су носиоци „Златног летачког знака“ и звања „Инструктора летења“.

У цивилној авијацији је било 13 класића и сви су достигли висока звања, а највише је догурао Велибор Петровски., који је био капетан посаде авиона председника државе Мали, а и данас је активан пилот.

Класа је изнедрила и двојицу доктора наука (Мирослав Хаџић—политичких и Берислав Грозданић—техничких), а факултетске дипломе у цивилству стекла су још тројица класића (Милан Лелас Чувић, Ивица Дујић и Стјепан Булић).

На прозивци после педесет година од завршетка ВВА, од 51 пензионера — класића, скуп је присуствовало 37 класића, од чега 12 са супругама, а двојица у пратњи чланова породице. Приврженост класи својим доласком показали су: шест супруга погинулих и умрлих класића, једанаест чланова породица погинулих и умрлих класића и четворица класића који су напустили школовање у Академији.

Укупно је прослави присуствовало 74 званица. Није се одавало свега 14 класића, од чега више од половине са оправданим разлогом — болест, а оно мало преосталих из непознатих разлога.

Окупљање и дружење је уприличено је у Земуну у ресторану „Стара Капетанија“, на Дунавском кеју 31. августа.

Одзив слављеника у оволиком броју још једном је потврдио да склопљена другарства од пре 55 година у Мостару и 50 година у Земуну, још трају, без обзира на сва дешавања у блиској прошлости.

Између јубиларних годишњица, класићи се окупљају на годишњем, а ови у Београду и на месечном нивоу (сваки први уторак у месецу од 18:00 часова, у Дому Ваздухопловства — па ко воли нек изволи).

Ова класа носи епитет прва, јер је у своје редове поред примљених средњошколаца из грађанства (17), у своје редове примила и свршене ученике — питомце из Прве класе Припремне школе ВВА у Мостара (92). Непоновљива је јер је на путу до остваривања животног циља — пилота РВ и ПВО, била јединствена, што је потврђено и при овом сусрету.

Ф. Фабијанец

Припадници и чланови породица 18. класе испред „Старе Капетаније“

Многи од пензионисаних официра имају негде у свом крају запарложене њиве и питање је да ли се сете да се врате у завичај да очисте коров и подигну воћњак или засаде неку другу пољопривредну културу. Ђорђе Марковић, пуковник финансијске службе у пензији, један је од оних који су се вратили на њиву свога деде и организовао производњу, чинећи добро и себи и другима.

—После пензионисања подигао сам виноград на парцели од 35 ари, а на преосталих 15 ари засадио сам воћњак. Поседујем око 1000 чокота врхунских сорти грожђа, од којих производим бело, црно и розе вино. Уз то исплечем квалитетну лозу и комовицу, напомиње Марковић.

Наш саговорник је родом из Левча, познатог краја у централном делу Србије. Истиче да је неким колегама хоби риболов, другима је лов, а да се он определио за виноградарство.

—Стручњаци су рекли да зрно грожђа садржи цео Менделјејев систем. Реч је о мноштву корисних елемената, па се тако каже да је вино божанско пиће. Наука је доказала лековитост црног вина. За крвне судове превентива и лек је црно вино.

Из активности Удружења породица палих бораца

БРИГА ЗА ЉУДЕ

Током протеклог периода Удружење породица палих бораца готово свакодневно чинило је конкретне кораке у области унапређења права чланова породица палих бораца која им по закону припадају.

-Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у оквиру акције за запошљавање, доставили смо податке о 229 деце палих бораца који чекају на посао. Очекујемо да држава њиховим запошљавањем пружи конкретан допринос стабилизацији материјалних прилика породица палих бораца, наводи Добрила Копривица, председник Удружења.

У Шапцу је формиран огранак Удружења породица палих бораца и иницирано подизање споменика палим борцима у ратовима од 1990 до 1990. године. У склопу напора оснивања огранка у Нишу добијен је простор у МЗ „Станко Пауновић“. У току су такође активности за оснивање испостава Удружења у Параћину, Ћуприји, Јагодини и Свилајнцу. Председник СУБНОР-а Параћин Никола Љевнаић препознао је потребе Удружења, уступивши простор на бесплатно коришћење.

Део чланова породица палих бораца упућен је у бање на опоравак, уз попуст који је обезбеђен.

Изазећи у сусрет молбама породица палих бораца организован је семинар чије су теме биле: „Стрес у свакодневном животу“ и „Развој емоционалне интелигенције“. Предавачи су били проф. др Лепосава Грубић Нешић и доцент др Виолета Зубанов.

И ове године организован је 14. по реду Видовдански сусрет чланова породица палих бораца са припадницима Министарства одбране и Војске Србије. Овога пута сусрет је одржан у манастиру Боговађа, у Ваљевској мионици, Ваљево, на Текеришу и у Мишару.

Удружење је упутило и иницијативу да се у Грачаници подигне споменик за 39 погинулих бранилаца отаџбине из Приштине и околине.

Како нас је обавестила Добрила Копривица, за 40 чланова породица палих бораца организовано је путовање до места на којима је стварана историја. Наиме, они ће о свом трошку од 29. септембра до 2. октобра, учествовати на комеморативним свечаностима у Зејтинлику, Поликастру, на Зебрњаку и Кајмакчалану.

3. П.

Влада
РИСТИЋ

ВЕЛИКИ РОДОЉУБ

Ово је сећање на неколико краћих сусрета са генералом Ђорђевићем Ђукићем, али не оним који сада чами у сплитском затвору зато што га браћа Црногорци, на тражење Владе Србије, нису испоручили Србији већ Хрватској због, наводно, његовог учествовања у јединицама негдашње ЈНА, које су нападале Дубровник у време незаконитог осамостаљења Хрватске и разбијања заједничке нам државе Југославије. Реч је, дакако, о сасвим другом генералу, истог имена и презимена, челном старешини позадине војске коју је, у одбрани Срба затечених у Хрватској, предводио генерал Ратко Младић током последњег грађанског рата у сада већ бившој Југославији, једном од високих старешина који је завршио Војнотехничку академију у Загребу, а чије је прво радно место било у техничкој радионици средњег ремонта Панчевачког гарнизона. (Млађим читаоцима, посебно садашњим официрима, ваља рећи да је радионица средњег ремонта, у систему одржавања техничких средстава, била међустепеница између трупне техничке радионице и ремонтног завода у који су борбена средства упућивана на генерални ремонт).

Био сам млад новинар, такорећи, почетник када сам једнога јутра закуцао на врата капетана Ђорђа Ђукића и, отворивши их, угледао га како нагнут над повећи папир замишљено седи, држећи у руци неколико разнобојних оловака.

Угледавши ме, скочи са столице, приђе ми и чврсто ме загрли.

„Јеси ли већ завршио Академију?“ - шаљиво ће Ђорђе, алудирајући на време које је протекло од оног летњег дана када је он, са потпоручничком звездом на рамену, носећи два повећа кофера са официрском униформом, напуштао круг Војнотехничке академије на загребачком Тушканцу и хитао ка железничкој станици, одакле ће возом до родитељског дома, а касније и до првог радног места.

Нас двојицу су делиле две године школовања: он је био трећа, а ја пета класа.

Тих давних шездесетих година минулог века ја сам, крочивши у круг исте војне школе, обукао питомачку униформу, а Ђорђе је већ био „зрео питомац“, увелико свикнут на војнички живот.

„Откуд ти овде?“ - поново ће мој драги друг.

„Прешао сам у новинаре“... – одговорих му.

„Нимало нисам изненађен, јер си још као питомац „пискарао“ за „Народну армију“...“

„Добро се сећаш!“ - рекох му и наставих: „Будући да сам официр техничке службе, главни уредник мисли да ћу се на новом послу најбоље снаћи ако се бавим темама које се тичу техничке службе... Но, да ја сада тебе питам: „Што си се толико задубио у тај папир?“

„Погледај! Ово су дијаграми одржавања техничких средстава“, рече Ђорђе, приближивши ми истовремено папир како бих могао боље да видим графиконе, а онда настави:

„На основу тих дијаграма знам у свако доба када и које техничко средство треба послати на генерални ремонт, што је веома важно за његов век употребе, а самим тим и за сталну борбену спремност јединице“...

У разговору смо провели неколико сати. Причали смо, пре свега, о функционисању техничке службе у његовој јединици, а на дочурку у војничкој кантини, озарени посебним задовољством што смо се срели, присећали смо се лепих и безбрижних питомачких дана, дружења на спортским теренима и, посебно, поподневних

плесова (матинеа) у Дому армије, као и удварања девојкама из неколико загребачких средњих школа, које смо обавезно позивали на наше забаве што су оне, које су већма живеле у школским интернатима, радо прихватале.

После тог сусрета и разговора са Ђорђевићем написао сам чланак који сам насловио: „Капетанови дијаграми“. Мом првом уреднику потпуковнику (касније пуковнику) Илији Томоћу се то моје „сочињеније“ допало тако да га је, уоквирено, пласирао у врх стране „Народне армије“.

Нисам се после тога чуо нити видео са капетаном Ђорђевићем. Све до једног прохладног дана када сам се, вођен новинарским послом, упутио ка складишту убојног материјала у Врдноку. На том путу сам најпре свратио у Рум, где се налазила команда јединице надлежне за рад складишта румског гарнизона.

Пре поласка у складиште, командант гарнизона ми рече:

„Дошао си у право време. Шаљемо камион са муницијом за противавионске топове калбра 94 мм, тако да можеш сести покрај возача и стићи тамо где си наумио.“

Тако и би. Десетак минута касније рукама се са командантом (чијег се имена, нажалост, не сећам, али знам да је био потпуковник пред унапређење у чин пуковника) и седох поред војника. Нисмо дуго крстарили фрушкогорским путевима кад ће возач, онако изненада:

„Имате ли, друже потпоручнике, возачку дозволу?“

„Имам“, рекох, „стекао сам је у војној академији након завршене возачке обуке. Немам ауто, али се повремено користим братовљевим „фићом“...“

„Ах, тај 'фића'!“ – уздахну војник и упита ме да ли хоћу да осетим како је лепо возити камион.

„Зашто да не!“ прихватих понуду.

Застадосмо на кратко, колико да променимо места. Прихвативши се управљача настависмо пут ка складишту.

Да, ипак, нисам био довољно „печен“ возач обојица схватисмо када на једној кривини слетих у не тако дубок јарак поред пута. Возило се, срећом, није преврнуло. Само се једном својом страном наслонило уз невеличко узвишење, али се није могло покренути и из јарка извући снагом властитог мотора.

Пошто се то збило доста давно, готово пре пола века, не сећам се како смо обавестили команду о саобраћајној незгоди (јер у то време, претпостављате, није било мобилних телефона), само знам да је после извесног времена стигло друго војно возило из које је изашао нико други до капетан Ђорђе Ђукић!

Сазнавши ко је у том тренутку био за воланом само се осмехнуо и, тапшући ме по рамену, рекао: „Е мој потпоручниче, Владимире Ристићу!“ Не дуго затим возило је извучено из јарка.

Тако сам са Ђорђевићем, непредвиђено и сасвим неочекивано, провео неколико сати у војном складишту.

Ђорђа је касније пут одвео на другу страну. Велики родољуб и близак сарадник Ратка Младића извесно време је провео у притвору Хашког трибунала. Тешко оболевши вратио се кући и умро, не стигавши да докаже своју невиност у коју смо, не смо ја, већ и многи други људи, који су познавали тог дивног човека – дубоко уверени.

Битка на Кајмакчалану

ПОНОВО
У СВОЈОЈ
ОТАЏБИНИ

У оквиру припрема за противофанзиву, које су трајале од 23. августа до 12. септембра извршена су померања трупа и на српском делу фронта. Српска 2. армија образовала је десно крило српског распореда од села Нонте до села Горње Радио-во са Тимочком дивизијом према Дудици и Преслапу, а Шумадијском дивизијом према Ветернику, Добром Пољу и Соколу. У пројекту фронта на запад налазила се српска 3. армија од Доњег Радио-во до Горниче-ва са Дринском дивизијом према Кајмакчалану, а Дунавском дивизијом и Првом тимочком бригадом према гробу Малка Нице.

Прва армија, након скидања са фронта код Гуменце на Дзени, образовала је лево крило српског распореда код Острова са Вардарском дивизијом на положају између села Горничева и Церова према гробу Малка Нице. Главнина Моравске дивизије задржана је у армијској резерви јужно од Острова, док је њен други пук посео део фронта на споју између Дунавске и Вардарске дивизије према коти 1.500, док је један њен први пук задржан код Гуменце под командом француске 122. дивизије. Под командом Штаба 1. армије, стављен је Комбиновани одред пуковника Душана Васића, у чијем се саставу налазио 3. батаљон 14. пешадијског пука, Добровољачки одред потпуковника Поповића, Батаљон Срба добровољаца, дрински 4. пук, дивизион коњичке артиљерије и два вода брдских топова.

У оквиру кадровских промена, после смене команданта 3. армије генерала Штурма, за њеног команданта постављен је дотадашњи командант 1. армије пуковник Милош Васић, а за команданта 1. армије војвода Живојин Мишић.

На тежишном правцу савезничке офанзиве српска 1. и 3. армија имале су задатак да пробију непријатељски фронт код Островског језера и на планинском гробу Малка Нице и продуже гоњење ка Битољу у садејству са Француско-руском групом која је упућена правцем Верија–Лерин са задатком да дејствује обухватно у десни бок бугарских снага и тиме олакша напредовање српских армија. Српска 2. армија имала је задатак да нападне непријатеља на одсеку Преслап–Добро Поље и служи као стожерни ослонац трупима на тежишном правцу напада. Планом генерала Сараја предвиђено је да противофанзива почне 12. септембра. Пошто Француско-руска група дивизија није могла да доврши развој за прелазак у напад до дана предвиђеног за почетак противофанзиве, генерал Сарај је одредио 14. септембар као нов датум за почетак напада са српског фронта.

Први крупан стратегијски
догађај

Међутим, српска Врховна команда је наредила да се настави интензивна артиљеријска припрема и да јединице врше локалне нападе ради освајања што повољнијих положаја до почетка опште противофанзиве како би се поселило што повољнији положаји у односу на протезање непријатељског фронта, посебно на правцу дејства Вардарске дивизије која је била јако притешњена уз саму западну обалу Островског језера. У току тих уводних борби веома значајан успех постигао је Други моравски пук под командом потпуковника Михаила Филиповића који је у ноћном јуришу 12. септембра

Заузећем Кајмакчалану срушен је читав непријатељски фронт испред Прве и Треће армије и француско – руске групе дивизија и омогућено њихово даље напредовање према Битољу и Прилепу.

То је била изванредна прилика да се на битолском фронту постигну одлучујући успеси, који би довели до потпуног пораза непријатељских трупа у Македонији са далекосежним последицама на развој операција на целом балканском ратишту.

заузео тзв. трапезасту косу на јужним падинама коте 1.500 и тиме омогућио крилним јединицама Вардарске и Дунавске дивизије да са успехом отпочну пробој непријатељског фронта на одсеку село Горничево–кота 1.500.

Наиме, у зору 14. септембра све три српске армије су отпочеле општи напад. У току претходне дводневне артиљеријске припреме оштећени су многи бугарски положаји и неутралисане њихове батерије, тако да је напад 1. и 3. армије текао врло успешно. На делу фронта Горничево–Малка Нице бугарска одбрана је сломљена већ око подне. Напад српске пешадије био је толико јак, да су Бугари у паници одступили оставивши у рејону села Горничево 27 пољских топова, 49 муницијских кара, 28 предњака и велике количине муниције и ратне опреме.

Једино су бугарске трупе на северној падини коте 1.500, потпомогнути снажним артиљеријском ватром са Совича и Старковог гроба, одолевали нападима Тимочке бригаде све до 18 часова, када су и тај положај напустили у неред. На тај начин обе српске армије су у току дана успеле да пробију непријатељске положаје и наставе потискивање непријатеља према реци Броду. Бугарима је, ипак, пошло за руком да организују нову линију отпора на раније припремљеним положајима: Кајмакчалан–Старков гроб–Сович село Крејмон и даље на запад због тога што српска артиљерија, због тешког терена, није могла да покретом прати своју пешадију и због спорог наступања Француско-руске групе, тако да је, чак, 1. армија морала да шири свој фронт улево и извршава део задатака савезничких трупа и, у исто време, обезбеђује сопствени бок.

Заустављање бугарске офанзиве код Островског језера и пробојем непријатељског фронта код Горничева, обновљена Српска војска извојевала је сјајну победу, која је у историји позната као Горничевска битка. Том победом, после трагичних догађаја с краја 1915. године, српска војска је поново потврдила оне сјајне ратничке квалитете по којима се прославила у биткама код Куманова, на Брегалници, на Церу и Колубари. Осврћући се на пробој непријатељског фронта код Горничева, који је представљао први крупан стратегијски догађај за

савезнике на Солунском фронту, генерал Сарај је у својим мемоарима записао: „14. септембра постигнут је један леп успех у овом рату. Французи су само посредно томе допринели, јер су Срби стварни победници у тој бици“.

Бугари бежали у правцу
српских јединица

После продора делова 3. армије северно од Горничева, непријатељ је потиснут до линије која се протеже од Лерина до истакнутих врхова Кајмакчалан. Тежиште напада ове армије усмерено је на освајање Кајмакчалан, најистакнутијег и највишег планинског масива на планини Нице, који је за обе стране имао највећи стратегијски значај. Бугари су за одбрану јако утврђеног Кајмакчалан (2.525 метара) ангажовали 6. и 8. дивизију и осми артиљеријски пук. Срби су на Кајмакчалан нападали Дринском и Дунавском дивизијом и једном тимочком бригадом. После тродневних крвавих борби Срби су заузели Кајмакчалан 18. септембра, али су га Бугари следеће ноћи претели. Немци су окривили Бугаре за пад Кајмакчалан, па су у Македонију послали своју 117. дивизију на битолски фронт. Пошто су се борбе у међувремену утишале, генерал Жеков се 23. септембра сагласио да се поменута немачка дивизија упути на румунски фронт уместо у Македонију.

Немци су и даље тврдили да су бугарски штабови криви за пад Кајмакчалан, па су инсистирали на рокирању армијских штабова тако да је 27. септембра Штаб немачке 11. армије генерала Винклера са вардарског одсека премештен на битолски фронт, а Штаб генерала Бојацијева у долину Вардара према француско-енгелеској групацији на том делу фронта. Међутим, промена штабова и преименовање бугарско-немачких армија није донело очекивану промену ситуације у корист непријатеља. Напротив, у немачкој званичној историји великог рата се каже да су већ „30. септембра Срби извршили још један јачи јуриш на планински масив Кајмакчалан, и заузели га, одакле су могли да бочно туку не само бугарски фронт него да имају и добру прегледност битолске котлине.“

Генерал Винклер наредио је да се масив поново заузме, али команданти бугарских

Српски војници на положају

ЈЕДНА ОД НАЈВЕЋИХ СРПСКИХ СВЕТИЊА

У славу изгинулих српских ратника на врху Кајмакчалана, по заповести регента Александра, подигнута је спомен капела са костурницом још у току рата, која је освешћена 30. септембра 1918. године. После рата по изричитој жељи великог пријатеља српског народа, Швајцарца професора Арчибалда Рајса, после његове смрти однесена је урна са његовим срцем и сахрањена међу кајмакчаланским херојима, са посветом: „Овде у овој урни, на врху Кајмакчалана златно срце спава... пријатеља српског из најтежих дана, војника правде, истине и права, Швајцарца Рајса“. На спомен капели уклесане су речи врховног команданта регента Александра: „Мојим див јунацима, неустрашивим и верним који грудима својим отворише врата слободи и остадоше овде као вечни споменик на прагу отаџбине“. Тај непролазни споменик славе и данас посећују потомци хероја који су завршили свој живот у слави на Кајмакчалану, као једну од највећих светиња у памћењу српског народа.

јединица су изјавили да нису у стању да изврше наређење због тешког стања у коме се налазе њихове трупе“. Бугарски генерал Недев, описујући борбу за Кајмакчалан 30. септембра, пише да су браниоци претрпели велике губитке од српске артиљерије.

Бугарски војници, „обасути артиљеријском ватром... почели су масовно да излуђују услед те ватре: постали су равнодушни на смрт, нису препознавали своје команданте и другове, чак су почели несвесно да беже натраг и у правцу српских јединица. До вечери на положајима је остало мноштво убијених и рањених“. Учесник у борби, Ђорђе Лазаревић, такође је оставио упечатљив опис разбојишта на Кајмакчалану. Он пише да је у борбама на Куманову, код Битоља, на Космају видео мноштво лешева, „али све то није ни приближна слика онога што сам видео на Кајмакчалану – поље формално прекривено лешевима“.

Српски губици такође су били огромни. Само је Дринска дивизија имала 3.804 људи избачених из строја, од тога погинулих преко 700 војника, 39 официра, 137 подофицира, три команданта батаљона и рањених два команданта пука. Поводом заузећа Кајмакчалана Врховна команда је објавила комунике у коме се каже: „Заузеће Кајмакчалана наше победоносне трупе први пут ступају на земљиште своје отаџбине. Част за то припада (највише) Дринској дивизији“.

Оклевање разљутило генерала Сараја

Заузећем Кајмакчалана срушен је читав непријатељски фронт испред Прве и Треће армије и француско – руске дивизије и омогућено њихово даље напредовање према Битољу и Прилепу. То је била изванредна прилика да се на битолском фронту постигну одлучујући успеси, који би довели до потпуног пораза непријатељских трупа у Македонији са далекосежним последицама на развој операција на целом балканском ратишту. Међутим, очекивани успех је изостао само због спорог напредовања Француско-руске групе, изостанка њеног садејства са српским армијама и неодлучности генерала Сараја да благовремено упути појачања Србима.

Од самог почетка противофанзиве, Француско-руска група није испуњавала задатке који су јој били одређени. Због тога је српска Врховна команда трећег дана од почетка напада, у два маха, тражила од савезничког главног команданта да утиче „да се убрза покрет Француско-руске армије“. Пошто она на време није заузела Лерин, те

„није могла да смени трупе Коњичке дивизије, да се помере на одређену зону 1. армије“. За време борбе, на линији Сович–Врбени, „лево крило Вардарске дивизије било је укочено непријатељском ватром од Сакулева због неактивности француских трупа“, па је тим поводом командант српске 1. армије војвода Мишић учинио примедбу команданту 156. дивизије.

Да би отклонила рђаве последице овако лошег рада савезничких трупа, српска Врховна команда је са „више писмених и усмених преставки“ тражила да се српској војсци врате њене трупе придодате 122. француској дивизији (моравски пешадијски пук и артиљеријски дивизион), са фронта на десној обали Вардара, на одсеку Гуменце на Дзени, али без успеха. Савезничка Главна команда такође је одбила предлог генерала Бојовића, да се појачања која су упућена Француско-руској групи, придају Дринској дивизији, како би српска Врховна команда могла да издвоји потребне резерве. Све ово, као и недостатак муниције, негативно су се одразили на цео ток и резултате противофанзиве, тако да је то утицало да и на српском делу фронта ослаби темпо напада од 21. до 30. септембра.

Генерал Сарај је учио озбиљност ситуације због слабљења темпа напада, те је, да би олакшао напредовање Срба, 26. септембра издао категорично наређење генералу Кординијеу да предузме напад у исто време са Србима. Међутим, генерал Кординије формулисао је своју заповест тако да делом снага „држи непријатеља под претњом напада“, а „преосталим својим трупама и уз помоћ Руса“ да „настави напредовање северно од Лерина“. Његово оклевање разљутило је Сараја, који је 30. септембра дошао у штаб генерала Кординијеа, и издао му заповест да 3. октобра, заједно са српским армијама предузме енергичан напад, постављајући га пред алтернативу „или да напада или да преда команду“.

Дринска и Дунавска дивизија су у току 1. и 2. октобра прошириле свој успех после освајања Кајмакчалана и заузеле Кочобеј, Старков гроб и Старков зуб. Тако су ове дивизије по други пут пробиле непријатељски фронт и започеле гоњење непријатеља ка Црној реци. Тиме је, у складу са планом српске Врховне команде, 3. армија угрозила бок и позадину непријатеља испред 1. армије која је ноћу 2/3 октобра такође пробила главни бугарски положај и, паралелно са 3. армијом, отпочела да гони непријатеља ка Црној реци. Генерал Кординије је „тек 3. октобра у 8.30 часова, када је приметио опште повлачење Бугара, који су били угрожени избијањем Срба према Флоки“ наредио својим дивизијама „да пређу у опште гоњење у зонама које су им раније одређене“.

Срби сопственим снагама сломили непријатеља

Остале савезничке снаге, источно од српског распореда на вардарском и струмском фронту, испољиле су незначителност, па су већ 26. септембра три бугарска пука, узета између Орфанског залива и Вардара, пребачена у област Битоља, на правцу надирања Срба. Ускоро су за њима упућене нове јединице, јер на читавом фронту од Вардара до Струме савезничке јединице уопште нису вршиле нападна дејства.

Доласком наведених бугарских појачања

Прва ослобођена територија у Европи

БАЗА ЗА РАЗВИЈАЊЕ ОРУЖАНОГ УСТАНКА

Очишћена од немачких окупатора и квислинга Ужичка република протезала се на западу до Дрине, на северу до Саве, на истоку до Велике Мораве и на југу до Западне Мораве и Увца. Обухватала је јединствено географско подручје од око 15 000 км² са близу 1 000 000 становника.

са источног дела фронта на фронт од Кајмакчалана до Битоља, непријатељ је успео да за извесно време уочи српски напад. Али, командант немачке 11. армије „генерал Винклер ипак није могао да уведе ред, који је био хитно потребан“ у јединицама које су биле у додиру, па је 3. октобра повукао армију: десно крило на грчко-српску границу, а лево: иза горњег тока Црне реке, на већ припремљене положаје“.

Тиме је на читавом граничном фронту од Нице планине (Флока закључно) на исток па до Сакулеве реке на запад постигнут врло значајан успех – пробијена је главна линија непријатељске одбране на битолском правцу, који је топографски био врло јак и погодан за одбрану непријатеља. Српска војска освојењем граничног фронта стекла је ослонац за даље офанзивне операције.

Пад целог овог дела фронта изазван је падом Кајмакчалана, који је био кључ одбране непријатеља на битолском правцу. Ипак, главна непријатељска одбрамбена линија западно од Сакулеве реке није пала због спорог наступања и заостајања француско-руских дивизија. Због тога српска војска није сама могла да искористи задобијену победу у оној мери, у којој би могла да је била јаче потпомогнута од стране француско-руске армије. Задржавајући своју главну одбрамбену линију западно од Сакулеве реке, непријатељ је могао да је повеже са својом главном линијом одбране на Нице планини (Соко и Добро поље) са положајима иза западног лука Црне реке, где су топографски рељеф и већ учињене фортификацијске припреме у зони Црне реке, давали већу снагу његовој одбрани. Све је ово имало утицаја на ток и брзину даљих операција српске војске.

Пошто је српска Врховна команда почетком октобра увидела да се, уколико савезничке снаге наставе са радом на дотадашњи начин, неће моћи савладати одбрану непријатеља на битолском правцу, где су им пристигла знатна појачања, те да би, уколико би се дочекала зима на достигнутим планинским пределима и дозволило непријатељу да се среди и ојача, резултат целог подухвата био доведен у питање. Због тога се генерал Бојовић обратио генералу Сарају 10. 11. и 16. октобра са захтевом да се ојачају српске снаге у Моглени (2. армија) и да се са тих положаја предузме снажна офанзива у Тиквешку котлину с циљем да се избије на фронт Возарци–Кавадар–Демир Капија и да се тако изманеврише и компромитује непријатељски фронт у долини Вардара и код Битоља. Нажалост, генерал Сарај није прихватио овај предлог, према коме је, две године доцније, извршен пробој Солунског фронта у септембру 1918. године.

У таквим околностима, Србима није остало ништа друго него да сопственим снагама слома отпор непријатеља, који је наставио са довлачењем нових снага са англо-француског фронта источно од Вардара ради супротстављања српским армијама.

П. О.

Ужичка република се простирала на територији западне Србије и Шумадије коју су ослободили НОП одреди у лето и јесен 1941.

У духу директива Централног комитета КПЈ и Главног штаба НОПО Југославије од 4. јул 1941. о преласку на општи народни устанак, Партизански одреди у Србији су почели да нападају фашистичког окупатора и домаће издајнике. Главно жариште представљале су западна Србија и Шумадија, где је оружани устанак имао најшире разmere. ЦК КПЈ и ГШ НОПО Југославије, који су тада из Београда руководили устанком у целој земљи још у јулу 1941. су израдили план за повезивање мањих и стварање веће слободне територије у западној Србији.

После тромесечних успешних борби, до почетка октобра 1941, биле су ослобођене готово цела западна Србија, долина Западне Мораве узводно од Крушевца, већи део Шумадије и долина Ибра од Краљева до близу Косовске Митровице. На тој ослобођеној области окупатор је једино држао изоловане јаче гарнизоне у Краљеву, Ваљеву, Шапцу, Крагујевцу и Тополи.

Прва слободна територија, очишћена од немачких окупатора и квислинга, тада се протезала на западу до Дрине, на северу до Саве, на истоку до Велике Мораве и на југу до Западне Мораве и Увца. Обухватала је јединствено географско подручје од око 15 000 км² са близу 1 000 000 становника. На њој су се налазили значајни центри, као што су: Ужице, Пожега, Чачак, Горњи Милановац, Бајина Башта, Крупањ и др. Од посебно значаја, као политички и привредни центри, били су Ужице и Чачак. Повезана је била са слободним територијама јужне и источне Србије, источне Босне, Санџака и Црне Горе. После преласка Политбироа ЦК КПЈ и ГШ НОПО Југославије, врховног команданта Ј. Б. Тита и других највиших органа НОП из Београда у рејон Крупања, а затим у Ужице постала је база за руковођење и развијање оружаног устанка не само у Србији, већ и у Санџаку, Црној Гори и Босни, а преко њих и у осталим крајевима Југославије.

Сви на фронт, све за фронт

Ова слободна територија, позната под именом Ужичка Република, постојала је 67 дана (од 24. септембра до 29. 11. 1941). Читаву ту слободну територију звали су Ужичка Република... „Ту су народна власт и револуционарна војска расле, ту су партизански одреди били не обична група партизана, него лијепо војнички обучени батаљони, чете, водови... Људи су почели добијати вјеру, да су се после оног краха старе Југославије ипак нашле снаге које су биле дотле

латентне, а које брзо расту. То је имало огроман значај“ (Тито).

Ужичка република Имала је веома велики значај како за почетак оружаног устанка тако и за његов даљи успешан развитак. На њој су слободним, демократским путем, изабрани органи нове народноослободилачке власти: месни, сеоски, градски, срепски и окружни народноослободилачки одбори. Нарочито интензиван рад на избору НОО био је у септембру и октобру 1941. Главни НОО Србије, као највиши орган власти народа у Србији, формиран је 17. 11. 1941. у Ужицу. Народноослободилачки одбори су помагали оружану борбу, вршили добровољну мобилизацију људства за НОПО, прикупљали храну и решавали друге важне задатке за НОП и становништво на ослобођеној територији. Доносили су и важне одлуке и уредбе. Они су били први зачеци једне суштински сасвим нове револуционарне самоуправне власти. Упорна борба за јачање политичког јединства маса у борби против окупатора и домаћих издајника вођена је и кроз формиране организације народноослободилачког фронта (ЈНОФ).

У Ужичкој Републици, која је била организована у служби фронту и на реализацији револуционарне линије КПЈ и представљала прву добро организовану државу у малом, живело се и радило са паролом „Сви на фронт — све за фронт“. Обновљена је ратом уништена индустријска производња. Од нарочито значајног је била производња

Душан Јерковић се обраћа борцима Радничког батаљона

пушака, митраљеза, муниције и ручних бомби, фабрике оружја и муниције у Ужицу. Она је одмах по ослобођењу Ужица стављена под контролу војних власти. Из ове фабрике слато је оружје муниција у све крајеве Југославије, а нарочито у Босну, Санџак и Црну Гору.

Производња за потребе војске

У Чачку су једно време прављене ручне бомбе у радионицама некадашњег Војно-техничког завода. Успостављени су поштански, путни и железнички саобраћај. Радници железничких радионица у Ужицу и Љубићу узели су у своје руке сав железнички саобраћај на ослобођеној територији, успоставили га и организовали његово уредно одржавање. Из Чачка је 5. 10. 1941. кренуо први партизански воз за Ужице и Вардиште. Ускоро затим, започео је редован железнички саобраћај преко Г. Милановца до с. Бањана и према Краљеву до с. Адрана. О раду железнице старала се посебна железничка партизанска чета. Поред путника превозени су борци, оружје, муниција, хра-

на и друга војна опрема. Партизанска железница располагала је са три путничка и неколико теретних вагона, три дресине, једним оклопним возом и једним санитарским оклопним возом.

У ослобођеним градовима су организоване општедруштвене занатске радионице које су радиле за потребе фронта. Женске

кројачке за веш, кројачке за одело, обућарске и опанчарске радионице израђивале су разне врсте одеће и обуће: веш, војничке блузе и чакшире, опасаче, капе, војничке торбице, кожне капуте и кожухе, кратке капуте (доламице), цокуле, опанке, итд., а вршиле су и поправку старе одеће и обуће. Поред ових, у неким местима биле су организоване и приватне радионице и радње. У Ужицу је обновила рад и фабрика коже. Народноослободилачки одбори и партизанске јединице су слали сирову кожу која је ту прерађивана, а затим упућивана у обућарске и кројачко-абацијске радионице у Ужицу и другим местима и употребљавана за израду обуће, зимских капута и кожуха.

Из фабрике тканина, која је у Ужицу, такође, обновила рад, материјал је слат у радионице за израду рубља и одела. Поред кројачких радионица било је организовано плетење чарапа, џемпера и шалова за партизане. Њихова израда била је поверена појединим домаћицама, а поред тога одржавана су прела по селима и градовима на којима су жене и омладинке припремале топлу зимску одећу за партизане. У Ужицу и Бајиној Башти су организоване радионице

за прераду дувана и цигарет-папира. Дуван и папир су упућивани на продају свим местима на ослобођеној територији, а око 5000 кг дувана и папира отпремљено је у источну Босну за Романијски НОПО. Организован је рад ковачких и поткивачких радионица и пекара. У Ужицу, Чачку, Бајиној Башти и другим местима радиле су мензе-народне кухиње за исхрану избеглица и сиротиње. Радници су на масовним радничким митинзима једнодушно изражавали решеност да својим радом и борбом, сви до једног, допринесу борби за слободу и бољи живот. А на бројним конференцијама, које су одржаване, сељаци су изражавали спремност да учине све за коначну победу и протеривање непријатеља из земље. Омладина, жене и остали слојеви становништва, широм слободне територије, манифестовали су своју одлучност и решеност да уложе све своје снаге и помоћу НОБ. Од 28. октобра до 3. 11. 1941. у Ужичкој Републици организована је и недеља „Све за фронт“, тј. недеља мобилисања свих дотада неискоришћених снага, које су стављене у службу народноослободилачког покрета.

Чете народне милиције

На ослобођеној територији организована је служба војног санитета. Спроведена је мобилизација лекара, апотекара и осталог медицинског особља, а државне болнице, приватне ординације, клинике и санаторијуми стављени су под војну контролу. Отворене су и нове болнице. У постојећим мањим здравственим установама, такође, организован је прихват и лечење лакших рањеника и болесника.

Ради обезбеђења материјалних и финансијских средстава потребних за извршење бројних обавеза према фронту и позадини, у свим среским, окружним и градским НОО формирани су народноослободилачки фондови. Своје фондове одбори су формирали

Битка на Кадиначи ТУ ЈЕ ПОГИНУО БАТАЉОН ЦЕО...

Битка на Кадиначи се одиграла у склопу Прве непријатељске офанзиве 29. новембра 1941. године на превоју Кадинача, 14 км северозападно од Ужица, између немачких окупацијских трупа и Радничког ужичког батаљона и још неколико партизанских одреда.

Том приликом изгинули су сви борци Радничког батаљона, штитећи одступницу Врховном штабу који се повлачио из Ужица ка Санџаку.

Ужичка република је за окупационе снаге била велико изненађење, јер окупатор није могао да верује да, у држави која је била тако лако сломиљена и распарчана, може да се јави добро организовани отпор. Са друге стране, очекивања покрета отпора у Србији су била да ће напад Немачке на СССР бити велика прекретница у дотадашњем рату и да ће за неколико месеци совјетска армија потући Вермахт.

Врховни штаб НОВ и ПОЈ наредио је 28. новембра 1941. Радничком батаљону Ужичког НОП одреда, ојачаном са две чете Посавског НОПО-а и топом Артиљеријске батерије, да на Кадиначи затвори пра-

вац Бајина Башта – Ужице, успори напредовање десне колоне немачке 342. дивизије и тиме омогући евакуацију рањеника и ратног материјала из Ужица ка Златибору, а затим да се јединице са Кадиначе оријентују за заштиту према Кремнима.

Врховни штаб знао је да Немци продире у правцу Ужица, али није знао да се радило о оклопној, већ је био уверен да се ради о пешадијској дивизији. Због тога су остављене трупе биле само лако наоружане, које нису могле да се одупру тенковима које су поседовали Немци.

Раднички батаљон, састава три чете (Пекарска, Кројачко-обућарска и Ткачка – укупно око 270 бораца), стигао је ноћу са 28. на 29. новембар на превој Кадиначу. Борцима Радничког батаљона издато је наређење да не отварају ватру док немачке снаге не уђу дубоко у клешта која су чинили партизански положаји на предњем крају одбране.

Дана 29. новембра око 8 часова немачке јединице, које су четници упозорили да је цела Кадинача пуна партизана и да ће упорно бити брањена, кренуле су из Заглавка извиђачким снагама напред прочешљавајући терен да би откриле положај Радничког батаљона и уочиле главне отпорне тачке. Када су се ове снаге завукле доста дубоко између прве и друге окуке

пута, с Кадиначе је одјекнуо пуцањ партизанског топа и готово истог трену сручила се на немачке војнике ватра бораца Пекарске и Кројачко-обућарске чете.

Да би што брже сломили отпор бранилаца на Кадиначи, Немци су упутили обухватне колоне јачине два батаљона. После једночасовне снажне артиљеријске припреме у таласима су нападали положаје бранилаца Кадиначе. Одбијено је више њихових јуриша и повела се борба прса у прса. У борби вођеној до поподнева, браниоци Кадиначе нису дозволили непријатељу да продере у Ужице. Уз пут су немачки војници хватили сељаке и гонили их да носе муницију, а онда их убијали. Када су са обе колоне избили на превој Кадиначе, почели су с бокова вршити притисак на борце Посавског одреда, Орашке чете 2. шумадијског одреда и 2. златиборске чете Ужичког одреда.

Око 14 часова борба на Кадиначи почела је да јењава, а око 14,30 часова сасвим је престала. Тек када је изгинуо читав раднички батаљон са командантом Андријом Ђуrowићем, командантом Ужичког НОПО-а Душаном Јерковићем и политичким комесаром Посавског НОПО-а Бором Марковићем, немачке јединице су успеле да пређу преко Кадиначе и истог дана увече да уђу у Ужице.

одмах после оснивања, и они су имали врло значајну улогу у раду НОО и у општој мобилизацији снага у оружаног борби. Све новчане казне и приход од заплењене робе уплаћиван је у корист НО фонда.

У Ужичкој републици успостављени су и први органи безбедности поретка (чете народне милиције), органи контраобавештајне тајне службе, народна стража код НОО и у градовима градске чете. Организована је новинско-издавачка делатност. У Ужицу су штампани дневни листови *Борба*, орган ЦК КПЈ и *Вести*, у Чачку *Новости*, у Г. Милановцу *Реч народа*. Ти листови су обавештавали борце и становништво о резултатима борбе против окупатора и квислинга и доносили натписе који су усмеравали политичку линију НОБ и о организацији и задацима НОО. У Ужицу је 13. 11. 1941. отпочео и рад велике партизанске емисионе радио-станице. У градовима су скоро свакодневно одржаване приредбе, филмске и позоришне представе, концерти и предавања. Носилац културно-забавне делатности највећим делом је била омладина. У Ужицу је постојала и посебна омладинска партизанска чета, Културно-уметничка чета, која се старала о културном и забавном животу бораца и становништва. У многим селима, која су до тада тешко знала за ма какве културне приредбе, почео је да се буди интензивнији живот. Одржавани су зборови, предавања, посела и приредбе са позоришним комадима, рецитацијама, песмом и музиком.

У Ужицу је 17. 10. 1941. одржан и оснивачки збор Српског народноослободилачког омладинског савеза (СНООС), а у октобру је формирана и Омладинска радна бригада, прва у НОР, и упућена на брање воћа и кукуруза за потребе НОПО и становништва. Отворене су основне школе у свим местима, где су то ратни услови дозвољавали. Средње школе нису могле, у овом времену, да отпочну са радом, мада су чињени напори у том правцу.

Разрађени стратегија и тактика НОБ-а

Почетком новембра 1941. четници Драже Михаиловића су извршили општи напад на Ужице, али су брзо разбијени. Тешке поразе су претрпели у борби против партизана и становништва код Ужица, Пожеге, Ивањице, Ариља, Чачка, Г. Милановца и Љубовије. Да би спречили даље ширење оружаног устанка и заузели слободну територију Немци су морали да организују своју велику противофанзиву. Ангажујући у њој снаге јачине два корпуса, као и недићевско-четничке јединице, подухват им је успео. Због велике надмоћности у људству, наоружању и техници, удружени непријатељ је сломио отпор НОПО и комуникацијама продоро на слободну територију. Крајем новембра и почетком децембра 1941. партизанске јединице су се повукле у Санџак и источну Босну и продужиле борбу на новим подручјима.

Ова операција, уз разне терористичке, политичке и друге мере окупатора, прекинула је развитак Ужица у оној фази када је почела да даје највеће војне и политичке резултате. Сазнања стечена у Ужицу била су драгоцена за НОБ. Ту су, уз директно учење Ј. Б. Тита и осталих чланова Политбироа ЦК КПЈ и Врховног штаба НОПО Југославије разрађене стратегија и тактика НОБ и народне револуције, идејно-политичке поставке о народној власти и стечена прва практична искуства, која су била од велике користи за даљи развој и изградњу власти радног народа у нашој земљи. „Повлачење и губитак слободне територије у западној Србији нису имали за нашу даљу борбу неке трагичне последице, јер смо ми у то вријеме већ имали слободне територије у Босни и Херцеговини, у Хрватској и Црној Гори. Ми смо и касније, не једанпут, изгубили неку слободну територију, али смо увијек освајали још веће територије. Губитак једне значао је за нас задатак да освојимо друге, или исте са још већим простором“ (Тито).

Пише: мр сц. др
Часлав Антић

Антитусици и експекторанси из природе

СПАС ДОНОСЕ БЕЛИ СЛЕЗ И БОКВИЦА

Током упале доњих дисајних путева долази до превелике продукције бронхијалне слузи која може бити врло густа и лепљива, те отежава улазак ваздуха у плућа. Превише бронхијалне слузи узроковаће рефлекс кашља ради избацивања слузи из дисајних путева.

Наступила је јесен а долази и зима у којем добу, због разних временских непогода (ветар, киша, магла, итд), посебно негативне последице трпи респираторни систем у виду прехлада. Прехлада је честа болест дисајних органа која најчешће настаје као последица инфекције бактеријама или вирусима. Може започети као инфекција горњих дисајних путева (ларингитис, фарингитис, тонзилитис), а уколико се узročник спусти у бронхије и плућа, тада настаје акутни бронхитис или много опаснија упала плућа (пнеумонија).

Током упале доњих дисајних путева долази до превелике продукције бронхијалне слузи која може бити врло густа и лепљива, те отежава улазак ваздуха у плућа. Превише бронхијалне слузи узроковаће рефлекс кашља ради избацивања слузи из дисајних путева.

Кашаљ може, али и не мора, да буде симптом друге болести на дисајним путевима (као упала плућа), а врло често настаје у опоравку од болести, када организам избацује остатке болесног ткива. Кашаљ може бити сув, када постоји надражај на кашаљ, али се не може избацити или се нема шта избацити из дисајних путева. Већином кашаљ почиње као сув али „сазрева“, што значи да организам полако избацује сувишни материјал. Секрет постаје све влажнији „продуктиван“ а искашљавање све лакше и обилније. У тим случајевима треба давати експекторансе који подстичу и олакшавају искашљавање. Ако постоји хронични надражај на кашаљ, а стварно се нема шта избацити, реч о сувом непродуктивном кашљу, за чије ублажавање се користе антитусици.

Чајеви и сирупи од белог слеза

У лечењу и ублажавању сувог кашља користе се природни антитусици. Они делују на рецепторе у грлу уз помоћ својих састојака мукополисахаридних слузи. Те слузи облажу слузницу дисајних путева и штите их (дисајне

Од белог слеза се користи корен

Боквица ублажава кашаљ

путеве) од надражаја.

Од белог слеза користи се корен који садржи велике количине слузи. Оне имају умирујући ефекат на суви кашаљ јер облажу слузокожу блокирајући контакт иританта и рецептора који у центар за мозак шаљу надражај на кашаљ. Бели слез као препарат долази у облику чајева и сирупа за ублажавање сувог кашља код упале грла и за ублажавање сувог иритантног кашља код прехлада. Нема нас појава као ни ограничења у употреби.

Боквица као и слез садржи мукополисахаридне слузи. Лист боквице садржи и састојак који има бактерицидни ефекат. Нажалост такво својство се гу-

Питања за лекаре и одговори

ДА ЖИВОТ БУДЕ ЛАКШИ

Питање: У зачараном сам кругу. Држим дијету, па једем и све тако. Не знам више шта да радим, а добила сам на килажи? (П.М)

Одговор: Уоброците се и бавите се неком физичком активностју. На шта мислимо када кажемо да се уоброците? То значи: не прескачите оброке и једите шест пута у току дана (не увек у истим количинама). Обавезни су: доручак, ручак, ужине и смањена вечера. Једите разноврсно и будите умерени. Физичка активност је неопходна, макар брза шетња. (Др Снежана Јовичић)

Питање: Имам хиатус хернију. Шта да радим, да ли да је оперишем? (И.Ц)

Одговор: Постоји неколико типова херније и у зависности од изражености симп-

тома спроводи се и одговарајућа терапија. Уколико су присутни симптоми и удружен ГЕРБ (горушица, мучнина и успорено пражњење једњака и желуца) саветује се промена животних навика. Подигните узглавље кревета и узимајте честе и мале оброке, а избегавајте вечерње оброке и заузимање лежећег положаја након оброка. Саветује се избегавање: зачињене хране, конзумирање кафе, алкохола и престанак пушења. Од медикамената се препоручују: антациди (мешавине алуминијум- или магнезијум-хидроксида), прокинетици (метоклопрамид или мотилиум) и ИПП (омепразол, пантопразол, есомепразол). Хируршко лечење се примењује код великих клизајућих хернија хијатуса са пратећим кардио-респираторним компликацијама, као и уколико дође до укљештења или крварења. (Др Сандра Мрђа)

Питање: Када Вам лекар каже да урадите основну лабораторију, шта то подразумева? Знам шта је, али се плашим да нешто не пропустим. (Ј.П)

Одговор: Најбоље је да се обратите Вашем изабраном лекару, који ће у односу на године и здравствено стање препоручити анализе. Иначе, основну лабораторију углавном представља комплетна: крвна слика, леукоцитарна формула, глукоза, уреа, креатинин, АСТ, АЛТ, холестерол, триглицериди и седиментација. (Др Милена Турубатовић).

би грејањем, а да би се сачувао антибактеријски ефекат листови се морају мацерирати хладном водом. Боквица се користи за лечење и ублажавање сувог кашља који настаје као последица инфекција и иритација у дисајним путевима.

Боквица се користи у облику чајева, а најпопуларнији облик је сируп од боквице, често коришћено средство за ублажавање сувог кашља, поготово код мале деце. Такође нису примећене нус појаве, а нема ни ограничења у употреби.

Исландски лишај традиционално се употребљава у лечењу упале грла и прехлада. Медицински се најпре користио у Исланду. Расте од Арктика па све до Алпа и до Кавказа. Садржи више слузи које су горког укуса. Слузи делују тако да облажу слузокожу дисајних путева ублажавајући рефлекс на кашаљ. Долази у облику екстракта, тинктура, а понајвише у облику популарног сирупа. Нису примећене никакве нуспојаве, а нису позната ни ограничења употребе.

Спектар сапонина у биљним врстама

У лечењу прехлада традиционално се користе природни експекторанси који потичу од лековитог биља. Налазимо две групе таквих биљака:

- биљке које садрже сапонине (бршљан, сладић, јаглац, сенега, сапуника, сапуновца, дивизма);

- биљке које садрже експекторантна етарска уља (анис, коморач, тимијан, мајчина душица, цукалптус, бели бор, клековина, ариш);

Од ових биљака обично се израђују екстракти од којих се раде разни сирупи за ис-

Природни препарати се најчешће конзумирају у облику чаја

кашљавање. Такође, бројне чајне мешавине за помоћ код дисајних тегоба садрже управо биљке и једне и друге групе. Сапонини се налазе у бројним биљкама. Растворљиви су у води у којој формирају пену, по којој су и добили име (сматрало се да су сапонини врста сапуна) У биљном свету налазимо цео спектар сапонина, врло често једна биљна врста садржи више разних сапонина. Сапонини могу имати различита фармаколошка својства, неки су и отровни, а сапонини бршљана, сладића, јагорчевине, сенеге, сапунике, сапуновца, и дивизме имају експекторна својства.

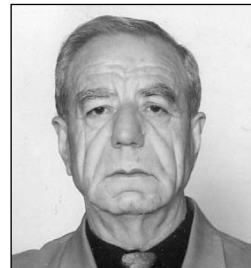
Сапонини се због своје површинске активности у облику мономолекуларног филма шире из ждрелс на околну слузницу респираторног тракта и тако делују локално на разређивање и излучивање густе бронхијалне слузи.

IN MEMORIAM

Милорад Марковић
(1946-2016)

ОМИЉЕН МЕЂУ КОЛЕГАМА

Недавно смо на дано изгубили колегу и пријатеља - потпуковника у пензији Милорада Марковића, кога је смрт затекла на дужности председника Општинског одбора УВП у Врању.

Рођен је 24. децембра 1946. године у Новом Селу, општина Сурдулица. После савршене осмогодишње школе, уписао је гимназију у Нишу, а потом Војну академију КоВ у Београду и 1971. постаје официр рода пешадије.

Прво место службовања био је гарнизон Сурдулица, а потом Врање. Године 1986. одлази у Београд на Командно-штабну академију. По завршетку тог нивоа школовања (1987) прелази у гарнизон Штип (Република Македонија), да би се 1992. године, са 78. моторизованом бригадом вратио у гарнизон Врање.

У активној служби обављао је одговорне дужности од командира вода до команданта бригаде-гарнизона и команданта војног одсека. Као искусан старешина, као човек племенитог кова, васпитавао је многе генерације војника и стекао мноштво пријатеља.

Радни век Милорад је завршио 1994. године, када одлази у заслужену пензију.

За самопрегоран рад и постигнуте резултате током војне службе добио је бројна признања, од похвала, преко награда до одликовања. Одликован је Орденом за војне заслуге са сребрним мачевима, Орденом заслуга за народ са сребрном звездом и Орденом народне армије са сребрном звездом.

За постигнуте резултате остварене у реализацији програмских циљева УВПС добитник је Плакете Удружења, а за изванредан вишегодишњи допринос развоју, унапређењу и афирмацији Удружења војних пензионера Србије добитник је и највишег Признања - Повеље Удружења.

Био је узоран породичан човек, неамитљив и омиљен међу пријатељима. Знамо га као пријатеља без интереса!

Лик и дело Милорада Марковића остаће заувек баштина његових колега и организације којој је свим бићем припадао. Дао је значајан допринос развоју Удружења војних пензионера Србије. Био је члан Главног одбора Скупштине УВПС.

Одласком нашег колеге у вечност, остаје празнина коју ће тешко моћи бити ко да надокнади.

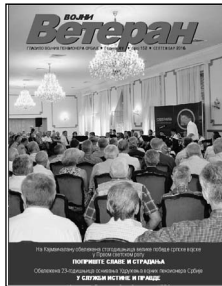

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије
Београд, Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

НАСЛОВНА
СТРАНА:

Звонимир
Пешић

Година XIV ■ Број 152 ■ Септембар, 2016.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милан Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић, мр Александар
Симоновски, мр Милан Шумоња,
Будимир М. Попадић, Никола Оташ,
Душан Старчевић, Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ
Добросав Алексић (Алексинац),
Предраг Добић (Сремска Митровица),
Радивоје Здравковић (Подгорица),
Ило Михајловски (Чачак),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабац),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Жељко Будимски (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић, М. Чуљић,
дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Тираж: 3.000 примерака
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

CIP –
Каталогизација
у публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ISSN
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;

***Љиљана ЈАКОВЉЕВИЋ**, из Београда, ул. Чубурска бр.2, Занатски центар „Пејтон“, тел. 011/2446977 и 064/1427122; Клијенте прима понедељком, средом и четвртком: зими од 17.00 - 19.00 а лети од 18.00 -19.30;

***Гордана БУЧЕВАЦ СТЕФАНОВИЋ**, из Шапца, ул. Патријарха Павла бр. 10, тел. 015/314307 и 064/2328165; Клијенте прима: четвртком од 18.00 - 19.00 часова;

***ВЕСОВИЋ Н. МИРЈАНА** у Београду, Ул.Шуматовачка бр. 149, суботом од 11-15 часова и у Крагујевцу – Ул.Светозара Марковића бр. 19, средом од 15-18 часова.

За потребе војних пензионера ови адвокати обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 20 одсто (адвокати Љиљана Јаковљевић и Гордана Бучевац Стефановић), односно 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић). Редослед адвоката дат је по редоследу склапања уговора.

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почести,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 011/8333-142 и 011/6161-769; 064/1660-423 и 011/3181-812.

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

*Лако је белосветским
слетцима да на све ово
жмуре
и иначе ништа не виде.*

*Ма какав томахавак?
Овде радимо секирчетом!*

*Очврсли смо!
Не пуштамо ни сузу
радосницу.*

*Једни калкулишу
прошлошћу,
други будућношћу, само се
од садашњости сви
ограђују.*

*Удвориштво је памет
на путу најмањег отпора.*

*Говори двосмислени,
али дела су бесмислена!*

*Толико трубача
а народ без слуха.*

Зоран Р. Ковачевић

ВЕОМА ПОВОЉНЕ СТОМАТОЛОШКЕ УСЛУГЕ ЗА ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

У склопу сарадње са УВПС, Стоматолошка ординација „Президент М“, Звездара, Михаила Булгакова (бивша Душана Петровића Шанета) 46, са тимом искусних стручњака, војним пензионерима нуди бројне погодности:

Део услуга бесплатно – стоматолошки преглед, консултација и стручно мишљење,

Остале стоматолошке услуге (протезе, пломбе, надogradње и друго), уз значајне финансијске погодности – плаћање на рате или са попустом, у зависности од врсте услуге.

Доказани тим стручњака нуди **све стоматолошке услуге брзо, квалитетно и повољно.**

Телефони за контакт и информације: **011/342-7481, 063/214-800, 064/135-1487.**